

51
'69

FLACĂRA

ANUL XVIII
NR. 759
13 DECEMBRIE 1969

interview despre centralele industriale

Sistemul economiei noastre trăiește o îmbunătățire a organizării unităților sale, prin sistematizarea lor în centrale, grupuri și combinate industriale. Se așteaptă, ca urmare a acestor mutații, un spor substanțial al activității productive, privită mai ales prin prisma finalității sale.

Fiind marea problemă economică a zilei, problemă care mobilizează interesul tuturor, chiar și al celor care nu activează în aparatul strict economic, acum, în pragul unui nou an, am solicitat câteva opinii, câteva deslușiri dacă vreți, de la unul dintre specialiștii aflați în miezul acestor frământări reorganizatorice, și anume de la tovarășul **Petre Turcu**, directorul Centrului de studii pentru problemele conducerii economiei și organizării producției.

— *Înainte de toate, care considerați dv. că sînt ideile conducătoare ale acestor transformări privind organizarea economiei noastre?*

— Firește, rosturile și efectele înființării centralelor industriale sînt multiple și de adînci nuanțe. Dar scopurile esențiale pot fi reduse, concentrate în trei idei.

În primul rînd, apropierea conducerii de procesul de producție. Ceea ce, de fapt, înseamnă materializarea unui principiu al științei conducerii: deciziile să se ia la cel mai jos nivel posibil de luat. De la locul nașterii informației și pînă la locul unde se emite decizia care rezolvă

situația la care se referă informația trebuie să fie o distanță cît mai mică. Cu alte cuvinte, totul pentru operativitate. Desigur, aceasta implică și o delegare a puterii de decizie de la organele superioare către cele subordonate.

În al doilea rînd, prin înființarea centralelor se realizează o exercitare, mai precis, o prestare centralizată a unor atribuții care sînt absolut necesare unităților productive, însă care sînt, cumva, colaterale procesului propriu-zis de producție. E vorba de activitățile de aprovizionare, întreținere și reparații, financiar-contabile etc. Întreprinderile, conducerile lor directe, trebuiau degrevate de aceste preocupări. Exercițarea unor asemenea atribuții la nivelul centralei este în folosul nemijlocit al întreprinderilor și, în general, are, prin efectele ei, o puternică justificare economică.

În al treilea rînd, prin acordarea unor atribuții largite acestor mari unități economice care sînt centralele industriale devine posibilă — sub raportul rentabilității — o cu mult mai bună administrare a întreprinderilor care le compun. Se poate duce cu succes politica de specializare a unităților productive, politica cooperării dintre ele, pot fi folosite mult mai judicios cadrele, de asemenea mijloacele circulante și așa mai departe. Trebuie subliniat că centralele nu sînt niște aparate suprastructurale, deasupra unităților productive, ci niște forme prin care activitatea întreprinderilor se

continuă, se completează, se întregeste.

— *Ce caracterizează urmărirea centralizată a rezultatelor reorganizării?*

— Perioada actuală este o perioadă de «așezare a lucrurilor» — o perioadă în care se nasc relații noi, într-un cadru nou, creat prin acte normative noi. Este de aceea firesc ca, din partea organelor centrale de partid și de stat, să existe, acum, o preocupare specială pentru felul în care întreprinderile productive își trăiesc noua lor viață. Scopul acestei atenții speciale constă, pe de o parte, în ajutorarea centralelor în rezolvarea unor probleme, a unor situații inedite, iar pe de altă parte tragerea unor concluzii, a unor învățăminte, în urma experienței care se acumulează zi de zi.

— *Cum s-a organizat pregătirea cadrelor pentru sarcinile noi, apărute în condițiile structurilor noi?*

— Prin diferite forme de perfecționare a specializării, atît în cadrul unor instituții specializate, cît și în cadrul intern al ministerelor.

— *Cum s-a realizat și cum se urmărește consultarea celor interesați, a specialiștilor, pentru definitivarea noilor forme organizatorice?*

— Dacă vreți, consultul a fost legea îmbunătățirii organizării. Nici o hotărîre, nici o nouă măsură, nici un act normativ nou n-a fost adoptat decît în urma unei largi, a unei foarte largi consultări. În continuare se fac studii, discuții în colective, la care participă specialiști din diferite ramuri și aparținînd unor diferite niveluri ale sistemului economic. Pentru că, înainte de orice, crearea centralelor folosește unităților direct productive.

I. NICOLAIE

la start: 1970

Vom intra, o dată cu 1 ianuarie, în ultimul an al actualului cincinal. În spiritul Congresului al X-lea, în spiritul analizelor științifice care s-au desfășurat, începînd din întreprinderi pînă la conducerea partidului și statului, planul anului 1970 va fi, în mod necesar, planul cu cele mai vaste dimensiuni economice pe care l-a cunoscut istoria dezvoltării noastre socialiste.

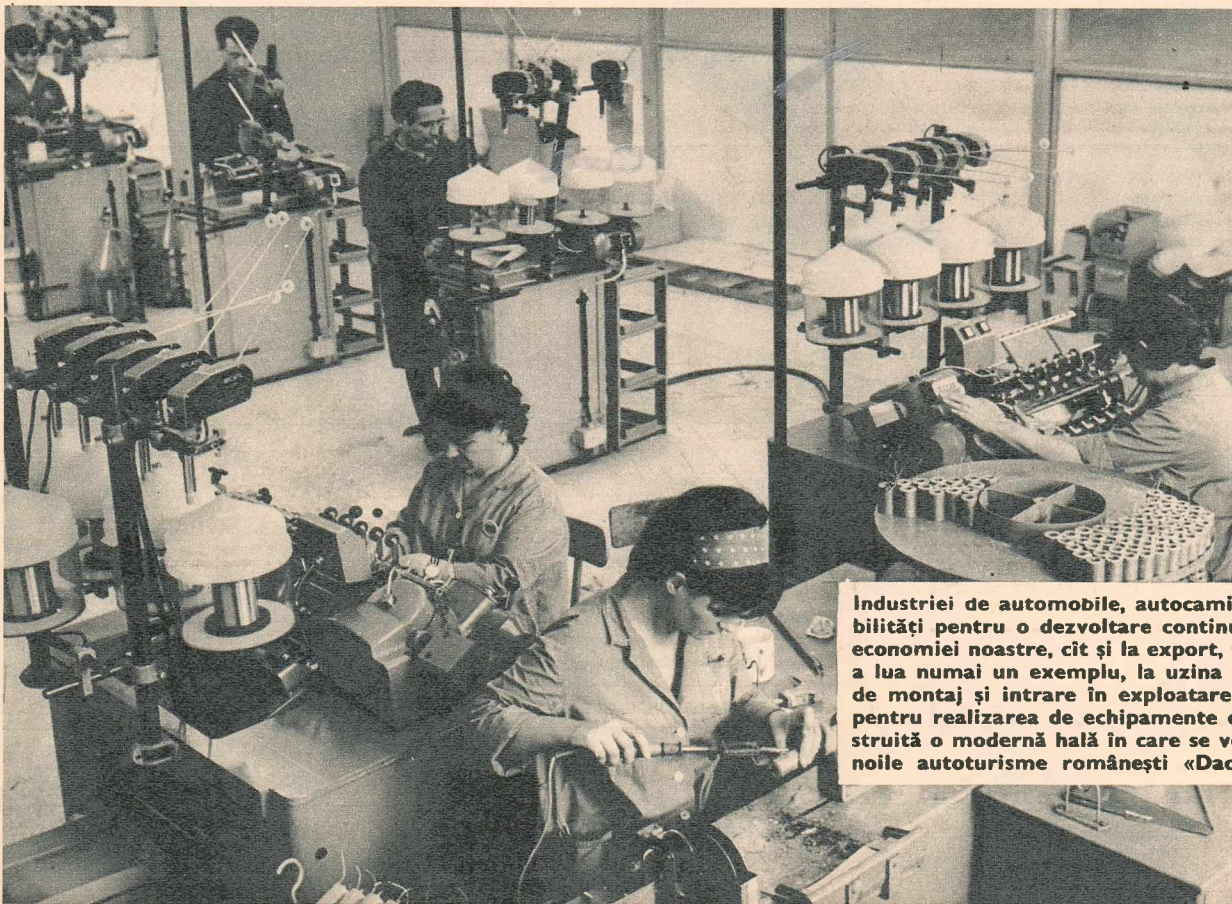
Socialismul a învins definitiv în România, dar valorificarea acestei cuceriri istorice a societății noastre este în plină desfășurare. Mai mult chiar decît pînă acum, pentru că, an după an, succes după succes, baza materială a socialismului este tot mai complexă, mai mult chiar decît pînă acum avem nevoie de mobilizarea tuturor brațelor și tuturor inteligențelor. Realizările acestui an vor face și mai complexe sarcinile anului viitor, aceasta este dialectica dezvoltării. De peste 25 de ani, parcurgînd etape aproape de necomparat între ele, urmăm această dialectică. Și tocmai diferențele fundamentale dintre etape îi confirmă justetea.

Fiecare etapă are comandamentele sale. Cel al anului acesta a fost eficacitatea economică. Eficacitate! Un cuvînt care nu e nici magic, nici abstract, ci doar un cuvînt care exprimă sintetic un comportament pe care trebuie să-l aibă colectivitatea în epoca noastră.

După toate estimările, planul de stat va fi îndeplinit de cea mai mare parte a unităților productive. Rarele întreprinderi care se vor situa sub procentul sută la sută își datoresc toate neîndeplinirile lipsei de prevedere, slabei organizări, unei productivități a muncii nesatisfăcătoare. Îndeplinirea integrală a planului de producție este o îndatorire față de țară, pentru că astăzi criteriile după care evaluăm forța patriotismului, conștiința socialistă, sînt productivitatea, organizarea științifică, eficiența economică.

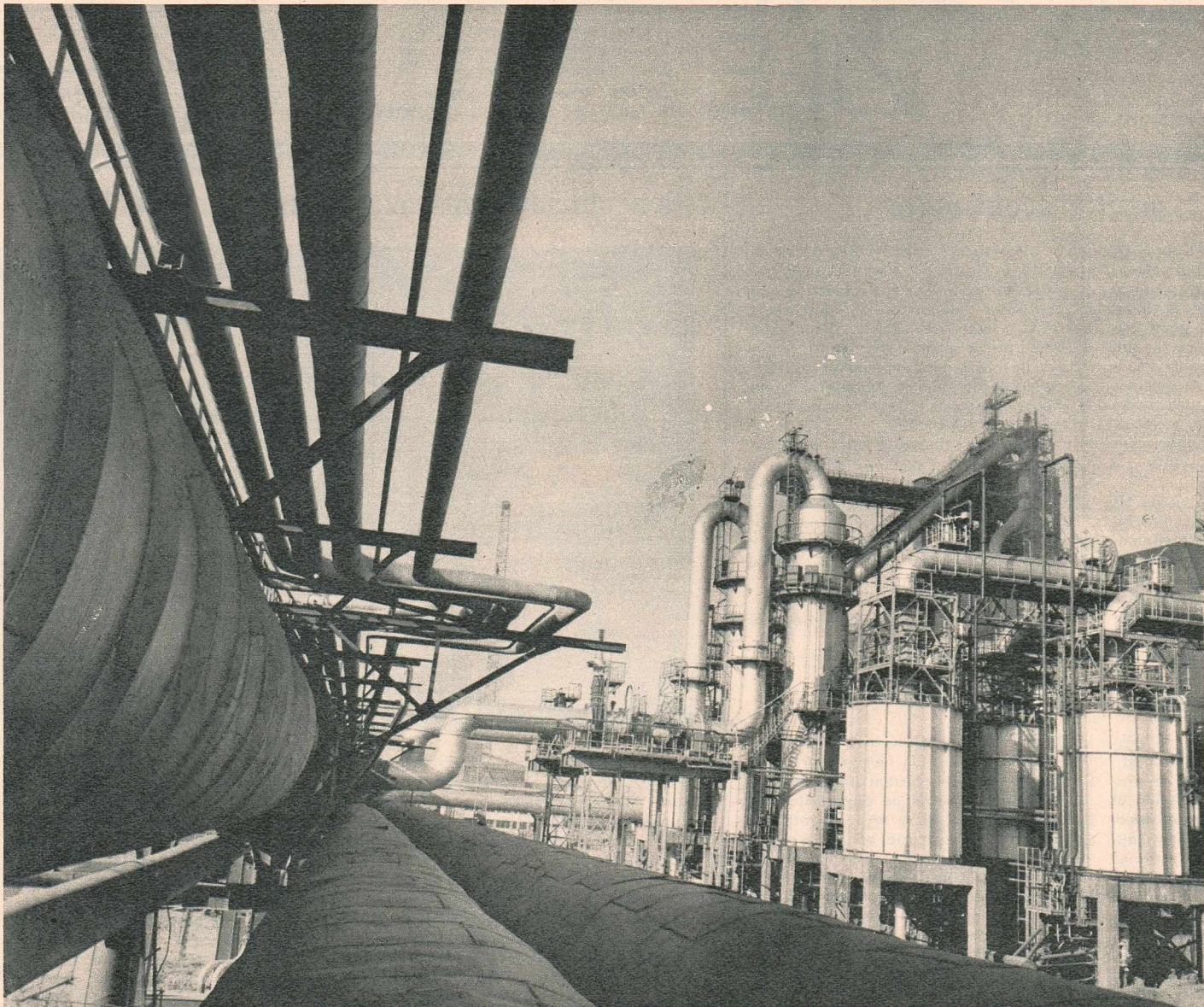
Înzestrată cu tehnica cea mai avansată, economia românească înregistrează substanțiale succese în domeniul eficacității, ceea ce este pe cît de tonic, pe atît de necesar. Pentru că anul 1970 ne aduce în fața unui plan care, valorificînd în producție concretă toate eforturile investite în ultimii patru ani, va face legătura cu cincinalul viitor. Implicațiile sale economice, hotărîtoare pentru viitorul imediat, pentru nivelul concret de dezvoltare și pentru perspectivele noastre, cer din partea tuturor o atitudine politică de înaltă responsabilitate.

FLACĂRA

Industria de automobile, autocamioane și tractoare i se deschid largi posibilități pentru o dezvoltare continuă în așa fel încît contribuția la dotarea economiei noastre, cît și la export, să fie tot mai substanțială. Astfel, pentru a lua numai un exemplu, la uzina «Electroprecizia» din Săcele sînt în curs de montaj și intrare în exploatare linii moderne de fabricație specializate, pentru realizarea de echipamente electrice moderne. De cîrind a fost construită o modernă hală în care se vor produce echipamente electrice pentru noile autoturisme românești «Dacia 1300».

ÎN PRAG DE AN NOU — ZILE HOTĂRÎTOARE

Economiei naționale, importante cantități de metal.

Chiar dacă vremea în care ne aflăm — sfârșitul anului — ne duce cu gândul la bilanțuri economice, la Combinatul siderurgic de la Galați multe dintre acțiuni au aspect de început, de inițiativă. Printre ele se înscrie și valoroasa inițiativă în legătură cu economisirea metalului, o sarcină de mare însemnătate, tratată de Congresul al X-lea al partidului. Furnaliștii și-au propus să micșoreze cantitatea de fier dintr-o tonă de zgură de furnal cu 0,3 kg, prin reducerea timpului de răcire a agregatelor și prin menținerea unei compoziții optime. Oțelarii și laminatorii vor micșora pierderile cu 0,5 kg la fiecare tonă de metal.

Prin reducerea cu 0,2 la sută a consumului de utilaj de turnare pe tonă de oțel se va realiza o economie de peste 380 tone. În felul acesta, siderurgiștii gălățeni vor reda economiei naționale importante cantități de metal.

În imagine: noul furnal de 700 mc de la Combinatul siderurgic-Galați.

telegrame

● Depășind cu circa 2 milioane lei prevederile la producția globală, întreprinderea de carotaj și perforări din Ploiești și-a îndeplinit sarcinile anuale de plan la toți indicatorii, realizând beneficii peste plan care depășesc 1 milion lei.

● Colectivul Institutului de proiectări și cercetări miniere pentru lignit din Craiova a elaborat documentațiile tehnice pentru 138 de lucrări, față de 97 cîte erau planificate, institutul depă-

șindu-și astfel angajamentul luat pe întregul an.

● Minerii de la Combinatul cărbunelui din județul Bihor au raportat extragerea ultimelor tone de cărbune pe anul în curs. Valoarea producției realizate suplimentar se ridică la aproape 29 milioane lei, iar productivitatea muncii a crescut cu 7,5 la sută față de sarcina planificată.

● La sfârșitul celor 11 luni din acest an unitățile industriale din județul Neamț au depășit principalii indicatori sintetici la producția globală cu 205 milioane lei,

iar la producția marfă vîndută și încasată cu 174 milioane lei.

● Industria județului Caraș-Severin a dat peste planul de 11 luni produse siderurgice și construcții de mașini în valoare totală de 79 milioane lei.

● Trustul de construcții din Galați s-a înscris printre întreprinderile care au îndeplinit planul anual, predînd «la cheie» peste 1 700 apartamente în municipiile Galați și Tecuci, 6 centre de vinificație, două școli generale și alte lucrări.

● Județul Satu Mare raportează îndeplinirea și depășirea angajamentelor luate pe întregul an: la producția globală s-a înregistrat o depășire de peste 72 milioane lei, iar la producția marfă vîndută și încasată angajamentul anual a fost, pînă acum, depășit cu 36 milioane lei.

● Întreprinderea minieră-Dobrogea și-a îndeplinit planul anual la producția globală și marfă, ca și planul pe sortimente, depășind sarcinile de producție cu 1 580 tone la cretă măcinată, 1 739 tone la argilă caolinoasă, 1 720 tone diatomită uscată și măcinată. Stop.

contractele, pe primul plan

I.L.L.-«Precizia» din București este o întreprindere industrială ce grupează un număr de 5 unități productive, avînd un mare număr de muncitori și un volum al producției globale echivalent cu al multor întreprinderi republicane. Producția sa — cîteva sute de sortimente de scule și aparate de tot felul, începînd de la cele mai simple și mergînd pînă la o serie de aparate de precizie, ca apometrele sau instalațiile de ventilare, aerotermele etc. — are, la rîndu-i, nu numai prin sortiment, ci și prin destinație, un caracter republican: doar 8% din totalul ei îl constituie bunurile de consum, 92% fiind constituit din scule, aparate și instalații destinate industriei și sectorului de construcții (dintre care o treime sînt comenzi directe ale Ministerului Metalurgiei). Și totuși, în timp ce sarcinile de producție au caracter republican, aprovizionarea tehnico-ma-

terială a întreprinderii se face după toate normele și tipicul valabile pentru întreprinderile — de mai mică importanță — ale industriei locale: «Precizia» nu primește prin repartiții decît 80-90% din totalul materialelor ce-i sînt necesare — și acestea nu contractate direct cu furnizorii, ci cu ajutorul a încă unei verigi intermediare: întreprinderea de aprovizionare a Municipiului București (I.A.M.B.)

În aceste condiții aprovizionarea întreprinderii se desfășoară foarte greoi. În anul 1969 producția unităților I.L.L.-«Precizia» a fost de multe ori frînă din pricina lipsurilor în aprovizionarea cu diverse materiale — atît la produse centralizate, pentru care existau contracte cu termene precise (în special electromotoare și produse laminare), cît și la unele produse necentralizate — șuruburi și, în general, organe de asamblare.

Situația nu pare să se schimbe prea mult în perioada ce urmează. Pînă la 1 decembrie trebuiau să fie primite în mod normal cel puțin 80% din repartiții și încheiate contractele cu furnizorii. Or, I.A.M.B. n-a reușit, pînă la această dată, să asigure mai mult de 25% din contractele anului viitor pentru produsele centralizate; mai mult: pînă la 1 decembrie nu s-a contractat încă necesarul de electromotoare.

O asemenea aprovizionare duce la o situație ce poate părea paradoxală la prima vedere: crearea de stocuri supranormative la unele sortimente. Într-adevăr, neavînd asigurate la termenele fixate toate materialele și subansamblurile ce-i sînt necesare pentru a putea susține ritmul producției și a respecta termenele de livrare a produselor, serviciul de aprovizionare de la «Precizia» și întreaga conducere a întreprinderii se zbat să procure respectivele materiale de la beneficiarii lor, după care execută comenzile (uneori întîrziate), pentru a

se trezi, atunci cînd furnizorii le livrează în cele din urmă produsele contractate, că dispun de importante stocuri supranormative.

Aprovizionarea cu materiale a dat în 1969 multă bătaie de cap conducerii întreprinderii și în ce privește produsele descentralizate, pentru găsirea și obținerea cărora este necesară multă alergătură și demersuri repetate la întreprinderile furnizoare (cum sînt fabricile de șuruburi și organe de asamblare din Bacău, Medias, Medgidia ș.a.).

În general aprovizionarea prin intermediul I.A.M.B. se dovedește greoaie, cauzatoare de strangulări în producție și uneori de stocuri supranormative. Consiliul popular al Municipiului București ar trebui să studieze felul în care se face această aprovizionare și să impulsioneze încheierea contractelor pe 1970, astfel ca rămînerile în urmă de pînă acum să fie cît mai repede lichidate.

V. SAVIN

REPORTAJ DE SAPTE ZILE

COPERTA NOASTRĂ

A venit iarna.

Prezentarea artistică:
Alexandru FRANCISC

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1. Sectorul 1. Căsuța poștală 4112. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Științei».

o expoziție neobișnuită

Cei care își îndreaptă pașii spre pavilionul Casei de cultură din parcul Herăstrău au surpriza unui spectacol inedit. E vorba de expoziția «În sprijinul bibliotecilor», organizată în acest pavilion de Fondul de stat al cărții, din cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă. Expoziția e prima de acest gen organizată în țara noastră, și vorbește foarte divers, prin multiple mijloace, despre modernizarea bibliotecilor, contribuind astfel în mod substanțial la acest proces necesar.

Pentru a ne da seama însă cât de cit de multitudinea aspectelor specifice înfățișate de această expoziție, să enumerăm în treacăt secțiunile acesteia: informarea bibliotecilor asupra cărților recomandate să fie achiziționate; ediții legate și prelucrate centralizat pentru circui-

tul de lectură; lucrări publicate de diferite instituții, în afara editurilor; o sursă de completare a colecțiilor bibliotecilor: depozitul de dublete al F.S.C.; materiale pentru colecții speciale; utilaje și mijloace tehnice audiovizuale; mobilier; imprimate tipizate; materiale de tehnică bibliotecară; elemente și materiale de informare, popularizare și decorațiuni.

Expoziția e deschisă până la 20 decembrie. Sintem convinși că ea nu va interesa numai pe cei legați profesional de buna și modernă funcționare a bibliotecilor, ci toți iubitorii de carte vor găsi aici lucruri prețioase, legate de o receptivitate cât mai directă și rapidă a literei tipărite.

S. TRAIAN

n-duce anul, ce-duce ceasul...

Dincolo de comuna Cățelu, în prelungirea platformei industriale Dudești, se înalță șantierul noii Fabrici de preparate din carne și conserve. Având în vedere termenul de punere în funcțiune a întreprinderii, — sfârșitul anului viitor — s-ar putea ivi obiecțiunea dacă nu este prematură analiza lucrărilor ce se execută aici. Doar termen este berechet! Iar eventualele restante vor putea fi recuperate până în final...

Nu vrem să demobilizăm pe nimeni, dar o cit de succintă analiză a stadiului lucrărilor de pe acest șantier reduce neabătut de mult termenul de un an. Hala principală a fabricii, o construcție uriașă, cu o suprafață de aproximativ 30 000 mp, ar fi trebuit să fie în prezent închisă și dotată cu toate cele necesare (lumină, încălzire etc.) în vederea începerii montării utilajelor. Dar deocamdată, cel puțin, nu s-au ridicat decât stâlpii de susținere și s-au montat câteva planșe. Se pare că însuși startul în această lucrare a fost ratat. Șantierul a fost deschis cu întârziere, abia prin iulie, din lipsa în primul rând a documentației. Apoi, întreprinderea 8 construcții-montaj București n-a asigurat în nici un moment forța de muncă necesară. Pe șantier ar fi trebuit să se afle în permanență circa 800 de oameni. Luni de zile n-au lucrat nici o sută... Lipsesc apoi materiale de primă urgență, cum ar fi: cimentul, balastul ori piatra spartă. La deschiderea șantierului, constructorul a omis să asigure căile de acces, cu toate insistențele beneficiarului. Rezultatul nu-i greu de imaginat: ca urmare a ploilor, un noroi, fără nici o exagerare, de o jumătate de metru îngreiază extraordinar de mult (uneori îl frânează de-a dreptul...) transportul

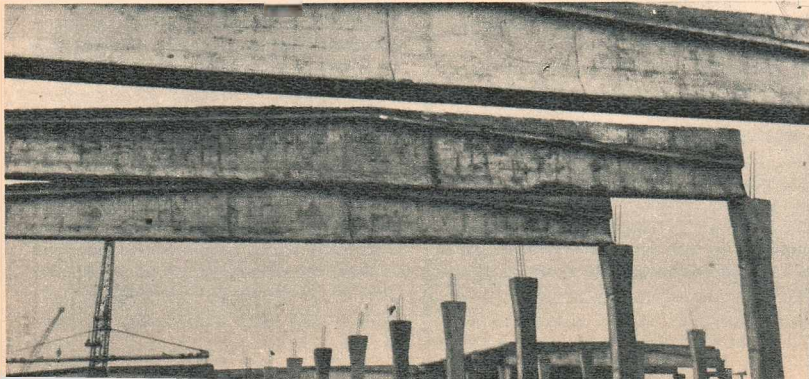
diferitelor materiale și utilaje. Neglijențele constructorului, nerespectarea termenelor au repercusiuni dintre cele mai neplăcute. Contind pe asigurările constructorului că își va respecta întocmai termenul de execuție, beneficiarul (Fabrica de preparate din carne și conserve-București) a contractat din timp achiziționarea de utilaje. Au sosit încă din martie o serie de mașini de tocat, autoclave, separatoare de ulei etc. Bineînțeles că au rămas așa cum au sosit. Vara, depozitarea lor nu ridică cine știe ce probleme, dar o dată cu venirea ploilor situația se contura, fără nici o exagerare, extrem de dificilă. Utilaje în valoare de mai bine de 5 milioane lei riscu să se deprecieze iremediabil. Văzând că din partea constructorului nu-i rost de nici un ajutor, beneficiarul și-a construit din fonduri proprii câteva barăci metalice. Ce să-i faci, la ananghie omul se descurcă cum poate...

Situația deplorabilă de pe acest șantier a făcut obiectul unor analize serioase. În ultimul timp, întreprinderea 8 construcții-montaj a impulsionat lucrările, astfel încât se speră ferm că prin ianuarie-februarie va începe montajul utilajelor în marea hală. (În treacăt fie spus, un sumar calcul al ritmului lucrărilor de până acum demonstrează, indubitabil, că dacă s-ar continua astfel, fabrica ar fi dată în funcțiune abia în 1973.)

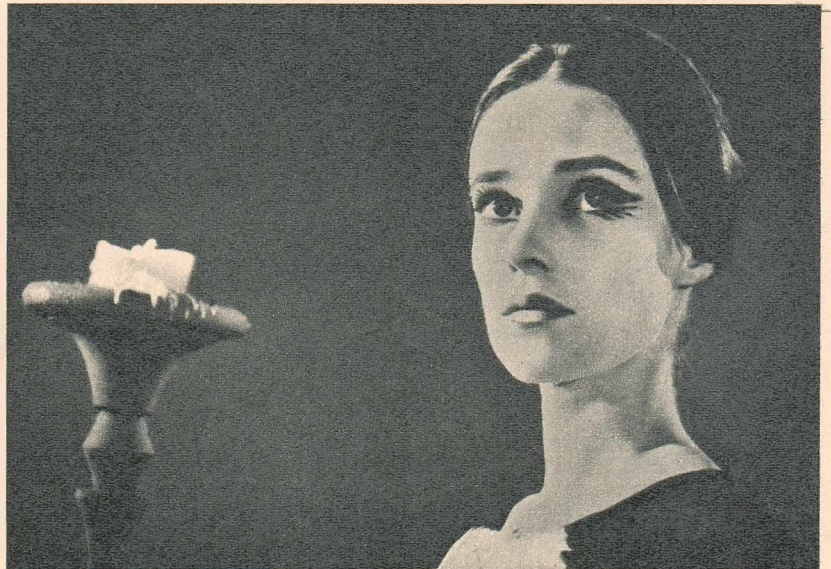
Iată cum un an întreg poate fi compromis atunci când lași exclusiv timpului rezolvarea tuturor problemelor. Să sperăm încă o dată că, în situația de față, cele 365 de zile ale lui '70 vor căpăta întreaga lor semnificație, de activitate ritmică neîntreruptă.

Mihai HETCO

Marea hală a Fabricii de preparate din carne și conserve-București. Termen de dare în folosință: noiembrie 1969. Credem că alte comentarii sînt de prisos...

leni dacian dansează pentru „prințul fericit“

Cunoscuta povestire a lui Oscar Wilde, «Prințul fericit», a constituit pentru Aurel Micheles subiectul unui film de scurt-metraj. Rolul principal — Rîndunica — a fost încredințat talentatei balerine Leni Dacian.

— Rîndunica este un personaj pe care-l îndrăgesc mult, ne-a mărturisit artista, atît pentru frumusețea deosebită a tot ceea ce reprezintă el în desfășurarea povestirii lui Oscar Wilde, cît și pentru faptul că mi-a prilejuit prima întîlnire cu marele ecran. Este, aș putea spune, un eveniment important în cariera mea, pe care-l prețuiesc în mod deosebit și care mi-a procurat, vă închipuiți, emoții cu... carul.

— Spuneți-ne, ce impresii v-a produs primul contact cu cinematografia?

— Cinematografia e interesantă și grea, dar îmi place și mă atrage nespus. În studiourile de la Buftea, unde am turnat, m-am simțit la început timidă și

stingheră — ce vreți, îmi lipsea scena... — apoi m-am acomodat, dansînd — cu curaj — întocmai ca o rîndunică. Cinematografia, cu bogatele ei mijloace tehnice, oferă largi posibilități de manifestare și interpretelor coregrafi, plasîndu-i într-un cadru cu infinit mai multe resurse de desfășurare decît cele ale scenei.

— Cine este partenerul dv., interpretul «Prințului fericit»?

— Colegul meu de la Opera română, Sergiu Ștefănschi. Și vă pot anunța că apar, de asemenea, Valentina Massini, Ion Tugearu, Bogdan Petrov, deci este un film în care rolul principal, de la început și pînă la sfîrșit, îl are baletul. Sperăm ca filmul-balet «Prințul fericit» (cu muzica de Ceikovski), să fie pe placul publicului nostru și să trezească în continuare interesul pentru asemenea producții coregrafice românești.

N. SANDU

„și a fost aspru criticat“

Una dintre cele mai mari satisfacții i-o oferă subsemnatului strînsa legătură dintre unii intelectuali. Cînd cei în cauză sînt un inginer agronom și un medic veterinar, bucuria crește incommensurabil — ambele profesiuni făcînd parte din dorințele nerealizate ale adolescenței sale. Mă gîndeam, pe vremea cînd n-aveam «titlu», ce bine ar fi să ajung inginer agronom la — să zicem — C.A.P.-Leu, județul Dolj. Cînd se vor vinde turismele cooperativei, cumpăr unul pe care, ca să nu-și uite fostul proprietar, îl voi repara la nevoie o dată cu celelalte vehicule ale unității.

Cu garajul n-o să fie nici un necaz. Iau doi-trei meseriași buni de la C.A.P., îi duc la Craiova și-mi torn un garaj pe cîste (mai multă sau mai puțină). Plata o fac cu zile-muncă, iar materialele le procur prin C.A.P.

Aduc soția la aceeași unitate. Vorba vine că o aduc, dă și ea din cînd în cînd pe acolo, că doar n-o să-i semnez eu statul de plată. Pentru deplasarea ei voi folosi o căruță (mașina costă și nu e... rustică). De altfel, oricărui inginer agronom care se respectă și face naveta trebuie să i se creeze condiții de... drum.

Care-i legătura cu medicul veterinar? E drept că m-am luat cu vorba și-am scăpat din vedere greutățile. La un moment dat se va găsi poate cineva care să mă

reclame. Depeșă va ajunge însă la Direcția agricolă județeană Dolj. Aici se va numi un medic veterinar, poate Ion Chirilă, care se va ocupa de mine — ing. Sprîncenatu Ilarie — cu înțelegere și-mi va spune așa, prietenește:

— Ai făcut, băiete, cutare și cutare?

— Nu, răspund eu. (Unde-i cazul nu mă întrebă, că poate află ceva.)

...Transcriem în continuare din procesul verbal al medicului Chirilă: «Pentru această abatere (care? că nu prea s-a omorît s-o afle) a fost aspru criticat... și a fost avertizat că la prima abatere de acest fel (nu credem că intenționează ing. Sprîncenatu să-și mai facă un garaj, dacă nu cumva și-o mai lua o mașină) va fi pus în discuția Direcției agricole (să vedeți ce-o să roșescă!)».

Cel mai mult am fost înduioșați de situația critică în care a fost pus intelectualul satului, după ce «s-a adevărit că tovarășa ingineră (soția lui) face naveta și că uneori sosește cu întârziere sau pleacă mai devreme», fapt pentru care i s-a atras atenția prin soțul dinsei, intrucît tov. ingineră a lipsit de la discuție. Ne-a apucat plînsul văzîndu-l pe tovarășul inginer sculîndu-se dimineața, așezîndu-și o cravată asortată la pijama și aducînd-o pe... drumul cel bun.

Petre ANGHEL

cînd „620“ emite...

— Sînt șase-doi-zero. Sînt șase-doi-zero... Toate posturile trec pe recepție! Sînt șase-doi-zero...

— ...Sînt unu-unu-unu... Recepție-nu... Sînt unu-unu-unu...

— ...Sînt unu-unu-doi...

— ...Sînt unu-unu-trei...

Ascult schimbul de mesaje lîngă șase-doi-zero, în mașina-comandant — o *Volgă* gri ce patrulează pe străzile cartierului Bartolomeu. E duminică, 7 decembrie, orele 10,20, și tot ceea ce știu e că voi asista la o acțiune pînă la începerea căreia au mai rămas doar 10 minute. Acum — cînd «șase-doi-zero» emite și recepționează, recepționează și transmite febril, așa cum se cuvine în ultimele clipe dinaintea orei H — știu doar că am ocazia rară să asist la o operațiune făcută «ca la carte» și sînt curios să aflu mai curînd ce și cine «va cădea». Dar nu bănuiesc că voi observa și o atitudine cetățenească a populației, demnă de toată lauda, iar în încheierea matineului voi face cîteva «cunoștințe» mai puțin lăudabile.

Între timp, dirijate prin radio, echipele de scotocire, cele de triere, perimetriști, cei de la porți, escortele — într-un cuvînt, întreg efectivul — au ocupat pozițiile rapid și în ordinea dinainte stabilită. Este ora 10,28. 6-2-0 se retrage în curtea unei întreprinderi din apropiere. Cobor din mașină și mă îndrept imediat spre locul acțiunii: «Talcocul» din Brașov.

În tîrg, în mîinile unora dintre «cumpărători» au apărut cunoscutele aparate portative de radioemisie-recepție ale miliției. Este ora 10,30. Mă nimeresc chiar lîngă zero-zero-unu, locotenent-colonelul Jelcu Jean, cînd se transmite comanda:

— Începeți razia!

Prima constatare: misiunea se execută cu cel mai deplin tact, metodic, calm, cu zîmbetul pe buze. Practic, tîrgul nu e tulburat. Ofițerii-detectivi se opresc ba la o persoană, ba la alta, discută, privesc obiectele, privesc fizionomiile, legitimează, și atunci cînd e cazul, invită suspectul să-și facă bagajele. Scurt apel prin radio, se comunică punctul de orientare și un lucrător în uniformă începe să-și croiască drum prin mulțimea de oameni. Solicitantul îi urmărește cascheta și antena emițătorului pe deasupra capetelor și îl dirijează: «dreapta... înainte... puțin la stînga...», pînă cînd însoțitorul ajunge exact lîngă cel pe care trebuie să-l conducă la locul de triere.

Un cumpărător abia sosit în tîrg, dar cu ochiul format, acostează pe 006 și-l întrebă ce are-n mînă. Spontan, ofițerul îi răspunde că e un televizor japonez portativ. Atît i-a trebuit! Celălalt se

Viorel Gal, fals cascador, invitat la frizer, la control medical și să explice proveniența lucrurilor pe care le vinde.

ține scai după el ca să-i vîndă, cu orice preț, «aparatură asta atît de mic».

Oamenii se caută prin buzunare dacă au actele, la ei și-și vîd liniștiți de treburi. Face mare vînzare un «cambulant» cu coperte pentru buletin.

În vîdită încurcătură, cei cu afaceri necinstite stîrnesc curiozitatea și hazul mulțimii.

Ceva e în neregulă cu «Wartburgul» 2-B-6110. «Vînzătorii» nu sînt proprietari ai mașinii. Unul dintre ei susține că e paznic la clubul sportiv «Steaua». Milițianul cere «la sigur» să se deschidă portbagajul. E înșesat cu fel de fel de țoale. Se exclamă, «bravo Dinamo!».

Lîngă mine, o femeie a cărei înfățișare stîrnește toată încrederea, murmură: «Bine le face!». Mă simt dator să-i explic rostul razei, care nu are de ce să deranjeze pe oamenii corecți. Dar bat la porți deschise! Dumneasa îmi povestește cum, cu o săptămînă în urmă, un covor persan valorînd vreo opt mii de lei se vindea la un preț derizoriu. A încercat să obțină adresa ofertantului ori să și-o lase pe a sa. Zadarnic. «Negustorul» evita orice întîlnire în afara tîrgului. «Evident, un hoț», încheie interlocutoarea mea.

Se găsesc cîteva geamantane abandonate, ba chiar și o tavă cu ceva ce s-ar putea numi brînzoaice, dar de proveniență foarte dubioasă.

Cîțiva își strîng lucrurile și se strecoară spre ieșire. Dar acolo trec printr-o «sită» foarte atentă. Și la colțul străzii e alta, la barieră, alta...

Merg la punctul de triere și remarcă unii dintre cei 184 de cetățeni supuși controlului amănunțit sînt tineri și foarte tineri.

Fața cea mai hidoasă a parazitismului cinic mi-o dezvăluie Marcela Blendea, de 19 ani. A plecat de acasă, din comuna Teliu, în urmă cu doi ani. În tot acest răstimp a trăit în Brașov, în fiecare noapte în alt culcuș, fără serviciu, dar ducînd o viață luxoasă. Chiar în «Talcoc» vindea cadouri primite în condiții ușor de înțeles. E căutată de multă vreme de miliție pentru a i se încheia voluminosul dosar format pe numele ei.

— De ce ai plecat de acasă?

— Ca să nu muncesc.

— De ce să nu muncești?

— Munca e făcută pentru sclavi și tractoare!

Amuțesc.

Viorel Gal susține că e zidar. Se simte la miliție în apele lui, etalîndu-și vestimentația bizară. Protestează ușor că i se tund pitețele, motivînd că dacă îl vîd cei din «gașcă» fără chică, îl iau la bătaie. Ba ride, ba e trist. N-are palton, dar vinde aparate de fotografiat, transistoare, un reșou... Apreciază admirativ

O întrebare firească: «De unde aveți obiectele? Hainele sînt cam mari pentru dv.»

aparatură agățat de gîtul meu și încearcă să ne înțelegem prin semne. Mai tîrziu realizează că sînt ziarist și începe să se plîngă:

— Ce vor zice cei de-acasă! Ei mă cred om serios...

Un început de căință.

*

La închiderea ediției aflu prin amabilitatea tovarășului colonel Constantin

automobilistice...

lavodermul spală tot (nu însă și birocrăția)

Știți și dv., Întreprinderea de industrie locală din Brașov a lansat un produs extrem de util și interesant: «Lavodermul» — invenție înregistrată și brevetată pe piața mondială, o emulsie alcoolică perfect înlocuitoare a apei, săpunului și prosopului. Cine dacă nu automobilistii sînt primii chemați (și interesați) să-l utilizeze? Și cine dacă nu stațiile de benzină sînt primele chemate să-l vîndă? Amintita întreprindere brașoveană s-a adresat (la 20 februarie 1969, cu nr. 2739) Direcției generale de desfacere din Ministerul Petrolului, descriind calitățile produsului, solicitînd vînzarea lui prin stațiile de benzină și amintind — ceea ce e foarte important — procentul de 14% care revine vînzătorului. La 11 martie, pe hîrtia brașoveană apare o rezoluție: «Către Baza Brașov. Sintem de acord ca în mod experimental să se comercializeze prin stațiile de pe arterele principale (ca nu cumva sa se spele și cei de pe arterele neprincipale — n.n.) 100—150 tuburi, după care așteptăm avizul dv. pentru a hotărî. ss. Ștefănescu». Cumpărătorii și-au dat avizul cu promptitudine: s-au vîndut nu 100—150 de tuburi, ci 1 720 și s-au mai cerut 1 000. Dar Ministerul Petrolului n-a dat nici un aviz... S-au purtat discuții telefonice, directorul întreprinderii brașovene s-a deplasat la București, s-au trimis scrisori, și, în cele din urmă (după ce «Scinteia» critica, în numele unor cititori, lipsa «Lavodermului» de la stațiile PECO), la 18 iulie, sub semnătura directorului general Boncoi, a sosit și verdictul. Îl reproducem cu fidelitate:

«La adresele dv. prin care solicitați desfacerea produsului «LAVODERM» prin unitățile noastre «PECO», vă comunicăm că în urma analizelor efectuate sub toate aspectele:

— primirii și desfacerii acestui produs în comision,

— gestionării, depozitării și răspunderii materiale,

— manipulării, evidenței și decontării pe măsura desfacerii,

— numărului și capacității forțelor de muncă,

— garanției și asigurării integrității forțelor stocurilor etc.

ca rezultat că nu există posibilități create la unitățile noastre în vederea realizării dezideratului dv.»

La rîndul nostru, în urma analizelor efectuate sub toate aspectele (sic!) rămînem consternați și așteptăm nu hîrtii, cu care, de altminteri, poți șterge orice, dar nu o mașină. Așteptăm Lavoderm.

Berlescu, ce a participat la acțiune în calitate de consilier din partea miliției Capitalei, rezultatele provizorii ale trierii: 60 de amendați pentru lipsa vizei de flotant, 59 de persoane avertizate, 1 arestat pentru 10 furturi din vestiare, 5 arestați pentru speculă, 5 supuși cercetărilor pentru furt din avutul obștesc, 5 persoane internate pentru tratament antivenerian.

Sergiu ANDON

pi dreapta...

Spre prînz, pe șoseaua națională, la vreo 20 de kilometri de Tecuci. O căruță trasă de doi cai înaintează alene pe linia care marchează jumătatea drumului, circulat la cea oră intens de autovehicule. De unde să știe ei, bieții cai, că la noi se circulă pe dreapta și că o cît de mică abatere de la această regulă poate produce serioase perturbații în drum, dacă nu chiar și accidente care să se soldeze cu moartea?

Primul gînd mi-a plecat la agentul de circulație: Unde-o fi? De ce nu apare el atunci cînd e nevoie? Am oprit căruța. Am întrebat-o pe femeie cum se numește, ce vîrstă are copilul, de ce doarme și dacă știe cum trebuie să se circule pe drumurile publice. Maria Vișan (din Păltinești) mi-a spus mai întîi că se numește... Costică Vișan. Gluma e bună! Dar dacă te gîndești că aceeași femeie circulă otova pe drumurile publice cu aceeași inconștiență de care dă dovadă în clipa în care pretinde că o cheamă... Costică, gluma nu mai e glumă. Ce vîrstă are băiatul? Maria Vișan, mama lui, pretinde că nu știe; copilul, la rîndul lui, pretinde că... a uitat. Ceea ce ne dovedește că amîndoi știu perfect de bine că la anii lui copilul n-are voie să conducă un vehicul pe drumurile publice.

— Pe ce parte se circulă?

— Pe dreapta, a răspuns copilul.

— Tu pe ce parte circulai?

— Pe șentru...

Faptul în sine ne scutește de comentarii. O singură precizare e utilă: că cei doi n-au apărut pe lista accidentaților din acea zi. Nu ca Elefterie Cătană (din Lacu Sărat-Chișcani), care are la ora asta o fractură craniană pentru că la o intersecție a virat căruța pe care o conducea brusc la stînga, fără să semnalizeze. Și nici ca tractoristul Vasile Radu (de la I.M.A.-Hagiștei) care a părăsit această lume o dată pentru totdeauna pentru că a virat brusc la stînga, din viteză, într-o intersecție.

Bazil DUNĂREANU

P.S. Noaptea, între Focșani și București, am numărat — venind din sens invers — 87 autovehicule. Din acestea numai 6 au respectat dispozițiile în vigoare privind modul în care se folosesc noaptea luminile. Cu alte cuvinte, am întîlnit 81 de atentatori conștienți la viața altora.

Eu însumi, ca și presupun, alți automobilisti, am fost oprit de 5 (cinci) ori, în sate, bineînțeles, de obicei cît mai aproape de bufetul sătesc, pentru a mi se cere actele la control. Subofițerii le-au citit și mi le-au înapoiat salutînd cuviincios. Adică, ce mai, de cînd a fost criticată, miliția se ocupă intens de reglementarea circulației.

Brașovul este nu numai o puternică «cetate» industrială, dar, după cum bine știm, și un centru turistic de prima mărime, vizitat de zeci și sute de mii de drumeți — din țară și din străinătate. Preocupat de buna oficiere a rolului său de gazdă, Trustul de alimentație publică din Brașov a dat în folosință, sus, la Poiana, o nouă unitate modernă. Este vorba de restaurantul «Capra neagră», aflat în apropierea hotelului Sport.

În limbajul administrativ banal li se spune simplu: «comune suburbane». Din mii de cuvinte le-au fost acordate un substantiv și un adjectiv, atât. Iar toate satele și comunele din jurul imediat al aceluiași oraș formează o «centură». Vorbe destul de oarecare, însă vorbe ce denumesc un tărîm extraordinar.

De fapt, ca să fiu sincer, mă îndoiesc că teritoriul periurban ar mai fi interesant dacă n-ar fi locuit de un personaj fantastic. Un fel de Ianus care privește, cu nostalgie dar și cu detașare, spre trecutul lui, spre cîmpie, spre munca lui de țaran, spre viața lui de satean,

la Giroc este, în elementele sale esențiale, tipic pentru întreaga centură a orașului Timișoara. Doar amănunțele, doar cifrele diferă. Trăsăturile definitorii și mai cu seamă marile probleme sînt de multe ori aceleași. Prin Giroc vom descoperi Centura, prin exemplu, regula.

BINELE

Prin așezarea sa limitrofă Timișoarei, cît și prin subordonarea administrativă directă față de aceasta, Girocul a fost, neîndoindnic, avantajat. O recunoaște însuși primarul comunei, tovarășul Gheorghe Haneș.

Comuna dispune cu evidență — e destul doar s-o parcurgi, privind în stînga și-n

de față, susțin că, la capitolul acesta, apropierea de oraș le este dăunătoare comunelor din centură. Într-adevăr, schemele de angajați sînt acoperite numeric total, însă mai mult cu «soții și nepoți de...» decît cu specialiști frunțași de promoție.

În sfîrșit, a depinde direct de municipiu mai înseamnă, privit prin prisma administrativă, o îndrumare și un control care pot fi făcute permanent și mult mai operativ. «Județul» are atîtea comune pe cap, «municipiul», doar citeva: cele din centură.

RĂUL

În Giroc există azi mult mai puțini țărani de profesie, ca să zicem așa. Un număr

inferior celui necesar pentru volumul de lucrări cerute de suprafața de pămînt de acolo pentru un rod deplin.

Specific comunelor din centuri este exodul masiv al tinerilor, și în general al tuturor celor care încă nu se simt bătrîni, către oraș. Un transfer care privește nu atît domiciliul, cît munca, felul ei: din agricultură, în industrie.

La C.A.P.-Giroc mai lucrează azi foarte puțini cooperatori cu o vîrstă între 20 și 30 de ani, puțini între 30 și 45, majoritatea celor activi fiind între 45 și 70 de ani. Au plecat gospodari foarte pricepuți în ale agriculturii, și mutația are urmări. Căci dacă la culturile prășitoare situația poate fi

ÎN TARA LUI IANUS

Reportaj-anchetă de Nelu IONESCU

Fotografii de S. STEINER

însă care, în același timp, privește, pe cît de dornic și ambițios pe atît de concertat, spre viitorul lui de muncitor industrial, de orășean. Un personaj care, deliberat, renunță la personalitatea sa de lucrător al pămîntului, pentru ca să renască în chip de stăpîn al meșteșugului uzinal. Un personaj zbcui-mat, dar care cunoaște și sublimul trăirii acute a Devenirii, pe care, nouă, celorlalți, ne este dat s-o trăim, tot permanent, însă mai calm.

Evident, cîte orașe, atîtea centuri suburbane. Țara lui Ianus este o țară din inele. Poate în cinstea zeului tiz al planetei cu cercuri, în cinstea lui Saturn cel care l-a răsplătit pe Ianus pentru meritul său de gazdă spontană, generoasă și netemătoare de minia celorlalți zei cu darul dublei cunoașteri, dar și cu neliniștile și grijile ambiguității.

Am fost de curînd într-un colț al sus-numitei «țări», am vorbit cu oameni de acolo și cu alții care cunosc foarte îndeaproape specificul și problemele ei, am vorbit cu unii dintre cei care s-au îndreptat către industrie și cu mulți dintre cei legați pătimaș de pămînt, de viața cîmpiei, de taina unică și tulburătoare a încolțirilor și creșterilor. Mai precis, — precum Saturn în Latium, dar păstrînd proporțiile și dragostea pentru glumă — am fost oaspetele neanunțat al comunei Giroc de lîngă orașul Timișoara. Cele aflate acolo le veți găsi consemnate în rîndurile următoare, rînduri care ar putea fi interpretate și ca un jurnal de călătorie.

Dar mai întîi, o precizare: «specificul» găsit

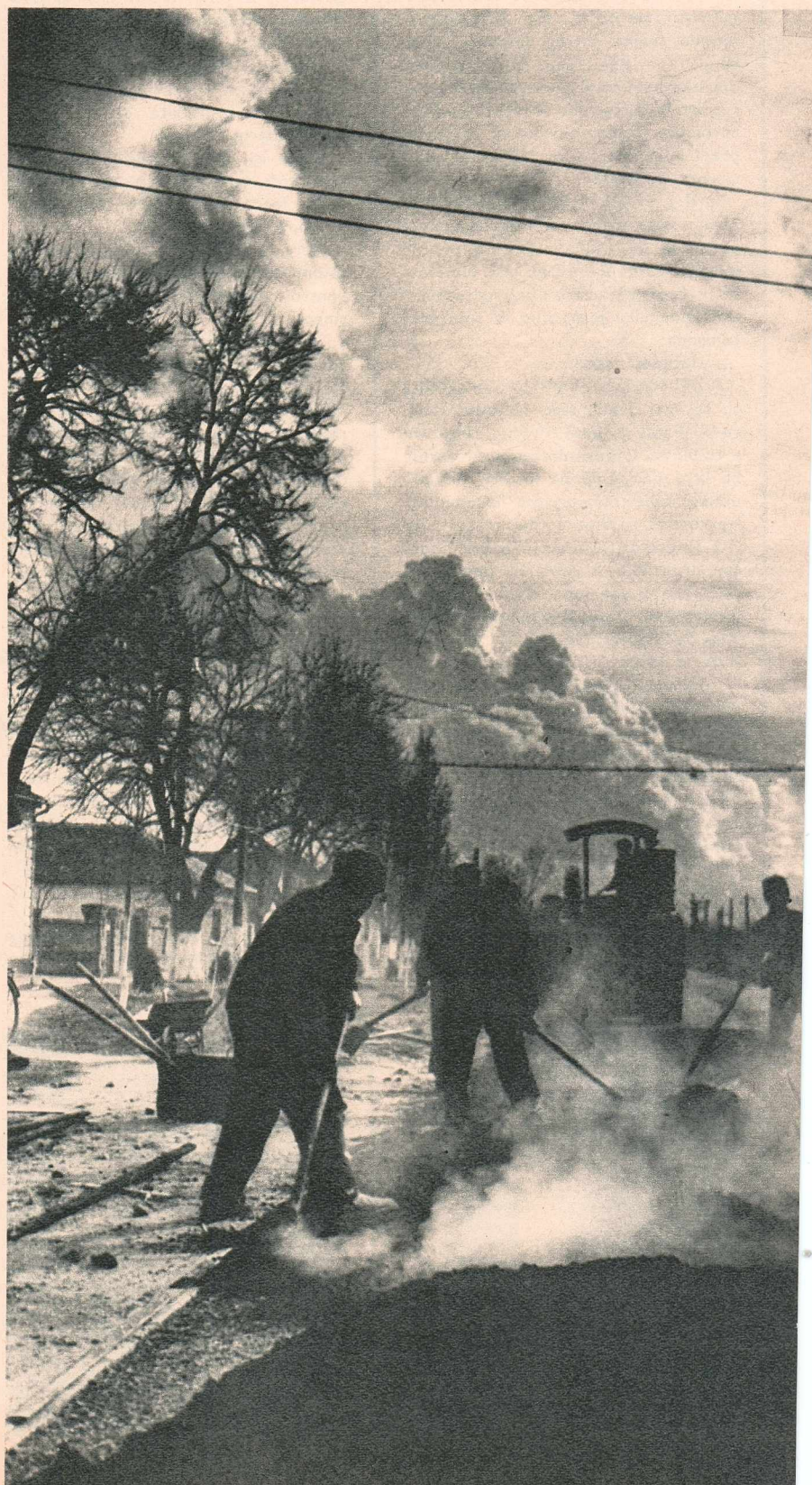
dreapta — de o putere economică, să-i spunem, apreciabilă. Pretutindeni întîlnești case noi, și acesta e doar unul dintre indici. Dar marile lucrări de interes general n-ar fi putut fi realizate din bugetul propriu.

Să luăm spre exemplificare ultimul eveniment de proporții din viața Girocului: șoseaua asfaltată care leagă comuna de oraș. Tot după aprecierea tovarășului Haneș, care e un vechi conducător al administrației obștei de acolo și deci știe foarte bine cum stau lucrurile, șoseaua aceasta n-ar fi putut fi niciodată realizată numai din resursele locale. Lucrarea a însemnat o cheltuială de 10 la sută din capitolul «investiții-drumuri» din bugetul municipiului Timișoara. Un 10 la sută dedicat exclusiv comunei Giroc, pentru că șoseaua nu poate avea un viitor, o continuare (decît cel mult pînă în satul Chișoda), comuna fiind într-o «fundătură».

Tot datorită înfierii de către municipiu, comuna beneficiază și de curse regulate (din oră în oră, și în perioadele aglomerate ale zilei, din jumătate în jumătate de oră), efectuate cu autobuze ale Întreprinderii de transport orășenești. Datorită lor, în 10—15 minute ești în Timișoara. Deci, ceva mai puțin decît faci din Balta Albă pînă la Universitate, cînd ai bilete la Teatrul Mic.

Orașul ajută satul și în clipele grele ale campaniei agricole, în perioada culesului, punîndu-i la dispoziție suficiente mașini, pentru ca o fostă problemă să nu mai existe de mult.

Tot datorită apropierii de oraș comuna dispune de o bună aprovizionare, din toate punctele de vedere. Începînd, prozaic, cu mărfurile de prin magazine și terminînd, la o scară superioară, cu necesarul de cadre de specialitate: profesori, medici, ingineri. Cu toate că, în paranteză fie spus, unele guri rele, pe care nu le-am numit în rîndurile

rezolvată și cu un număr mai redus de oameni, prin folosirea mai intensivă a mecanizării, la culturile de grădină, unde fiecare hectar cere circa 25 brațe de muncă, problema rămîne greu de rezolvat.

Tovarășul Vasile Buibaș, președintele C.A.P., vede viitorul agriculturii din comună ca dificil și face haz de necaz, spunînd, despre șoseaua asfaltată și cursele frecvente ale autobuzelor, care-i fură gospodarii ducîndu-i la Timișoara, că «mai bine n-ar fi și nu s-ar povesti».

Soluția adoptată, atît la Giroc cît și în celelalte comune și sate ale centurii timișorene, a fost și este folosirea unor angajați sezonieri veniți din alte regiuni — în special cele de munte — ale țării (Maramureș, Arad, Sălaj).

Tovarășul Pop Coriolan, președinte al Consiliului popular al municipiului Timișoara, deci conducător de for care are în grijă destinele comunelor suburbane, dar și pe cele ale urbei însăși, acceptă că rezolvarea de mai sus este exterioară și în condiții nu tocmai avantajoase, însă adaugă niște explicații evident pertinente.

Procesul orientării sătenilor din centură spre industrie nu numai că este obiectiv

și trebuie ținut seama de el ca atare, fiindcă se impune singur, dar dacă îl privim și dincolo de interesele actuale și limitate ale agriculturii suburbane, atunci îl vom descoperi ca fiind și de-a dreptul folositor. Și iată de ce:

În oraș există o permanentă lipsă de forțe de muncă. Mai ales în construcții și mai ales în privința muncilor calificate. Deci orașul, industria, mai cer oameni. Și tendința cererii este spre creștere. Pe de altă parte, din punct de vedere administrativ, adică al celor care răspund de adăpostirea, mîncarea, curățenia și chiar disciplina noilor veniți, a noilor angajați, este cu mult mai convenabil să se recruteze oameni dintre cei care au deja o gospodărie, chiar dacă ea este la cîteva kilometri de oraș.

Bună, rea, soluția de mai sus a făcut ca la C.A.P. din comunele suburbane planurile să fie în general îndeplinite, ba chiar la unele produse — cereale, lapte, carne de vită și de pasăre — să fie depășite. C.A.P.-Giroc — ca să rămînem fideli exemplului nostru — a dat peste angajamentul contractual cu statul 13 vagoane de porumb și 30 de porci îngrășați, asigurîndu-și totodată și baza furajeră pînă la anul.

Durerea mare este alta: potențialul de productivitate a pămîntului nu este realizat potrivit deplinei sale capacități. Rezultatele I.A.S. sînt net superioare.

Tovarășul Pop Coriolan a făcut o remarcă dureroasă, care merită multă meditație, dar și mai multă acțiune:

— Ce se pierde în agricultură, este ireversibil: timpul.

«PURGATORIUL»

Și totuși, dincolo de soluțiile «locale», dincolo de paleative, care-i calea de la rău spre bine?

Pentru că tovarășul Buibaș, președintele C.A.P., are partea dumisale de dreptate: pleacă la oraș oameni care se pricep serios la agricultură și acolo se angajează ca paznici de noapte sau fac munci necalificate, care nici măcar nu le raportează venituri mai mari.

Pe de altă parte, tovarășul președinte Buibaș socotește că trebuie folosite în mai mare măsură formele de cointeresare care s-au dovedit cele mai eficiente, formele datorită cărora s-au mobilizat în cea mai mare măsură cooperatori la lucru.

Cu alte cuvinte, probleme, oameni, frămîntări, păreri, soluții.

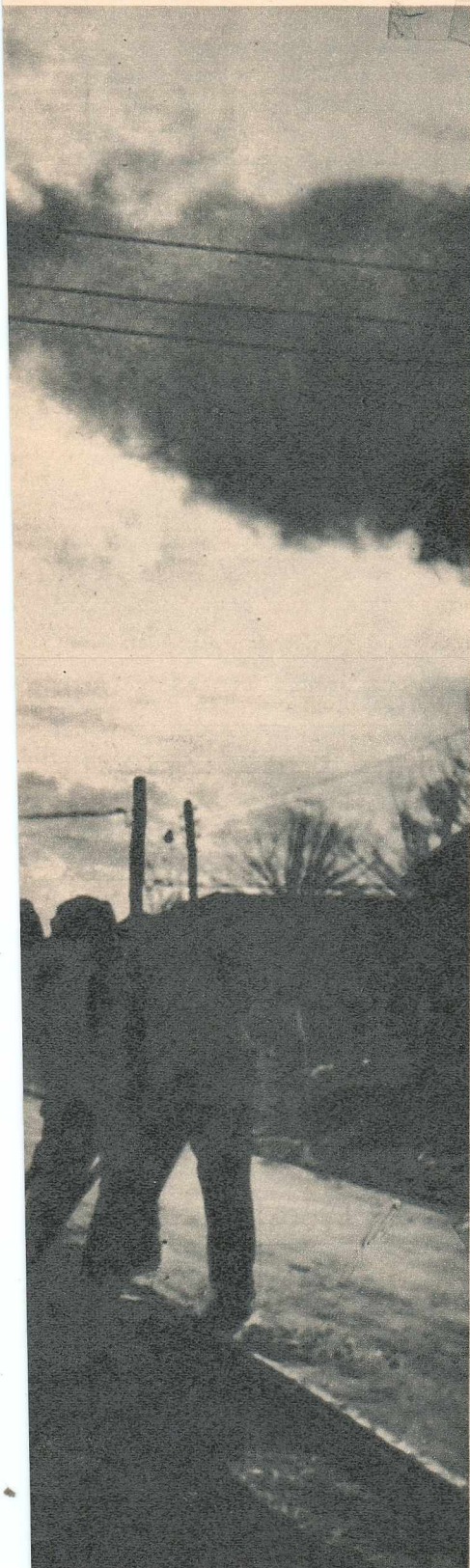
Un răspuns surpriză mi-a fost dat de către

tovarășul Trandafir Cocîrlă, secretar cu probleme economice al Comitetului județean de partid Timiș. Domnia-sa consideră că problema lipsei forțelor de muncă în agricultură este falsă. E adevărat, dezvoltarea rapidă a industriei a determinat o dezvoltare tot rapidă a orașelor, care, extinzîndu-se, au început să cuprindă și fostele lor zone de centură rurală. Timișoara are cooperative agricole de producție chiar în unele dintre cartierele sale mărginașe. E adevărat, dezvoltarea industrială a absorbit în mare măsură forța de muncă rurală, pentru activitatea din agricultură rămînînd oameni mai puțini.

Soluția cea mare însă constă în mecanizare. Unitățile agricole din centură trebuie să beneficieze de un plus de mecanizare peste media dotării mecanice a C.A.P. din restul județului.

Și, complementar mecanizării, un grad sporit în folosirea de ierbicide.

Vechii producători agricoli nu numai că nu mai produc «de-ale gurii», dar s-au transformat în consumatori, în cumpărători ai roadelor pămîntului. Ar fi bine dacă ar continua să fie producători măcar pentru ei, pentru consumul lor. Lucrează în întreprinderile industriale opt ore, dar în restul

Șoseaua: o nouă legătură cu orașul. O punte nu numai a binefacerilor, ci și a contradicțiilor.

Dintre locuitorii centurii, unul din trei lucrează la Timișoara, în industrie. În ciuda dificultăților, cei rămași în sate nu și-au pierdut buna dispoziție. Iată deci o imagine care dovedește că, atunci cînd sînt neantagonice, contradicțiile pot fi rezolvate cu fruntea sus, cu zîmbetul pe buze.

Noua șosea care leagă Girocul de Timișoara oferă și orașului o nouă perspectivă: aceea de a transforma un loc de basm, creat de natură pe malul Timișului, într-un fel de Snagov timișorean, cu apă, plajă întinsă și 400 de hectare de pădure.

zilei, ei și familiile lor ar putea îngriji de loturile ce le revin, ca membri ai C.A.P.

UN PROVERB UITAT

Am început prin a încerca să stabilesc care-s avantajele satului din vecinătatea orașelor. Dar invers? Ce foloase trage orașul de la vecinul lui care se jenează să mai poarte căciulă?

Brațe de muncă, în condițiile și cu zarva pe care le-am văzut. Bun!

În ceea ce privește Girocul, a ținut să precizeze tovarășul secretar Chichere, doar anul acesta a dat 35 de vagoane cu grâu, 24 cu porumb, 23 tone, față de 18 planificate, de carne de bovine și 7 tone, pînă la sfîrșitul anului, de carne de porc. Încă un bun!

Dar iată că niște discuții purtate în celălalt colț al țării, tocmai la Iași, întregesc cu niște aspecte, din păcate rele, profilul vecinului orașenilor get-beget.

Tovarășul Sabin Ionescu, inginer șef adjunct al Fabricii de antibiotice de acolo,

mi-a vorbit cu amărăciune despre ceea ce domnia-sa denumea un tribut psihologic pe care îl plătim industrializării. Se referea la mulți dintre băiețandrii de 16-18 ani, care, pășind de la țară la oraș, neavînd încă școala civică a stagiului militar, «scăpînd» la banul lor și la independență față de părinți, de familie, sînt — în noua lor muncă — departe de orice conștiință profesională. Unii se lasă cîștigați de o astfel de concepție: «Eu nu fac o meserie, eu cîștig o piine!» Așa se face că există «meșteri» în cinci-

șase meserii, dar nestăpîni pe nici una dintre ele. Așa se face că randamentul muncii lor e scăzut. Așa se face că munca nu le aduce nici o bucurie. Transferul masiv de cadre foarte tinere din mediul rural dă alte dimensiuni — nedorite — problemei disciplinei industriale.

Despre nuanțe mai grave ale urmărilor saltului spre urban, salt pe care unii îl resimt la nivel de șoc care dezechilibrează, mi-a vorbit și tovarășul Valeriu Diaconu, președinte al judecătoriei municipiului Iași, dar și deputat municipal din partea locuitorilor comunei Bîrnova.

În principiu, o comună, înțelegînd prin aceasta înainte de orice oamenii ei, ar trebui să cîștige din amplasarea ei lîngă un mare oraș. Omul din centură nu-și mai găsește satisfacții în vechiul său mod de viață rural. Calea ferată, șoseaua, telefonul, lumina electrică l-au apropiat de oraș. Dar omul rural devine urban nu numai prin simpla sa aspirație, ci și prin ceea ce dă el societății, prin felul în care se comportă el față de noile sale pretenții la un alt mod de viață.

La unii, dezvoltarea este echilibrată și armonioasă. Cu alții însă se petrece o dramă: alergînd orbește după noile aspirații, neglijează viața colectivului din care încă fac parte, de care încă depind.

La Bîrnova, de pildă, comuna este electrificată în parte, dar ar fi putut fi de mult terminată instalarea rețelei, dacă mulți dintre locuitorii ei n-ar fi uitat să dea o mîină de ajutor. Apelurile organelor de conducere locală rămîn fără ecou. Or, ridicarea nivelului unei comune nu se poate face numai cu forțe din exterior. Este necesară absolut și o participare afectivă din partea fiecărui locui-

tor la ridicarea locului său de baștină, pînă la nivelul urban.

Și dintre cei care își părăsesc satul, definitiv sau făcînd naveta, unii, dobîndind un venit propriu, uită de obligațiile pe care le au față de familiile lor rămase în sat, față de gospodăriile lor, și cheltuiesc banii cîștigați prin muncă cinstită cumpărîndu-și obiecte de interes strict propriu, mai mult voluptuar decît necesar. fac chefuri, își risipesc munca, banii și viața amăgindu-se că trăiesc «orașenește». Trist este că unii ajung chiar să săvîrșească infracțiuni. Din păcate, găsim

IN TARA LUI IANUS

cazuri, în rîndurile acestei categorii sociale, de huliganisme, ultraje, vătămări, în general o șarjare disprețuitoare a normelor de conviețuire socială. Este necesară o mai intensă operă de educare civică. Dar nu cînd este prea tîrziu, nu numai prin sancțiuni, ci din timp, preventiv. Primul pas trebuie făcut de către forurile de cultură.

Deci, să avem grijă de cei care au uitat un bătrîn proverb: «Decît coada la oraș, mai bine fruntea în sat!».

PRIVIREA ÎNAPOI

Proces social complex, urbanizarea ruralului regroupează oamenii, le schimbă profesiiile, mentalitățile, morala, pretențiile culturale, obiceiurile, limba, veșmintele, ritmul de viață, și îmi vine să cred că pînă la urmă le rămîne absolut nemodificat doar numele, cel moștenit de la părinți și cel primit la naștere.

După prognoza demografilor, prin anul 2000 țara noastră va însuma vreo 28 de milioane de locuitori, dintre care, dacă ne luăm după arhitecți, 70 la sută vor trăi în mediul urban, iar dacă ne luăm după economiști, doar 60 la sută. Oricum, față de cei circa 40 la sută care ocupă azi orașele și față de cele 20 de milioane de locuitori ai lui 1969, de-a lungul celor trei decenii care ne mai despart de anul rotund 2000 se vor îngrămădi în orașele românești încă vreo 10 milioane de cetățeni, dintre care parte există și parte sînt programați.

Dar mai aproape decît anul 2000 ne este anul 1970, cu problemele lui imediate. Și

◀ Luminile orașului: frumoase, dar și amăgitoare. Unii nu-și dau seama că orașenii cei mulți duc de fapt o viață așezată, de gospodari domestici.

▲ Înălțarea unor edificii de interes obștesc și la un nivel care ar satisface și niște ambiții urbane înseamnă o pretenție pur și simplu prea mare pentru bugetul unei comune. Iată de ce perfuzia bănească «de la municipiu» este cu adevărat salutară.

◀ Imaginea agriculturii făcute mai mult de reprezentantele sexului frumos rămase în comune are, fără îndoială, și un cîștig în privința esteticului.

◀ Mecanizarea superioară — iată argumentul care demonstrează hotărîtor că lipsa forțelor de muncă în agricultura periurbană este o pseudoproblemă.

una dintre aceste probleme este aceea a locuitorului Țării lui Ianus, locuitorul intermediului urbanizării nervoase. Personaj cu existență obiectiv determinată, fiindă contradictorie, om cu evoluție pe cît de explozivă pe atît de dramatică. Frate de-al meu, care repetă, mai viguros și mai dinamic, ce-am făcut eu prin strămoșii mei de-acum o generație.

Îl iubesc și tocmai de aceea — ca să-i asigur renașterea — plec din țara lui fără să privesc înapoi, fără slăbiciuni de Orfeu, merg înainte cu înverșunare, pînă cînd, simțîndu-l iar lîngă mine, voi ști că a ieșit definitiv din conul ultimei sale umbre.

Cunoscutul ansamblu coregrafic Beriozka, condus de artista poporului Nadejda Nadejdina, pregătește un nou spectacol a cărui premieră va avea loc cu prilejul sărbătoririi a 100 ani de la nașterea lui V.I. Lenin. Va fi o adevărată rapsodie coregrafică a dansului popular din Uniunea Sovietică. În fotografie, o scenă de la repetiții.

Una dintre puținele excepții de la valul de spectacole exhibiționiste care au invadat scenele teatrelor muzicale new-yorkeze este «Promenada» de Al. Carmines. Dacă aprecierile unor critici, conform cărora Carmines ar fi cel mai mare compozitor american în viață, pot fi considerate exagerate, nimeni nu contestă valoarea Promenadei, o satiră socială plină de sarcasm, bazată pe un umor de bună calitate; toate acestea traduse în cel mai potrivit limbaj muzical.

La Studio des Champs-Elysées, Robert Musil revine cu «Vincent și prietena oamenilor de seamă», o piesă ce nu poate fi narată, ci numai jucată bine. Concepută în stil expresionist, piesa are ca temă evaziunea din viața reală și refugiarea într-un univers imaginar, imposibil de atins pentru eroii lui Musil.

Printre lucrările originale montate în actuala stagiune budapestană se remarcă piesa lui Thuszo Gabor, «Până când cineva poate fi inger». O dramă familială în viața unui artist, care nu reușește să sesizeze diferența dintre vis și realitate. Actorii Bulla Elma, Pager Antal și Szegedi Erika sînt protagoniștii acestui spectacol pe scena Teatrului național din Budapesta.

La Bordeaux se desfășoară a cincea ediție a Festivalului de artă Sigma. Vedeta acestei ediții este «The Open Theater» din New York, care va prezenta două spectacole cu «Șarpele» și «Terminal». Considerind curentul lansat de «Living Theater» depășit, Joe Chaikin și actorii săi de la «Open Theater» își propun ca fiecare spectacol al lor să devină o operă de creație inedită.

cronică satirică

de Teodor MAZILU

DE GRIJA ALTUIA

Un foarte înțelept proverb — ca toate proverbele de altfel — spune că «prostul moare de grija altuia».

Într-adevăr, există o categorie întregă de oameni gata să se ocupe de alții, dar niciodată gata să se ocupe, cît de cît, și de ei. Ei sînt oricînd pregătiți să renunțe la a mai face curățenie în casa lor, numai și numai din plăcerea de a șterge praful de pe mobilele altora.

Ei au impresia, adică ce impresia, convingerea, și încă ce convingere, că ei sînt perfecți, că ei au rezolvat totul și deci se pot ocupa în liniște de alții. De morala lor nu se mai ocupă. Au grijă să facă de planton la capătul moralei altora. De sănătatea lor, aflată de fapt pe dric, iarăși nu se mai ocupă. Au grijă ca ceilalți să nu răcească. Munca pe care o au de făcut, munca pentru care sînt evidențiați și retribuiți, de mult nu-i mai interesează. Îi interesează în schimb munca altora. Pe cît de plictisiți, afanișiți și acriți sînt de slujba lor, pe atît de pasionați sînt de slujbele celorlalți. În legătură cu munca altora au chiar și idei, au chiar și pasiune. Ei nu depun pasiune decît în lucrurile care-i privesc pe alții. În specialitatea lor sînt de-o ignoranță totală și apocaliptică. Cînd e vorba însă de alte domenii, mintea le bubuie...

Bineînțeles că, din pricina moralei altora, au chiar și insomnii. Propriile lor potlogării nu le ridică nici o problemă, dorm tun. Dar morala altora îi terorizează pur și simplu. Ce se întîmplă cu X? Ce are de gînd să facă Y? Unde o să ajungă N?

Singura dorință a lui e să nu se ocupe de el însuși. De orice, de oricine, numai de el nu. E-n stare să se acuze și de soarta întregii omeniri, numai el să scape basma curată.

dialog cu cititorii

de H. DONA

Am primit un lung și interesant studiu cu privire la «schimbarea climei globului terestru» prin «crearea unui curent maritim de înaltă temperatură», semnat de cititorul nostru N.C. Nuțu din Deva (după cum s-a văzut și din numerele trecute, mulți dintre cititorii noștri cu spirit inventiv nu se încurcă în probleme banale, cotidiene, de tip: vindecarea durerilor de dinți sau lichidarea cozilor la ceapă, ci abordează direct, cu curaj, marile teme universale). Trebuie să mărturisim că am fost impresionați de seriozitatea documentării și de calitatea științifică a expunerii tov. Nuțu. Din păcate, neavînd suficiente cunoștințe în materie de hidrologie, nu ne putem pronunța cu privire la valoarea propunerilor cititorului din Deva (vom face apel pentru aceasta la consultanți competenți). Ca profani, am fost frapați, printre altele, de proiectul de a se aduce îmbunătățiri radicale Canalului de Suez (în special prin lărgirea sa). Nu vrem să ne îndoim de justetea științifică și tehnică a soluțiilor propuse de tov. Nuțu, dar deocamdată, pe Canalul de Suez, după cum se știe, nu problemele hidrologice sînt la ordinea zilei, și pînă la trecerea tumultuoasă a unui mare curent de apă caldă, pe acolo nu pot trece nici cele cîteva necăjite vase, imobilizate de treizeci de luni. Nu vrem să-l descurajăm pe corespondentul nostru hunedorean și nici pe alții care, ca și dumnealui, visează la crearea paradisurilor terestre (ei constituie, doar, «sarea pămîntului»), dar în zilele noastre marile probleme universale sînt, înainte de toate, probleme politice.

Dacă unii sînt preocupați de viitorul însoțit al omenirii, alții meditează la sfîrșitul ei. Cititoarea Valentina Gorban din București, care a fost frapată de titlul unui roman apărut mai anul trecut, «Iarna Fimbul», vrea să știe ce este această iarnă și dacă într-adevăr mitologia scandinavă prevedea pieirea zeilor și a omenirii. Povestea sună cam așa: după uciderea de către giganți a lui Balder, zeul bunătații și al luminii, începe amurgul zeilor. Deasupra lumii se întinde marea iarnă Fimbul, cufundînd pe toate și pe toți în beznă, în frig și în spaimă. Munții se prăbușesc, pămîntul se cutremura, soarele fuge urmărit de giganți. În sfîrșit, pe cîmpia de la Vigrid, zeii și viteii din Walhalla sînt înfrinți într-o ultimă bătălie disperată. Soarele și stelele se prăbușesc, și pămîntul, lovit de Muspelhjem (nebulosa fierbinte), se sfarmă într-o imensă explozie. Dar mai tîrziu, mult mai tîrziu, din hăuri marea se va întoarce și un nou pămînt va răsări, mai frumos și mai verde ca cel vechi, iar oamenii renăscuți vor trăi o viață fericită sub oblăduirea unui zeu fără nume și fără chip, ascuns pentru vece tuturor privirilor. După cum se vede, pînă și pe cezoasele țărături septentrionale poveștile se termină cu happy-end. Dar spre deosebire de vikingi, ne permitem să ne întrebăm dacă e nevoie în prealabil de o explozie termonucleară pentru ca, după aceea, oamenii să trăiască fericiți.

Cu cîtva timp în urmă am vorbit despre o sesizare a cititorului Gh. Împărat din Brad, care ne semnala, cu date concrete, deficiențe serioase în funcționarea asistenței sanitare pe litoral. Am primit un răspuns de la Direcția sanitară a Consiliului popular județean Constanța, care recunoaște justetea sesizării și a propunerilor făcute de cititorul nostru. Din păcate — deși e vorba de viața oamenilor — nu avem certitudinea că situația va fi radical îndreptată. Se pare că hiba o constituie lipsa din dotarea Salvamarului a șalupelor cu motor, care să asigure transportarea foarte urgentă (singura eficace) a înecaților la punctele de reanimare. Ni se promite că se vor face demersuri... N-am înțeles însă ultima frază din răspunsul Direcției sanitare: «Dacă s-ar putea asigura mijloacele rapide de salvare din mare, precum și un sistem de avertizare care să lege punctele de prim-ajutor cu policlinicile din stațiuni, Direcția sanitară va putea asigura în fiecare stațiune de pe litoral o salvare antișoc, dotată corespunzător și încadrată cu medic anestezist-reanimator». Dar dacă mijloacele din prima parte a frazei ar întîrzia, Direcția sanitară nu va mai pune la dispoziție nici măcar salvarea antișoc și medicul reanimator? De ce? O jumătate de măsură e totuși mai bună (în cazul de față), decît nici o măsură. Să ne ierte cititorii că ne ocupăm acum, în decembrie, de băile de mare. Dar omul gospodar își face iarna car...

FLACĂRA

Nr. 1 1970

Ce surpriză — mai corect ce surprize — rezervă «FLACĂRA» cititorilor săi cu prilejul sărbătorilor de iarnă?
Le veți afla la timp, adică la 27 decembrie, procurându-vă, din timp, de la chioșcuri, numărul special al «FLACĂRII». Deocamdată nu vă putem dezvălui, în legătură cu ediția festivă a «FLACĂRII», decât câteva expeditiv date tehnice și de sumar:

- «FLACĂRA» specială are un număr sporit de pagini, din care peste 20 în policromie.
- Sub semnături de prestigiu, veți găsi o diversitate largă de genuri gazetărești însoțite de o ilustrație foto alb-negru și color corespunzătoare, oglindind actualitatea politică, economică, socială, științifică și artistică, internă și de peste hotare, tratată sub cele mai interesante fațete.
- Din numărul special al «FLACĂRII» nu vor lipsi paginile tradiționale care și-au câștigat de-a lungul anilor simpatia cititorilor: cele mai senzaționale fotografii ale anului, din țară și din străinătate, modă, varietăți, fotocuriozități, jocuri distractive, umor etc.

*Vrem soluții rentabile?
Atunci să meditam,
să emitem idei,
să le discutăm,
să ne certăm creator,
Să păzim ideile
de mormintul sertarelor.*

Abia acum, în fața colii albe de hîrtie, abia acum, înaintea întîiului cuvînt ce urmează a fi scris, bag de seamă că, de fapt, articolul acesta, într-un fel, a fost început cu mult mai demult, cîndva prin iarnă, în București, mai precis atunci cînd, aflîndu-mă — tot cu o treabă de informare gazetăreasă, dar complet alta — în cabinetul directorului unui institut de proiectări, am avut — zic eu — șansa să asist, pe neprevăzute, la o ședință de lucru a conducătorilor diferitelor sectoare ale institutului, ședință în care s-a dezbătut problema stabilirii locului din țară unde ar fi cel mai nimerit să se instaleze o nouă uzină proiectată în institutul de care vorbesc.

Ședința n-a durat mult, parcă sub o oră, însă argumentele invocate, pe cît de lapidar pe atît de pasionat, seriozitatea profundă, varietatea și aparenta imposibilitate de conciliere a lor au dat o tensiune creatoare discuției, care pur și simplu m-a captivat.

A fost un schimb de replici în care nu s-a hotărît doar locul hectarelor de pămînt în care se vor implanta temeliiile noii uzine, ci s-a hotărît și viitorul economic al unui colț din țară — colț, pînă acum, cotate undeva între «rural» și «suburban» — în sfîrșit, s-a hotărît soarta comunității sociale de acolo.

Frumoasă dezbateră! A fost plăcut să văd cu ochii mei cum se decide un Viitor, nu cu superficialitate, nu la întîmplare, ci cu o reală frămîntare, cu o reală gîndire științifică.

Continuarea articolului de față, a doua lui pagină, se datorește tot unui fapt necăutat de mine. La Iași, după ce am străbătut împreună în lung și în lat uzina metalurgică și după ce mi-a pus la îndemînă toate informațiile pe care le căutam, inginerul Otto Belzo mi-a spus-o direct:

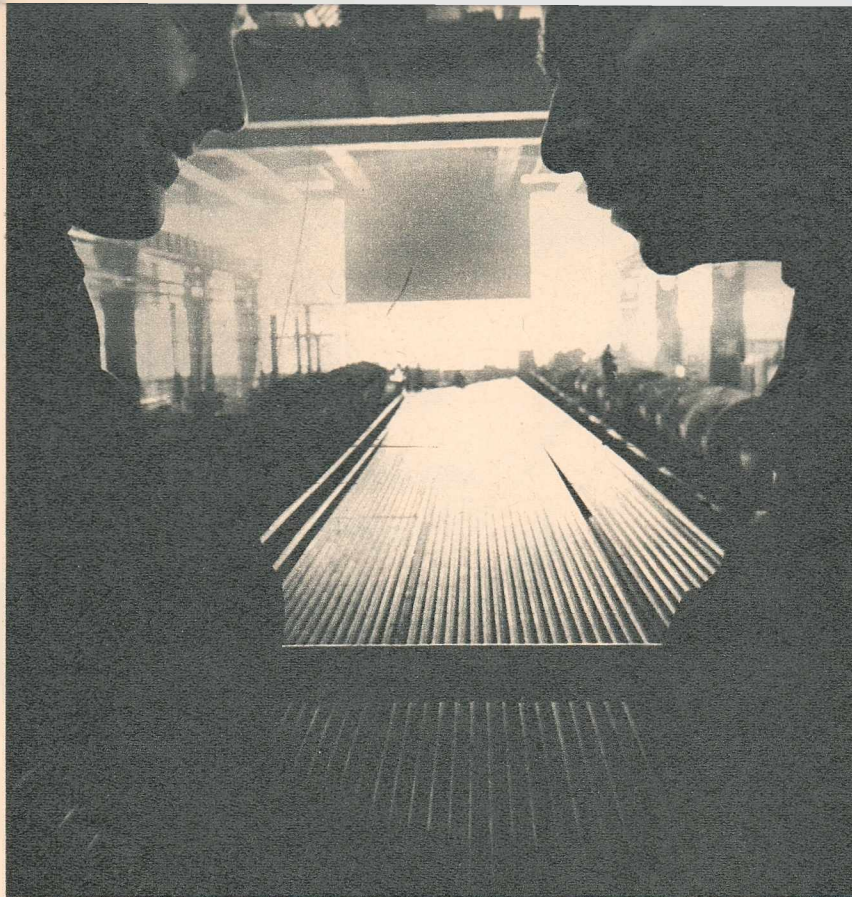
— Dom'le, fă-ne un serviciu! Uite de spre ce-i vorba...

UN S.T.E. SPONTAN

În ceea ce privește producția de țevi sudate pentru instalații și o parte din producția de țevi pentru construcții, la nivelul capacităților actuale de producție există, pe plan național, un deficit față de necesitățile pe care le va avea economia națională în 1975.

Pornind de la această cerință viitoare, un grup de ingineri și tehnicieni din Uzina metalurgică din Iași, uzină profilată în principal pe producția de țevi, a întocmit un S.T.E., cu alte cuvinte, în traducere și pentru lumea netehnică, un studiu tehnico-economic care vizează — prin utilizarea mai rațională a utilajelor și suprafețelor existente în prezent, cît și prin extinderea uzinei — preluarea sarcinilor sporite prevăzute pentru următorul plan cincinal (1971-1975) în acest sector de producție. Prelucarea urmează să fie făcută într-o asemenea măsură încît, tocmai prin această creștere a producției de țevi la uzina metalurgică ieșeană, să se poată amîna cu cîțiva ani construirea unei noi unități de acest fel. S-ar rezolva astfel problema deficitului de țevi la care — după cum am mai spus — s-ar ajunge dacă ne-am limita doar la exploatarea capacităților de producție de care dispunem azi.

Studiul specialiștilor ieșeni este ispititor chiar de la prima vedere, pentru că — vădit — edificarea unei noi unități implică cheltuirea unor fonduri de investiție mari, cu

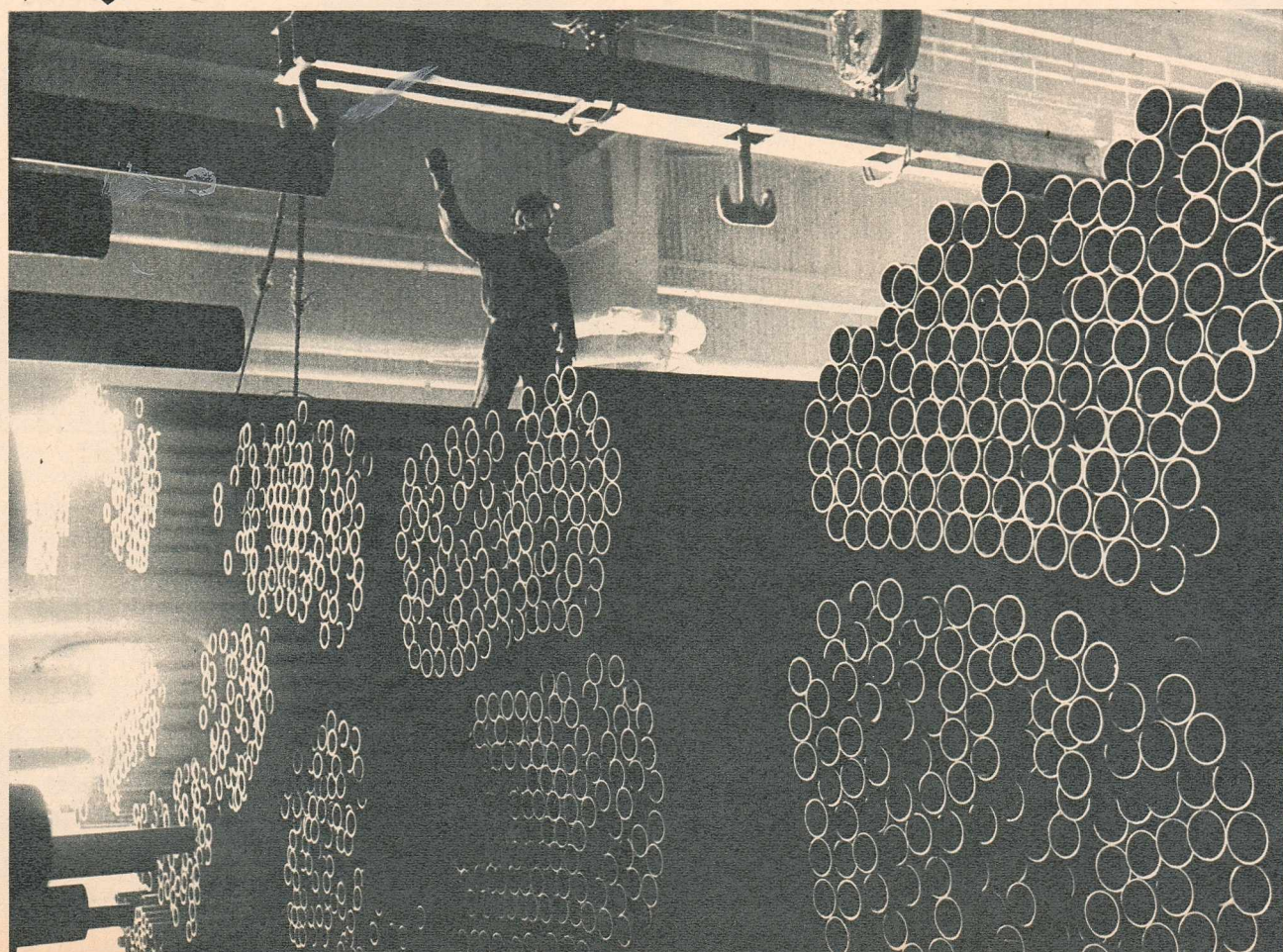

INTELIGENȚA

*Depozitele noastre
de țevi
ne satisfac
cerințele actuale.
Dar ce vom face
în 1975?
O singură soluție:
edificarea
unor noi uzine
metalurgice
de genul celei
din Iași.*

ÎN ACȚIUNE

Antipledoarie de N. IONESCU

eficiență economică, cel puțin pentru început, redusă și cu un termen de recuperare de circa 4 ani, dar mai implică și aceleași greutatea de punere în funcțiune pe care le-a cunoscut, în anii 1963-1966, uzina din Iași.

Desigur, și proiectul ieșenilor necesită o investiție, dar care în comparație cu orice altă variantă de realizare a acestei investiții într-o unitate nouă oferă următoarele avantaje expuse aici, se subînțelege, în linii cu totul mari și incomplet, fiind alese doar acelea care pot fi de înțeles și pentru ne-specialiști.

În primul rînd, noile utilaje vor putea fi amplasate în spațiile acoperite deja existente, libere sau eliberabile. De exemplu, numai prin reamplasări de utilaje și prin scoaterea în exterior a atelierului mecanic și a depozitelor de produse finite s-ar obține o suprafață disponibilă, în hale, de circa 8 000 mp. Astfel de mutații ar mai determina și aproape o dublare a indicelui actual al producției specifice pe metru pătrat.

În al doilea rînd, cadrele necesare acestei dezvoltări a uzinei pot fi calificate din plin în școala profesională a uzinei, iar cadre cu calificare superioară se găsesc în uzină gata formate și cu o experiență acumulată. Sporul de salariați ar fi cu mult inferior aceluia cerut de o unitate nouă, independentă.

În al treilea rînd, tehnologia de fabricație, fiind similară cu aceea a actualei producții curente, însușirea și îmbunătățirea ei în continuare nu ar ridica nici un fel de probleme. Nu trebuie uitat că tehnologia de fabricare a celor circa 750 de tipodimensiuni de țevi și profiluri pe care le produce uzina a fost, în totalitatea ei, elaborată de actualul corp de specialiști ai uzinei.

În al patrulea rînd, producția anuală de țevi, mărită astfel încît să acopere deficitul posibil de țevi la nivelul anului 1975, s-ar putea atinge în numai 18-24 luni de la darea în funcțiune a noilor capacități, tocmai da-

torită experienței acumulate de cadrele uzinei. Și tot datorită acestei experiențe atingerea indicatorilor privind încadrarea în normele de consum s-ar putea face chiar de la începutul fabricației.

Desigur, toate acestea ar face ca, prin beneficiile suplimentare ce s-ar obține, investiția să poată fi recuperată în răstimpul de doi ani.

În sfârșit, în al cincilea rând, doar cu mici dotări suplimentare și prin încărcarea utilajelor actuale, prin trecerea la trei schimburi de lucru ar putea fi asigurat — în atelierul mecanic existent azi — întreg necesarul de piese de schimb și scule tehnologice. La fel, actualul laborator poate asigura preluarea tuturor sarcinilor viitoare, mărite, sarcini cerute de îmbunătățirea tehnologiei și de cercetarea uzinală.

În esență, proiectul acesta, prin concentrarea pe care o asigură producției și prin eficiența economică sporită a ei, corespunde însăși actualei gândiri după care este condusă — la cel mai înalt nivel — dezvoltarea economiei noastre naționale.

ADEVĂRATA FAȚĂ A UNEI INIȚIATIVE

Și acum, după această punere în temă, să revenim la doleanța tovarășului inginer Belzo. Vorbind, firește, și în numele colegilor dumisale, mi-a cerut să scriu ceva despre studiul pe care l-au făcut, exprimându-și convingerea că astfel i se va acorda o atenție sporită.

Măgulitoare cerere pentru «firma» presei în general. Am notat aici numai câteva dintre avantajele studiului, însă cu cea mai mare convingere în întreaga lui argumentare științifică și totodată cu cea mai mare încredere că și fără un astfel de «ajutor» — tocmai datorită seriozității cu care a fost întocmit

— studiul și concluziile sale vor fi însușite de organele îndrituite să hotărăască soarta producției noastre viitoare de țevi.

Și totuși, ca să spulber aparențele de pînă acum, rostul principal al articolului de față nu-i de a face o pledoarie pentru însușirea S.T.E.-ului ieșenilor. Pentru că, ceea ce mi s-a părut mie deosebit de interesant, frumos și semnificativ a fost noua gândire socială, noua mentalitate care se ascunde în miezul unui fapt care ar putea fi socotit, la prima vedere, doar tehnic, doar economic, în fine, doar faptul profesional al unor specialiști.

Căci, aparent, colectivul ieșean nu a făcut nimic altceva decât aceeași muncă de înaltă calificare pe care o făceau și colegii lor de la institutul de proiectare bucureștean atunci când, tot cu o pasiune deosebită, stabileau locul cel mai potrivit pentru instalarea unei noi uzine. O deosebire însă există. O deosebire care nu indică vreo diferență între mentalitățile oamenilor din cele două colective, ci doar face posibilă evidențierea unui mod de gândire care, avînd aceleași cauze, este, fără îndoială, comun, identic.

Ieșenii n-aveau obligația profesională de a face studiul amintit. Sau, chiar dacă o aveau, o aveau parțial: să studieze posibilitățile interne — de tot felul — ale întreprinderii lor, pentru îmbunătățirea rentabilității ei generale. Dar de aici și pînă la a-ți asuma — e adevărat, prin dezvoltarea actualei capacități de producție, e adevărat, doar pentru un viitor de cîțiva ani — sarcinile de producție care ar putea fi acoperite prin înființarea unei noi uzine de capacitatea celei din lași, de aici și pînă la a purta în tine, tu, simplu cetățean, o grijă care privește întreaga națiune, este totuși un mare pas. Sau, mai precis, este un exemplu de gândire nouă, socialistă.

Un mod de a gândi pe care, dați-mi voie să mă îndoiesc că ar fi putut să-l aibă cei cîțiva salariați ai «Industriei fierului» — în-

treprindere privată ieșeană antebelică, dotată cu o «instalație cu forță motrice».

UN PARADOX: CIFRELE AGREABILE

Acum, o știu și liceenii, gîndim alt fel, pentru că trăim alt fel. Noua realitate economică își spune cuvîntul.

Nu mi-am pus în cap să redescopăr lași această teză și nici s-o ilustrez. Ci, pur și simplu, dînd, la niște contemporani de-ai mei, de o dorință aparținînd cu evidență unei gândiri tipic noi, am simțit că naște în mine, să-i spun așa, pofta inventarului, a bilanțului.

În general, fugim de cifre, pentru că-s reci, cam monotone și de aceea plictisitoare. Ei bine, cu toate acestea și cu toate că am străbătut lașul și-l cunosc mai bine decât pe oricare dintre locurile cu mulți oameni ale țării, după întîlnirea cu inginerul Belzo am fost teribil de curios să aflu, cît se poate de precis, ce transformări a trăit orașul acesta de la război încoace. Ori, dacă vreți, să aflu de ce a apărut un fel de a vedea lucrurile nou, într-o cetate veche. Așa se face că am profitat de bunăvoința și solitudinea tovarășei Virginia Vornicu, directoare adjunctă a Direcției județene de statistică-lași.

Dar pentru că orice comparație implică doi termeni, am să-mi îngădui să reproduc mai întîi un pasaj din ziarul «Moldova liberă», pasaj care cuprinde o descriere — succintă însă esențială — a lașului, așa cum arăta la sfîrșitul lunii august 1944, în urma evacuării generale a populației și a administrației, în urma distrugerilor întreprinse organizate de către trupele hitleriste în retragere, în urma operațiilor militare.

«Aspectul unui lași acoperit cu fum, dărîmături și cadavre, al instituțiilor administrative cu pereții goi, fără arhive, fără nici o urmă care ar fi dat cuiva o idee de continuare

a vreunei activități. O întreagă populație lăsată fără apă, fără lumină, fără pîine, fără medicamente; 50 000 de locuitori ai orașului și peste 150 000 de locuitori ai județului au fost lipsiți de întreg aparatul administrativ... Ne-au fost distruse comunicațiile feroviare, telegrafice, telefonice, poștale. Ne-au fost răpitate vehiculele mecanice și cu tracțiune animală. Am fost reduși la puterea de producție a minilor noastre, și singurul mijloc de locomotivă ne-au rămas picioarele».

Și acum, o imagine mai recentă a orașului, pe care — ca să nu cad în digresiune — am s-o limitez la aspectele ei strict industriale.

Lașul înseamnă — azi — și 35 de mari întreprinderi industriale. Întreprinderi care, în 1968, au produs, printre altele, 128 908 tone țevi de oțel, 77 324 kg de antibiotice, 56 786 tone uleiuri și grăsimi vegetale, 21 784 mii metri pătrați de țesături de bumbac și 17 568 mii bucăți tricotate, tot de bumbac.

Tot potrivit statisticilor din anul trecut, din cei 90 720 de salariați ai orașului, 29 570 lucrează în industrie, 15 975 în construcții, 6 126 în transporturi și — în general — numărul muncitorilor este de 61 245. Au apărut unități productive cu specific nou, profesioniști noi, relații sociale noi.

Numai între 1960 și 1966 dinamica producției industriale a înregistrat un salt de 344,4%.

O dezvoltare industrială de-a dreptul vertiginosă. În aceste condiții, de ce sa nu înțelegem că nucleul metalurgistilor ieșeni își dorește să sporească, de ce să nu înțelegem că flăcăul pînă mai ieri vecin al orașului și-a descoperit vocația vieții tocmai în laminarea fierului?

Vechea cetate moldoveană a fost invadată de o civilizație industrială și de o societate așijderea. O societate care își caută, își află, își face o mentalitate proprie, o morală proprie, o credință proprie.

O INTERCESIUNE SUPERFLUĂ

Tovarășul Sabin Ionescu, inginerul șef adjunct al Fabricii de antibiotice din lași, mi-a spus niște istorioare care au avut darul să-mi mai potolească entuziasmul despre gândirea nouă, meritorie, a cetățeanului orașelor devenite industriale. Iată de pildă una:

Bazîndu-se pe o lipsă a specialiștilor în chimie, unii dintre ei nu se omoară de loc cu treaba.

— Dacă mă dau afară de la «Antibiotice», mă duc la «Mase plastice», că acolo, de bucurie că mă au, îmi dau și-o categorie în plus la salarizare.

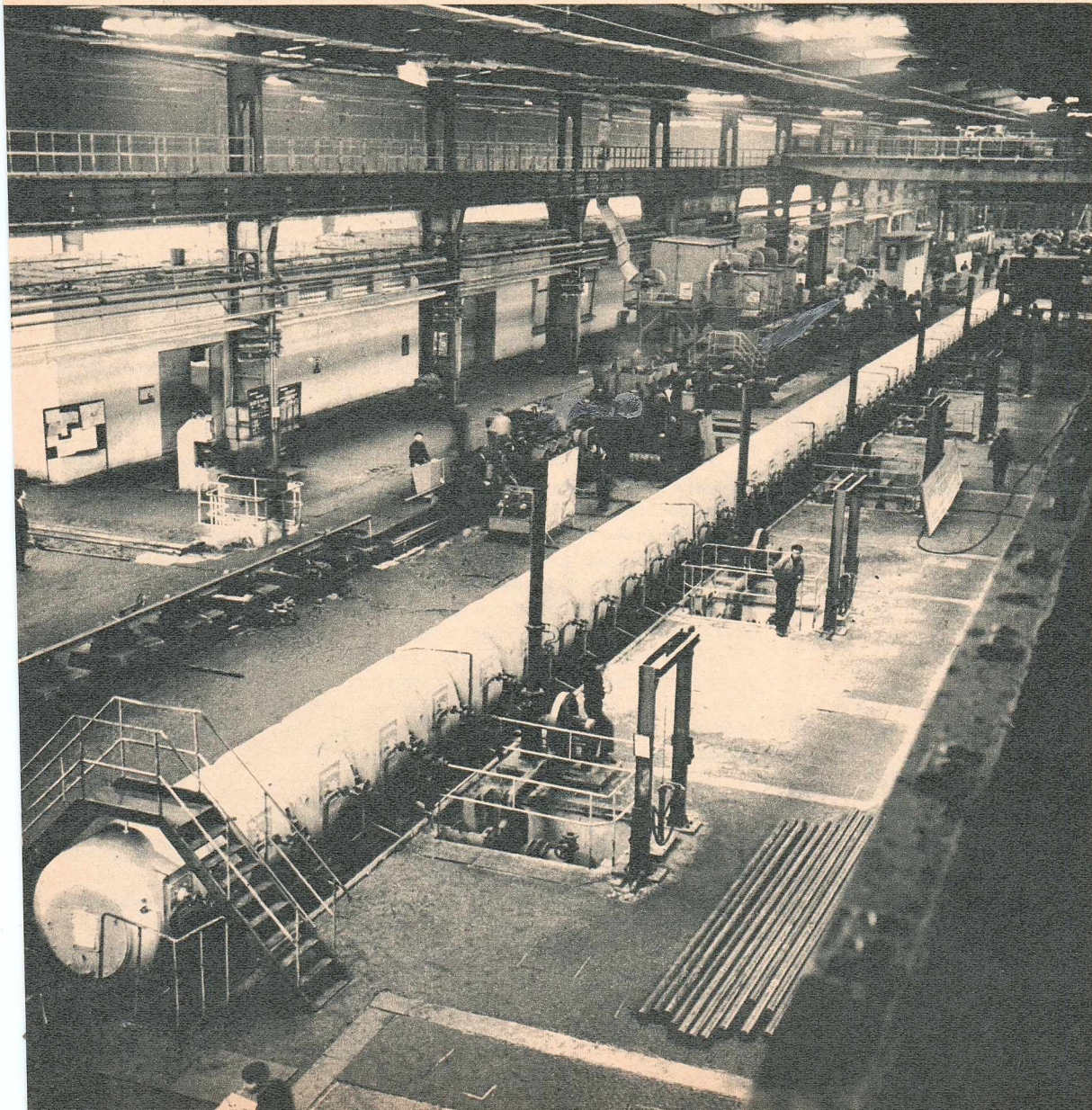
Ce-i drept e drept. Au și ei o «gîndire nouă».

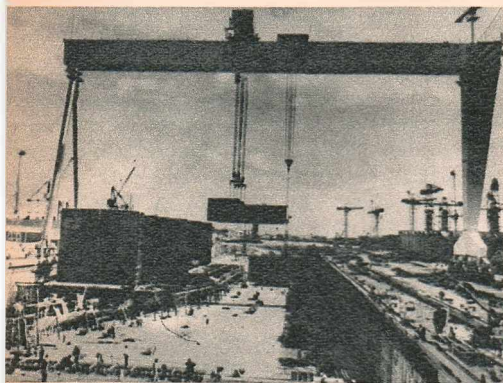
Exemplul de mai sus mi-l umbrește pe cel de la care am pornit, și totuși nu mă poate împiedica să nu cred în oamenii aceia care — folosesc un al treilea exemplu — abia veniți de la țară să lucreze pe șantierul recent deschis al aceleiași fabrici de antibiotice — e vorba de 15 ani în urmă — n-au ieșit din barăci în prima zi de ploaie pentru că așa le era obiceiul de pe cînd munceau cîmpul, dar care acum sînt cei mai «vechi» și cei mai conștiințioși muncitori ai noii generații de producători industriali ai lașului.

Mentalitatea indivizilor unei societăți nu poate fi identică, uneori ideile și convingerile lor se bat cap în cap. Pînă la urmă, tot binele iese bine și răul, prost.

Iată de ce mi se pare fără rost să pledez cu vorbe scrise pentru o cauză care va cîștiga singură.

◀ Dispunem de hale uriașe.
Oare spațiul acesta
n-ar putea fi mai înțelept folosit?
Fără îndoială! Este doar una
dintre convingerile-propuneri
ale unor oameni care gîndesc
potrivit unei mentalități 100% socialiste.

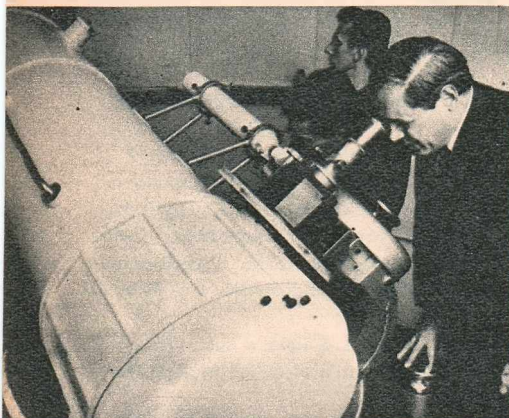

CEA MAI MARE DIN LUME

La uzinele Krupp din Essen, Republica Federală a Germaniei, se construiește cea mai mare macara din lume, pentru portul Belfast din Marea Britanie. Pentru amatorii de cifre, iată principalele: înălțimea — 140 m, lățimea — 70 m, greutatea — 3 000 t.

NU ESTE UN TELESCOP OBIȘNUIT

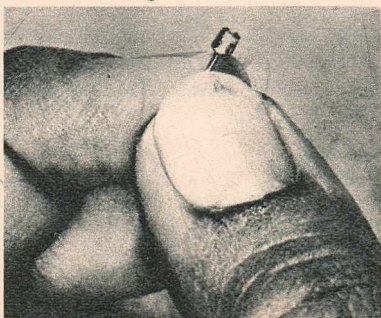
A fost fabricat de tinerii muncitori de la marea uzină budapestană «Csepel», pentru uzul Centrului de astronomi amatori care funcționează chiar în incinta uzinei.

UN MILIARD DE DOLARI GRAMUL

O nouă substanță radioactivă a fost pusă în vânzare de către comisia americană pentru energia atomică. Este «Californium-252», care costă un miliard de dolari gramul! S.U.A. dispun în total de 23 miligrame din acest prețios radioizotop. «Californium-252» poate fi cumpărat în «unități» de a zecea milioane parte dintr-un gram, la prețul de 100 dolari unitatea.

Această capsulă minusculă conține o urmă infimă de Californium-252, un radioizotop produs de om. Oamenii de știință cred că el va putea fi folosit pentru detectarea multor feluri de minereuri.

ALO ! ALO ! ACI INIMA...

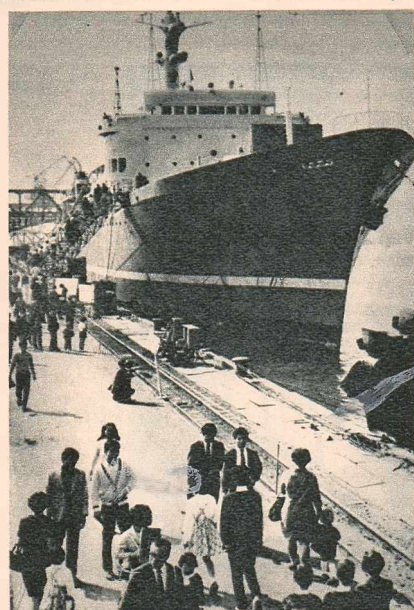
La al 70-lea Congres francez de chirurgie a fost prezentat «telefrecventometrul cardiac». Este un dispozitiv ce poate transmite la distanță, prin legătura sa radio, electrocardiograma unei persoane. Aparatul este format deci dintr-un emițător și un receptor.

Emițătorul, de un volum foarte mic (60 x 25 x 55 mm) și cu o greutate foarte redusă (210 g), este menținut pe bolnav printr-o centură formind antena. Două fire mici leagă aparatul cu doi electrozi de contact aplicați pe torace. Persoana echipată cu emițătorul își poate continua ocupațiile fără nici un inconvenient. Autonomia emițătorului este de 10 ore, iar distanța medie: 200 m în teren descoperit. Telefrecventometrul cardiac este un instrument special, adaptat la medicina muncii și la medicina sportivă.

LIMBAJUL FLORILOR

Florile au un «limbaj» secret pe care nu-l cunosc decât horticultorii. Descifrându-l, cercetătorii Secției de floricultură din cadrul Institutului de cercetări pentru legumicultură și floricultură au reușit să înțeleagă nevoile lor intime. Au putut fi astfel aclimatizate florile Anturium, Strelitia, Cala galbenă, Cala roz și Gloriosa, aduse din Olanda, și Icsia, din Franța. Totodată a fost ameliorată petunia în scopul creării de noi soiuri și a fost realizată o mai bună combinație de gazon pentru peluzele din parcuri și grădini.

NUMĂRUL 4

Iată prima navă japoneză cu motor nuclear. Ea se află încă în construcție, dar prima vizită publică pe bordul ei a și avut loc cu prilejul Zilei energiei atomice. Cea dintâi călătorie în larg este prevăzută pentru luna ianuarie 1972. Vasul va fi al patrula din lume care va utiliza energie de acest tip.

„SUPERVACCIN“ ÎMPOTRIVA TURBĂRII

Vaccinarea împotriva turbării necesită în prezent un procedeu lung și neplăcut, căci sînt necesare 14 sau 21 injecții la intervale regulate. Experiențe recente pe animale de laborator arată că se poate prepara un vaccin care să confere omului o imunitate satisfăcătoare după una pînă la trei injecții. S-ar putea ca efectele secundare ale vaccinului să fie îndepărtate.

PUNTEA

O fi auzit de la careva mai mare, nu știu, dar, întrebare sau nu, Răducanu al meu zicea că viața e «Un om, un sac și o punte care pîrîie».

Stam rezemați de o stivă de saci și priveam șirul continuu, tăcut, care urca și cobora pe puntea îngustă, încovoiat spre pămînt cu cît se ridica soarele mai sus, al hamalilor. Undeva, printre ei, erau și părinții noștri. Veneam în fiecare zi, cînd ei aveau de lucru, cu cîte o farfurie legată într-o basma. Stam în același loc de fiecare dată și așteptam ca puntea să se rupă. Trebuia să se rupă odată și odată, că prea pîrîia, prea se balansa, obligându-i pe oamenii cu saci în spate să facă pași de balet. Dar nu s-a rupt. Și noi așteptam. Între chei și vas, o fișie de apă învolburată, un curent iute. Ne ridicam amîndoi deodată, ne uitam la ea și ne așezam tăcuți la loc. «S-or descurca, dacă se rupe?» Dar nu s-a rupt. Bătrîni, mai mult cădeau lîngă noi decît se așezau. Erau storși, cu ochii în fundul capului, cu palmele înțepenite. Tăceau, străini, indiferenți. Așa treceau minute lungi. Și noi, de fiecare dată, rămîneam speriați, așteptînd ca de undeva, din rămășițele de viață care mai erau în ei, să apară din nou părinții noștri. Și apăreau, spulberînd, cu o privire caldă, cu un zîmbet, la început venit de undeva de departe, apoi de mai aproape, și mai aproape, pînă cînd ajungea să vină de la ei, de la tatăl meu și de la tatăl lui, toată spaima minutelor acelea care nu se mai isprăveau. «Ați venit? Ce face mama?» — erau primele întrebări, după care urma, invariabil: «Cum merge școala?» Repetată zi de zi, șapte ani la rînd, întrebarea ajunsese să ne sune în urechi ca o amenințare, ca un avertisment: «Cum merge școala?» Terminasem șapte clase, ne făcuserăm mari, iar bătrîni noștri deveniseră și mai bătrîni, ieșeau la suprafață din ce în ce mai greu, mai anevoie, din învolburarea în care cădeau la ora amiezii. Simțeam că puntea se va rupe. Și atunci, urcam în fugă dealul Lichiardopol, iar sus, cățărați pe un zid de piatră, priveam printre magazii portul, oamenii, mici, neînsemnați, pierduți sub sacii din spinare.

— Ce este viața, Răducanе?

— Un om, un sac și o punte care pîrîie.

Îl priveam și-l ascultam. Vorbea frumos, curgător și îmi plăcea să-l ascult. Avea ochi mari și negri, care se întrebau tot timpul. Uneori se întunecau, se îngustau și priveau undeva, departe, peste Dunăre, oprindu-se în sălciile din Balta Brăilei. Odată, din ei au curs lacrimi. Atunci pumnii lui s-au strîns și, de sus, de pe zidul de piatră, a strigat, vrînd parcă să-l audă toată lumea:

— Nu, nu vreau...

Și l-am înțeles, pentru că atunci și mie îmi venea să strig la fel. Nu, nici unul dintre noi nu voiam să trăim clipele acelea cumplite de la miez de zi. Nu, nu trebuia să mai fie, nu voiam să mai fie «un om, un sac și o punte care pîrîie».

Și au venit nemții. Și într-o zi, pentru unul dintre noi legătura de mîncare a rămas nedesfăcută. Pentru unul dintre părinții noștri puntea se rupsesse. Stătea întins pe chei, acoperit cu un sac. Lîngă el, un soldat cu o cască pe cap, cu o zvastică pe mînă și cu un automat la gît.

Și am început să mă duc în port cu două legături cu mîncare. Una era pentru Răducanu. Seara îl așteptam în capul dealului Lichiardopol. Ne luam de gît și coboram pe strada Galați pînă la circiuma lui Cireașă. Acolo, «delegatul» împărțea banii. Răducanu își lua partea lui, o dădea soră-sii s-o ducă acasă, și noi coboram din nou spre Dunăre. Priveam vapoarele și tăceam. Atunci, își lua capul în mîini și striga din nou, dureros, revoltat, înspăimîntător:

— Nuuu, nu vreau, nu vreau...

Dar asta pînă într-o seară, cînd a spus: «Gata, ajunge!» Devenise bărbat, iar eu rămăsesem copil. Simțeam că se înstrăinează, că pleacă undeva, departe, că oricît aș fugi nu-l mai pot ajunge.

Și n-am mai mers la Dunăre. Și nu l-am mai auzit strigînd. Din ochi îi dispăruse mirarea. Acum erau reci, întunecați, uneori ascuțiți ca un virf de sabie. Avea privirea omului care știa, și ce știa nu erau lucruri prea plăcute.

Așa l-am lăsat cînd am plecat din Brăila. Fiecare trebuia să ne ducem sacul nostru, pe puntea noastră.

Ne-am revăzut după mulți ani. Prin '53. Îmi căzuse în mînă un număr din ziarul «Înainte» din Brăila. Pe prima pagină, numele lui era scris mare. Era fruntașul nituitorilor din oraș și se afla în întrecere cu un alt fruntaș din Galați. Cînd am ajuns la Brăila, era iarnă și un ger sec. Șantierul naval părea pustiu. Lîngă cala vasului la care lucra se afla o forjă, iar lîngă forjă o femeie mărunțică și negricioasă scotea niturile înroșite și le dădea «la mînă». Printr-un hublou s-a strecurat afară un cap înfășurat într-o flanelă de lînă. Mă priveau niște ochi mari, negri, din ce în ce mai mirați. Si-rena a sunat pauza de prînz. Lîngă femeie, — cînd o fi apărut?! — un băiat, o mînă de om, cu o legăturică sub braț, își freca nasul înghețat. Simțeam frigul pătrunzîndu-mi pînă la oase. Răducanu a luat legătura cu mîncare și a desfăcut-o cu gesturi grele, obosite. Era amiaza lui. Îmi venea să-l întreb: «Ce e viața, Răducanе?» O tuse seacă, urîtă, îl scutura din cînd în cînd. Seara, ne-am urcat amîndoi pe zidul dărăpănat acum, rupt, de pe dealul Lichiardopol.

— Cîți ani are băiatul?

— Opt. Învață bine. Vreau să-l dau la facultate.

— Ai fost la un medic?

— Vor să mă bage într-un sanatoriu. Nu pot încă. E stupid, știu, îmi spun toți, dar vreau să văd vasul ăsta terminat...

Am pornit tăcuți pe strada Galați. Circiuma lui Cireașă se transformase în restaurant. Am intrat. Am stat puțin. Era fum, era gălăgie...

— Hai să ne plimbăm. Pînă îți pleacă trenul mai sînt vreo trei ore.

Și am coborît spre Dunăre.

RISCUL DE A(NU) FI ÎNȚELES

Unii n-au înțeles și le-a plăcut.

Unii au înțeles și nu le-a plăcut.

Unii au înțeles și le-a plăcut.

Unii n-au înțeles și nu le-a plăcut.

Unora le-a convenit să înțeleagă ceea ce nu le convenea.

Unora nu le-a convenit să înțeleagă ceea ce le convenea.

Vorbesc dintr-o recentă și destul de edificatoare experiență personală. Omnivalența televiziunii, împrejurarea că e la îndemâna tuturor și că fiecare spectator poate să înțeleagă sau să nu înțeleagă, după cum îl ajută mințea și-l lasă inima, fiecare cuvânt rostit, îi multiplică infinit sensurile și contrasensurile. De aici pînă la «lumea este reprezentarea mea» și pînă la cel mai nealterat solipsism nu mai e decît cel mult un pas. Nu ne putem permite să-l facem căci ne-am renega. Cale întoarsă deci la bunul nostru simț cel de toate zilele, care ne spune că numai cine nu vrea să înțeleagă (să fie sănătos!) nu înțelege.

Să încercăm a descifra împreună, în cronică de azi, înțelesurile mai greu de sesizat ale unor emisiuni recente. Ce ne spune în subtext «serialul» despre tinerii căsătoriți din Babadag, urmăriți periodic de emisiunea «Bună seara fete, bună seara băieți»? O pereche oarecare, oameni nici urîți, nici frumoși, nici geniali, nici dimpotrivă. Primul episod: expozitiv și deci fără mare importanță. S-au căsătorit, el a plecat la Babadag, ea a rămas la București și așteaptă transferul — un transfer în spiritul legilor țării și al vremurilor — din Capitală în provincie, unde urmează a se constitui cu adevărat și o familie nouă. Al doilea episod — oarecum de trecere — ni-l arată pe «el» la Babadag, într-o locuință nouă, puțin cam prea «complet mobilată» pentru niște începători într-ale menajului. Ea continuă să aștepte la București. Reporterul televiziunii joacă rolul de intermediar într-o discuție despre murături. (Oare imposibilitatea de a colabora la punerea murăturilor să-i necăjească cel mai mult pe doi însurații care trăiesc la câteva sute de kilometri depărtare unul de altul? Dar să trecem peste asta.) Și iată și episodul al treilea: apartamentul-vitrină de la Babadag s-a volatilizat. Nu fusese decît praf în ochii noștri. ai telespectatorilor. «Cineva», vreun mai mare al Babadagului, a considerat probabil că așa stă frumos: să mintă o țară întreagă că tînăra pereche selecționată de televiziune ca un fel de mostră ilustrativă trăiește zidoma personajelor din filmele cu «viață poleită». Tare mi-ar mai da de gîndit acest episod dacă m-aș număra printre cei ce se declară satisfăcuți de rezultatele unor controale, nu tocmai inopinate, la Babadag sau în alte locuri cu această mentalitate à la Babadag! Oricum, cei doi au totuși un acoperiș deasupra capului (să fie oare, de data aceasta, chiar casa lor? cînd ești mințit o dată...). Sînt chiar împreună. Ea a venit la Babadag, la soțul ei. Și iat-o pe ingineră chimistă făcînd ostentativ maioneză și spălînd ostentativ o rufă într-o chiuvetă, nu în afara orelor de serviciu, ci în locul lor. Căci post nu i s-a dat. N-am citit nicăieri că Babadagul ar fi cerut să fie exceptat de la aplicarea măsurilor de dotare cu specialiști a orașelor din provincie. Va fi avînd poate un excedent de cadre tehnice și nimeni n-a știut-o pînă acum.

Cineva reproșă «serialului» excesul de regie. Are poate dreptate în privința unor detalii. Mie mi se par însă nesemnificative în comparație cu autenticitatea dezvoltărilor de fond pe care le mijlocește. Fanfaronadă, improvizare «de ochii lumii» a unor condiții de trai nereale, atitudine antisocială (termenul «birocratic» ar fi un eufemism) a celor chemați să rezolve problema transferului — și toate acestea într-un caz «la vedere», expus controlului opiniei publice a întregii țări. S-ar putea ca acum, datorită televiziunii, tinerii din Babadag să mai capete ceva din ceea ce li se cuvine. Întrebarea pe care serialul o lasă deschisă este alta: cite cazuri asemănătoare rămîn necunoscute și nereluzate? Televiziunea nu poate tutela fiecare familie din țară în parte. Și nu știu de ce, dar parcă nu-mi vine să cred că Babadagul constituie excepția negativă care confirmă cumva regula că, în toate celelalte orașe ale țării, totul este în cea mai perfectă ordine.

CONSTANT TONEGARU:

«STEUA VENERII»

Constant Tonegaru, născut în 1919 și mort la treizeci și trei de ani, debutase în timpul războiului cu versuri de un tipic, chiar dacă indirect, neconformist, pline de o juvenilită crispă, amare și ironice, înscriindu-se foarte repede pe orbita principala a generației sale. Volumul «Plantații», apărut la Editura Fundației pentru literatură și artă, 1945, fusese bine primit, de unii cu entuziasm, întrucît răspundea unei așteptări, unei atmosfere, și dădea o formulare mai mult decît onorabilă, oricum de o perfectă sinceritate, unor teme care pluteau în aer, plictiseli față de vorbele mari și de exaltarea nefundată. Pe urmele unui Dimitrie Stelaru, însă fără patosul zguduitor al acestuia, Tonegaru exprima o dezabuzare de înțeles, sarcasmul unei întregi generații la o tonalitate mai curînd minoră, adecvată unei sensibilități fragile, prudente. Volumul de astăzi, îngrijit de Barbu Cioculescu, care semnează și o edificatoare «scurtă deschidere asupra vieții și operei lui Constant Tonegaru», cuprinde, în afară de știutele «Plantații», o selecție întocmită pentru tipar de poetul însuși sub titlul «Steua Venerii», precum și un număr de poezii găsite în manuscris. Totul în măsură a ne cristaliza o imagine potrivită și obiectivă despre adevărata structură a acestui poet, pe care istoria literaturii noastre lirice nu-l poate în nici un fel ignora.

Un titlu suna surprinzător astfel: «Tristețile omului mediocru», și dacă n-ar fi în el o autoironie care, indușindu-ne, să dea asupra lucrurilor o altă lumină, am zice că poetul nu se înșală întru totul. Fiindcă e sigur, tristețile și nostalgiile au un ton adesea minor și nu relevă o mare vocație spirituală, o veritabilă inteligență a suferinței, punîndu-și frecvent în deridere ticurile de inadapabil (o rutină ca oricare alta, de ce să nu recunoaștem?) autorul nu vrea să înăbușe ori să devieze în bufonerie o cutremurătoare simțire, cum s-a întîmplat altora și cum am fi superficial tentați să o credem (dintr-un automatism al recepției critice), și, în cazul său, el nu face decît să exprime cu simpatie resemnare o evidentă de care e pe de-a-ntregul avertizat. De fapt el se apără de o deriziune care, venind din afară, ar fi cu mult mai greu de suportat, rămînd dureros o sensibilitate nu colosală, dar continuă, vibrantă, regim constant al ființei sale sufletești și nervoase, oricînd amenințate cu destrămarea, iar puțința destrămării C. Tonegaru a resimțit-o, cu atîta îndreptățire, ca pericol, de fiecare clipă, pînă la urmă fatal. Pentru amînarea termenului și cu o meticuloasă îngrijorare a țesut această pînă neîntreruptă, cit s-a putut mai deasă, care e poezia sa destinată să-l protejeze, precum un strat izolator, rezistent la solicitările realului.

CORTINA

Peste partea întii a spectacolului săptămînal, Campionatul național de fotbal, a coborît duminică acea cortină care-l împarte în două acte, cu nume de anotimpuri. Sînt, fără îndoială, multe asemănări între lumea scenei și cea a sportului, astfel încît vocabularul comun, adeseori, nu îndispune nici una dintre părți, și mai puțin publicul care — de fapt — este de obicei același. Sînt însă și deosebiri atît de flagrante, încît — datorită lor — simțim mai lesne metafora ascunsă în transferul acesta de termeni dintr-un domeniu într-altul. Deocamdată, pentru că ne-am intitulat articolul cortina, să ne ocupăm doar de... cortină. În teatru, dincolo de ea se află culisele, cabinele, trucerile, lumea secretă a scenei, locul unde actorii redevin oameni ca și noi, spațiul în care își iau respirația personajului intruchipat sau îl abandonează, pînă la spectacolul următor. Dincolo de cortină se află lumea intimă, exclusivă și inviolabilă a mediului teatral, laboratorul discret, totdeauna bănuît dar niciodată divulgat. De dincolo de cortină ne sosesc adeseori vești, dar niciodată imagini. Ea este un zid, dacă vrei, între public și spectatori.

În sport, și mai cu seamă în fotbal, lăsară cortinei este, în general, un act nedorit de public. Spectatorul de fotbal nu vrea să iasă în foaier. El are nevoie de meciuri ca bolnavul de medicamente. Dar pentru că iarna și odihna jucătorilor impun, deopotrivă, separarea sezonelor cu o cortină de repaus, publicul o acceptă ca pe un fapt fortuit, însă el trece dezinvolt dincolo de catifeaua timpului, de luminile stinse ale rampei sportive, și se întîlnește cu «actorii», conversează cu ei (unii mai și «consumă» alături de preferatul lor), îi obligă să trăiască în public ca într-o încăpăre cu pereți de sticlă. (Dacă e bine așa sau nu, iată o întrebare care ar merita să fie pusă cîndva, și o vom face, poate, chiar în coloana noastră tipărită.)

Acum însă, îndată după finalul actului de toamnă, prima tentativă este cea a meditațiilor, respirația necesară după efortul durat al unui sezon agitat, bogat, inedit, pentru că acum avem în față un element ferm, compus din cifre exacte. Dacă ne gîndim puțin mai atent, remarcăm că în antracul acestui an ni se oferă, spre contemplare, două clasamente, eveniment rar în fotbalul autohton: cel al turului, în fruntea căruia Rapid s-a menținut, în ciuda corecției de la Bacău, ca pentru a da o satisfacție (palidă) și o speranță (șubredă) bucureștenilor dornici să revadă titlul de campion a țării revenind în Capitală, și altul fără echivocuri, cel al seriei I a Campionatului mondial, în care România a ocupat primul loc, situație care va duce echipa noastră la finala din Mexic.

Fiecare dintre aceste clasamente înseamnă o lume, o sursă inepuizabilă de comentarii (o mare parte și-a și găsit loc în presa noastră, alta va rămîne în circuitul... oral, ca folclorul poetic). Mi se pare însă interesant de așezat față în față cele două clasamente și de interpretat unul prin intermediul celuilalt.

Calificarea pentru Mexic înseamnă, fără discuție, cel mai pozitiv bilanș al soccerului nostru din ultimii ani (20 sau 30, nu interesează exact cîți), dar dacă din înfrîngerea la limită și onorabilă în fața Ungariei, la Olimpiada din 1952, s-a făcut, la vremea respectivă, un succes, să ni se îngăduie ca acum, cînd fotbalistii maghiari vor privi din Europa, ca și cei spanioli, portughezi, elvețieni, francezi etc., finala mexicană la care ai noștri vor participa direct, să afirmăm, răspicat, că sîntem în prezența unei performanțe notabile.

Unii remarcă prezența rapidiștilor în vîrfurile semipiramidei clasamentului (sîntem doar la jumătatea întrecerii!), deși giuleștenii nu dau echipei reprezentative decît doi titulari, gîndindu-se, probabil, la faptul că o politică de succes la club este cea care ocolește interesul naționale. Dar Dinamo, pepiniera substanțială a lotului, se află în imediata apropiere a liderului. Și-atunci?

Atunci se impune multă circumspecție cînd se pregătesc concluzii în raportul club-național. De asemenea, se cere ca aprecierea calității unui sport să se facă pe ansamblul manifestărilor sale. S-a remarcat adeseori, și pe bună dreptate, că echipa națională este tînără. Dar oare faptul că selecționerii pot alege jucători tineri nu înseamnă că înșeși cluburile i-au promovat pe aceștia și le-au acordat credit? Unde altunde, în altele propriilor formații, s-ar fi putut face Dumitrache, Dinu, Deleanu, Dembrowschi și ceilalți remarcați?

Și-atunci?

Atunci să recunoaștem că infuzia de tinerțe constituie un fapt real în fotbalul nostru, că asistăm la un schimb de generații firesc, chiar dacă se vor găsi amatori care să citeze cazuri de longevități sportive sau preponderența celor trecuți de 25 de ani, să zicem. În fond, astfel de transformări nu se produc prin răsturnări spectaculoase, ci mai curînd printr-un fenomen de penetrație, evident, mai calm, dar de aceea nu mai puțin remarcabil. Chiar dacă în cele 16 echipe din campionat ar exista o medie necorespunzătoare de vîrstă, realitatea pătrunderii în națională a celor mai tineri dintre ei rămîne faptul cel mai robust, cel mai semnificativ. «Superlativele turului», consemnate de «Informația Bucureștiului», ne-au sugerat o paralelă între cele două cluburi militare: Steaua și A.S.A., și între C.C.A. și Armata-Cimpulung de pe vremuri. Atunci, formațiile citate la urmă erau în cursă directă pentru locuri fruntașe, reprezentau două focare de valori sportive, în vreme ce în alte orașe, cu tradiții în fotbal, sportul-rege lîncezea. Acum, situația ambelor echipe nu este strălucită, dar Craiova, Aradul, Petroșeni, Piteștiul și chiar Clujul au început să prindă mereu mai multe scilipiri care anunță, poate, o nouă aureolă. Provincia redevine principalul izvor de energii în fotbal. Prin urmare, ne aflăm în prezența unui fenomen de restructurare, tradițional pentru soccerul nostru.

Iată ce credem că se poate vedea în această toamnă, dincolo de cortina aparent coborîtă, între cele două jumătăți ale unui frumos și încă ermetic campionat de fotbal.

Cîteva pasaje descriptive, din notațiile pe care și le adresam săptămîna trecută, au avut darul să trezească, stimate prietene, și ecouri bizare din partea unora dintre prietenii și cunoșcuții mei.

Cîte unii mi-au reproșat că admir prea mult autostrăzile italiene (și, subsidiar, ar fi vrut cîteva amănunte suplimentare despre Eroscenter-ul din Hamburg), Y a declarat că am exagerat în chestia cu televizoarele în satele olandeze, iar amica Z, dimpotrivă, m-a întreat, cu aerul ei candid, pe care îl știi și tu de la «Podgoria» (vizavi de «Grădi- nița»), că ce am eu împotriva societății de consum, că ce, am incompatibilități personale cu automobilul și frigiderul?

Am răspuns și eu, cît m-au ținut răbdările, lui X și Y, că a nega, fie și prin tăcere, nivelul de dezvoltare atins în unele țări capitaliste vădește mai curînd ignoranță decît atitudine critică, iar simpaticei noastre Z i-am povestit, cu lux de amănunte, cum se găsesc la Paris, cîte cinci pe metru pătrat, niște băieți cu plete lungi și inteligență sportivă, prevăzuți cu Porsche-uri și Jaguare și subvenționați de Piața comună ca să plimbe giștele în minijupă pe Coasta de Azur.

Mai pe scurt, trebuie să-ți mărturisesc că, la nivelul conversației de fiecare zi, curente, găsesc mult mai fundamentate și mai vehemente criticile adresate capitalismului la el acasă. E firesc să fie așa, oamenii știu acolo, dintr-o experiență nu lipsită de momente dramatice, cît pot să cumpere din ce se vede abundent în vitrine, cîte renunțări încap într-un frigider și, mai ales, care este prețul, în valori umane, plătit pentru eficiența tehnicii și economiei uneia sau alteia din țările occidentale.

În criticile acestea (și eu nu vorbesc

scrisori din Europa ·III·

Împotriva sensului unic

de Eugen MANDRIC

Polițiile occidentale s-au echipat și antrenat, de cîteva ani încoace, cu argumente consistente pentru discuții libere.

Campus-ul Universității Berkeley, pînă nu demult cea mai cuminte universitate americană, în ziua în care studenții n-au mai respectat sensul unic. În fotografia de sus, parte din trupele federale care au ocupat Universitatea. În fotografia de jos, inamicii. ▶

aici de ideologia partidelor de stînga, marxiste sau nu, nici de analizele contestației unor filozofi de tip Herbert Marcuse), în criticile curente, în contestațiile omului de pe stradă se evidențiază atît păcatele originare ale capitalismului, începînd cu exploatarea și inegalitatea, cît și tarele specifice acestei epoci a capitalismului contemporan.

Să vorbim despre exploatare, mai ales că noi, aici (noi, cei care ne mai amintim), avem în această privință o imagine depășită, care, confruntată cu muncitorul din Germania federală sau cu inginerul francez, veniți în concediu la Mamaia, sau confruntată de turistul român cu peisajul civilizată al străzii occidentale, nu se suprapune aparențelor. Nouă, celor care ne amintim ce însemnau carcerile instalate la Malaxa în 1940, sau bordeiele minerilor din Valea Jiului, sau pelagra de pe moșia nu mai știu cărui Cantacuzino-Pășcanu, «exploatare» ne evocă noțiunea de mizerie în sensul cel mai strict, «patron» ne evocă supraveghetorul și vătăful, plus un domn gras cu guler de lutru și ghete cu scîrț.

Mai evoluat tehnicește și mai abil în manevrarea problemelor sociale încă de acum 25-30 de ani, capitalismul occidental, confruntat cu necesitățile expansiunii industriale în condițiile acestei epoci a automatizării și a circuitelor integrate, a fost silit să recunoască (ceea ce nu înseamnă că acceptă totdeauna) că productivitatea și eficiența economică nu pot fi obținute dacă condițiile de viață ale forței de muncă nu urmează (la distanțe mari, ce-i drept) curba ascendentă a producției materiale.

Patronii n-au devenit mai umani, ci mai realiști. Un muncitor plătit foarte prost prezintă două defecte din punctul lor de vedere: lucrează foarte prost și nu-i un cumpărător. (Ca să nu mai vorbim de faptul că sindicatele și partidele de stînga sînt forțe de care patronul trebuie să țină seama, oricît nu i-ar face plăcere. Valul de greve și conflicte sociale care au bîntuit, în vara și toamna aceasta, Europa Occidentală a demonstrat-o din plin.)

Aș vrea însă să citez, într-o paranteză, următorul exemplu: după cum se știe, Franța a parcurs recent o gravă criză a francului, pentru rezolvarea căreia guvernul d-lui Chaban-Delmas a stabilit un vast program de redresare, caracterizat de cerința austerității financiare și a disciplinei sociale. Cum miliarde de franci se scurgeau ilegal peste hotare, agravînd balanța franceză, în parlament a fost propus (de către un deputat guvernamental, de altmin-

teri) un amendament tinzînd să sancționeze tranzacțiile oneroase pentru interesele naționale, aflate, în acel moment, în joc. Amendamentul a fost respins, pentru că, s-a argumentat, ar fi jenant «libera inițiativă» (a patronilor, bineînțeles).

Dar «libera inițiativă» a salariaților care-și revendică drepturile poate fi deranjată, după cît se vede. Jandarmaria intervenind în întreprinderi intrate în grevă, o singură operațiune împo-

triva unei demonstrații, care mobilizează, la Paris, 4 000 de jandarmi, 20 de companii G.R.S., 6 500 de polițiști în uniformă și câteva sute în civil (la 15 noiembrie), iată, reflectată în realități parlamentare și extraparlamentare, adresa celor care trebuie să se conformeze austerității și disciplinei.

N-am vrut, cu acest exemplu, să diferențiez actualul moment francez de tot ceea ce este, de fapt, întregul Occident capitalist. Nu o împrejurare sau alta, dintr-o țară sau alta, sînt de pus în cauză, ci raporturile și structurile caracteristice «societății de consum». La urma urmei, visul acestei societăți, adică visul partizanilor ei, ar fi să nici nu aibă nevoie de polițiști. Un salariat-consumator ar trebui să-și aibă propriul său polițist în propriul său cap, un polițist care, veghind la plata ratelor lunare, ar aminti salariatului că libertatea sa se termină înaintea constatării că sistemul capitalist, structurile și valorile sale, sînt obiectiv și necesar puse în cauză de dezvoltarea forțelor de producție. Astfel «societatea de consum» ar deveni mai puțin represivă, rămînînd, în esență, tot atît de opresivă cît capitalismul din toate timpurile. Salariatul ar trebui să-și schimbe mentalitatea de salariat într-una de cumpărător. Propriile sale nevoi (în creștere, o dată cu dezvoltarea civilizației materiale) i-ar condiționa supunerea, chiar dacă inegalitatea și insecuritatea rămîn. Democrația, altminteri corectă în număratoarea voturilor și politicoasă în persoana reprezentanților ei, ar urma să coafeze o viață în sens unic, adică de la producție pînă la consum, într-un raport invers proporțional între eficiență și bucurie.

Cea mai avansată «societate de consum» s-a structurat în Statele Unite.

Demonstrație muncitorească în Ruhr împotriva salarizării necorespunzătoare, a insecurității și inegalității.

▲ O scenă destul de des repetată pe străzile orașelor italiene.

Probabil că polițistul cu măciucă este, în particular, un barbat curtenitor și plin de farmec.

Eficiența dură, eficiența fără morală, sau, mai exact, cu o morală sumară, a construit o lume în care contrastele materiale și intelectuale sînt absolut buimăcitoare. Într-una din țările cel mai perfect organizate pentru muncă,

pentru eficiență, violența, adică atacul armat, furtul calificat, violurile, dețin recorduri mondiale; minți strălucite au trimis americani în Lună, dar problemele marilor orașe, cu New York-ul în frunte, sînt tot mai ascuțite, de la gunoaiile la droguri, de la rasism la singurătate; universități de o înaltă ținută științifică alături de bigotism, prejudecăți absurde și incultură; chiar fără să cităm aici războiul din Vietnam, hotărît că, astăzi, în lume, nu există nici o țară în care admirabilul să întîlnească atît de consecvent odiosul. Nicăieri nu este mai evidentă decît în Statele Unite criza civilizației capitaliste, tocmai pentru că dintre toate țările capitaliste ele erau, prin bogăția lor, prin nivelul dezvoltării științei și tehnicii lor, cele mai direct desemnate să elibereze omul de servituți și constrîngerii, de opresiune. Gravitatea crizei civilizației americane poate fi măsurată nu numai de amploarea protestelor vii al căror obiect este, dar și de confuziile acestei contestații.

Invidiind America pentru eficacitatea ei neîndoieabilă, occidentalii nu pot să nu se întrebe dacă ea reprezintă sau nu modul lor de viață de mîine. Lumea calculatoarelor, a energiei nucleare, a automatizării, a marilor concentrări industriale, a orașelor-gigant trebuie să fie neapărat o lume în care totul este marfă, începînd cu munca și terminînd cu bucuria?

America n-a răspuns încă satisfăcător acestei întrebări, dar unde încep contestațiile, întrebările și reevaluările încep și speranțele.

Europa Occidentală are șansa să întîlnească «societatea de consum» într-o epocă a dezvoltării ei în care conștiința sa socială, cu oricîte diferențe de la o țară la alta, de la o vîrstă la alta, de la o profesiune la alta, este mai matură și mai organizată.

Cred că aici e locul să mai răspund încă o dată prejudecăților amicilor mei, dar mai ales ideilor fanteziste pe care

și le face amica Z despre dulce viața permanentă. Sensurile unice care duc către vitrinele opulente sînt dirijate după legi de o duritate feroce. Chiar lăsînd la o parte istoria recentă, chiar trecînd, între altele, peste tot ce a fost colonialismul unor țări occidentale, rămîne să observăm că lupta pentru viață, în «societatea de consum», este de o asprime pe care, dacă cerința eficacității o explică, n-o face, în schimb, nici mai umană, nici justificabilă.

Firește, modernizarea agriculturii face de prisos numeroase brațe de muncă. Dar unde-i conținutul unei eficiențe care obligă sute de mii de italieni să emigreze? Unul dintre cele mai triste spectacole pe care le-am văzut în viața mea s-a petrecut în gara München, la intrarea căreia scria gros: «Esențialul este week-end-ul». Iar în gară, ignorînd fastul vitrinelor, cu zîmbete crispate și înfiorători de singuri, — grupuri de bărbați singuri — cîteva mii de emigranți italieni și turci căuțîndu-și de-ai lor: gara era locul de întîlnire în ziua lor liberă. N-am văzut niciodată mai multă tristețe iluminată de mai multe neoare.

Am văzut la Roma și la Paris, unde pentru salariul unui muncitor de înaltă calificare, sau al unui profesor, sau al unui inginer, o locuință costă între 30 și 45 la sută din salariu, splendide blocuri care aveau totul, pînă și verdeață, dar nu și chiriași. Așteptînd amatori în stare să plătească chiriile grase, blocurile erau de o provocatoare frumusețe inutilă.

Se vorbește mult, în Occident, despre democrație și posibilități egale. Și totuși, oamenii se împart între cei care-și pot permite să consulte un doctor și cei care nu pot. Și totuși, mai mult decît examenele, tinerii care ar vrea să studieze sînt selecționați prin puterea de plată a părinților sau absența ei. Inegali în fața bolii, inegali în fața culturii, cetățenii de categoria a doua ai «societății de consum» sînt tocmai cei care i-au creat și îi perpetuează bogăția, inegal însușită.

Am citat aici sumar cîteva aspecte, numai, ale injustiției. Vara anului acesta, cu mișcările ei sociale, a pus în discuție numeroase altele, diferite de la o țară. Întreprindere și categorie profesională la alta.

Feroviarilor francezi, și anume categoria cea mai bine plătită, personalul rulant, au înscris în fruntea listei lor de revendicări nu mărirea salariilor, ci stabilirea unor orare care să le permită o viață normală de familie. Metalurgiștii italieni, excesiv fixați — după legi vechi de cînd banda rulantă — în specialități înguste, revendică apăsător posibilitatea de a se forma la o mai amplă, interesantă și remuneratoare cultură profesională. În toate țările membre ale Pieței comune, țărînimea revendică programe concrete pentru perspectiva imediată a dispariției citorva milioane de gospodării în următorii 10-15 ani. Aproape că nu există universitate occidentală, inclusiv seminariile catolice, în care tineretul studios să nu fie agitat de necesitatea unor reforme moderne și democratice în învățămînt.

Uneori spectaculos, alteori lent, dar cu o consecvență masivă, mișcările sociale sînt însoțite de radicalizarea politică a maselor, de creșterea rîndurilor stîngii și, în primul rînd, a partidelor comuniste.

Pentru că oricîte reușite economice a acumulat, capitalismul n-a reușit să rezolve o problemă veche de cînd lumea și mai acută azi decît oricînd: finalitatea umană a muncii.

Transformarea revoluționară a «societății de consum» nu-i pentru mîine. Dar capitalismul aparține deja zilei de ieri.

Bătălia Angliei

Începînd
din 26 august 1940,
Londra
este atacată
noapte
de noapte
de avioanele
naziste.

de Cristian POPIȘTEANU

Churchill —
primul ministru
de atunci —
vizitează
un cartier bombardat
din Bristol.

Străbătînd Saint James Park către Buckingham Palace, privirea îți este atrasă de o construcție ciudată din beton armat. Este, după cum mi s-a spus, «Anexa» — o clădire special construită pentru a adăposti cabinetul britanic în timpul războiului, întărită cu un strat gros de șase picioare de beton turnat într-o armătură de oțel. Aici și-a desfășurat Winston Churchill cea mai mare parte a activității sale în toamna anului 1940 și tot aici se afla Sala de război, unde erau luate principalele hotărîri privind organizarea apărării în vederea proiectatei invazii a Leului de mare¹⁾. Pornind de la istoria construirii respectivei Anexe am aflat, chiar pe pămînt englezesc, ce a însemnat pentru oamenii acestei țări BĂTĂLIA ANGLIEI²⁾.

*«Nu ne vom pleca
și nu ne vom prăbuși.
Vom merge pînă la capăt.
Vom lupta pe mare
și pe ocean,
vom lupta în aer,
vom lupta pe șarmuri,
vom lupta pe pămînturile țării,
vom lupta pe cîmpii
și pe străzi,
vom lupta pe dealuri,
dar nu vom capitula niciodată».*

WINSTON CHURCHILL

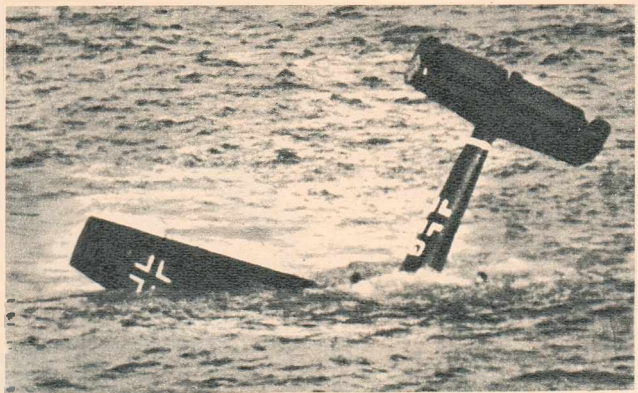
ÎNTR-UN MAREȘAL ȘI LUFTWAFFE

In toamna anului 1940 Anglia rămăsese singură față în față cu mașina de război hitleristă. Singură și, într-o mare măsură, nepregătită să o înfrunte. Ani de zile conciliatorismul manifestat de cercurile guvernante britanice frînase mobilizarea corespunzătoare a resurselor naționale. Răsunătoarea demisie a celui mai tinăr și elegant ministru britanic de pe atunci, Anthony Eden, constituia tocmai un răspuns la opacitatea liderilor din clanul Chamberlain, ce se opuneau trecerii la organizarea unei industrii capabile să facă față efortului de război. După cum relatează mareșalul aerului, Hugh Dowding, în anul 1936 oricărei cereri a comandamentului aviației de a se urgenta pregătirile față de un eventual atac i se opuneau hohotele

1) Numele de cod atribuit de naști planului de invadare a insulelor britanice.
2) În bibliografia istoriografică anglo-saxonă consacrată celui de-al doilea război mondial, cota Bătăliei Angliei este extrem de vastă. Numai la biblioteca de la British Museum

am numărat 1 056 titluri de lucrări și articole asupra temei. În memoriile lui Winston Churchill eu ocupă, de asemenea, un capitol amplu. În toate datele prezentei evocări m-am adresat acestor memorii, studiului lui Hanson Baldwin «Battles Lost and Won» (Bătălii pierdute,

Bătălia Angliei

Un avion german de tipul Me 110, doborât de R.A.F. și prăbușit în Canalul Mînceii; la dreapta și la stînga fuzelajului pot fi distinși pilotul și mitraliorul, care încearcă să se salveze înotînd.

Aviatorii englezi de pe aparatele de vînătoare se aflau în permanență stare de alarmă

Metroul londonez servea drept adăpost în timpul bombardamentelor.

de ris ale celor care practica politica de tip München. «Doriința mea era de a nu-mi vedea țara adusă de Germania la rangul de putere de mîna a treia» — nota cu amărăciune Dowding. În septembrie 1938, deci cu numai un an înaintea izbucnirii celui de-al doilea război mondial, aviația britanică de luptă dispunea de 406 aparate și de 160 ca rezervă strategică, în vreme ce producția de avioane de luptă era de 35 pe lună. Pînă în septembrie 1939, britanicii au ajuns la 1 476 avioane, în vreme ce Luftwaffe-ul dispunea de aproximativ 4 300 de aparate operaționale.

În planurile de dominație mondială ale naziștilor, rivalitatea anglo-germană — generată de profundele contradicții interimperiale — constituia de ani de zile unul dintre punctele cele mai acute. «Jocul» oscila între a se căuta să se obțină de la britanici un număr cît mai mare de concesiuni sau a se trece la o confruntare directă. Încă în 1938, pe cînd mai era ambasador la Londra, Von Ribbentrop îl avertizase pe Winston Churchill că războiul este inevitabil dacă Marea Britanie nu consimte la concesiuni esențiale. Încă mult înainte de sfîrșitul operațiunilor militare din Franța, Comandamentul suprem german elaborase, din directiva Führerului, planul Leul de mare: «Întrucît Anglia, — glăsuia această directivă — în ciuda situației ei militare fără speranță, nu manifestă intenția de a se preda, am hotărît să pregătesc o operație de debarcare împotriva Marii Britanii și, dacă va fi necesar, să o realizez. Pregătirea întregii operații va fi terminată pînă la jumătatea lunii august 1940». Într-adevăr, puțin timp — comentează Hanson Baldwin — pentru a pregăti o invazie asupra unei țări reputate ca invulnerabile față de un atac de pe mare; scurt răgaz — o singură lună — pentru a pregăti cea mai dificilă operație cunoscută în vreme de război — o invazie amfibie.

Întrucît însuși comandamentul marinei germane nutrea îndoieli față de posibilitatea realizării directivelor Führerului și O.K.W. 2-ului — deși o uriașă concentrare de forțe începuse pe toate teritoriile de pe care se putea lansa atacul împotriva Angliei — și-a oferit serviciile comandamentul aviației, scontînd să-i revină lui gloria distrugerii Marii Britanii. O nouă directivă a Comandamentului suprem german stabilea necesitatea asigurării unei superiorități aviatice absolute asupra spațiului aerian britanic, superioritate care să facă posibilă cît mai curînd invazia. La 31 iulie Hitler declara: «Dacă în răstimpul a 8 zile de război aerian intens «Luftwaffe»-ul nu va fi reușit să provoace distrugerii considerabile forțelor aeriene, porturilor și forțelor navale ale inamicului, întreaga operațiune va trebui aminată pentru luna mai 1941».

Cele trei flote aeriene naziste destinate Bătăliei Angliei proveneau de la bazele din Olanda, Belgia și nord-estul Franței (comandate de mareșalul Kesselring), de la cele din vestul Franței (comandate de mareșalul Sperrle) și de la bazele din Norvegia (comandate de general-colonelul Strumpf). Totalul puterii de foc era de 3 550 de aparate — în cea mai mare parte avioane de tipul Messerschmitt, Heinkel, Dornier și Junkers-Stukas.

CALMUL BRITANIC SUB PLOAIA DE BOMBE

În acea perioadă Londra număra 7 000 000 de suflete — fiind prin numărul locuitorilor unul din cele mai populate orașe ale lumii. Cum au trăit, cum au rezistat, cum au muncit acești oameni sub ploaia de bombe naziste?

Avînd de suportat noaptea de noaptea și zi de zi raidurile ucigăse — Londra a încasat atunci toate loviturile și putea încasa încă și mai multe, spunea un cîntec la modă — londonezii au început să se «acomodeze». Și încă într-un mod extrem de calm. În vreme ce, cu fiecare zi ce trecea, capitala devenea tot mai mult o îngrămădeală de dărîmături, viața părea să nu-și fi schimbat cîtui de puțin cursul. În West-End teatrele își ridicau mai departe cortina, familiile aristocratice căutau să nu-și amîne din pricina bombardamentelor dîneurile proiectate, iar milioanele de oameni simpli aproape că nu-și părăseau casele — cu excepția acelor mii de eroi care alcătuiau gărzile antiincendii sau de apărare antiaeriană. Cu toate acestea condițiile erau dramatice. Deși adăposturile din cărămidă și beton se înmulțeau — și au existat chiar câteva cu o capacitate de 7 000 de persoane — singurele locuri cu adevărat sigure au

rămăas stătuile metroului. În plus, amenințările bombelor i s-au adăugat trei grave motive de îngrijorare: pagubele pricinuite canalelor, epidemiile și lipsa de geamuri. Măsurile luate cu promptitudine au făcut însă ca nici unul dintre aceste motive să nu devină un adevărat pericol.

Și astfel, întreaga populație londoneză continua să trăiască, să doarmă și să-și riște viața sub ploaia de bombe naziste. Ea trăia în aceleași case, în adăposturi de tip Anderson și Morrison sau în subteranele metroului, fără însă a dramatiza ceea ce era în realitate o dramă.

Londra — avea să scrie Churchill — semăna atunci cu un uriaș animal preistoric, capabil să suporte fără a se clinti loviturile teribile și care, mutilat, sîngerînd din mii de răni, continua totuși să se miște și să trăiască. Cele mai impresionante erau cartierele muncitorești, în care viața căminelor continua să se desfășoare cu multă forță sufletească și ingeniozitate.

În acea epocă orice cetățean britanic ar fi fost mîndru să fie londonez. Capitala a meritat admirația întregii țări și toate marile orașe britanice și-au încordat la maximum forțele pentru a-și face datoria — indiferent care ar fi fost — spre a fi la înălțimea sarcinilor. În acele zile mulți veneau din orașele Angliei sau din regiunile rurale pentru a petrece una sau două nopți în oraș și pentru a fi părtași cu londonezii la greutățile capitalei.

Mai presus de orice însă, londonezii și întreaga țară, prin calmul, energia și abnegația lor, au făcut dovada că au înțeles imperativul situației astfel definite: «Trebuie să considerăm săptămîna viitoare sau săptămîna următoare drept o perioadă foarte importantă a istoriei noastre. Această perioadă amintește zilele în care Armada spaniolă se apropia de strîmtoarea Mînceii, în timp ce Drake își termina partida de popice, sau epoca în care Nelson se interpunea între noi și marea armată adunată de Napoleon în cantonamentul de la Boulogne. Am citit toate acestea în cărțile de istorie, dar ceea ce se petrece astăzi este de o amploare mult mai mare și prezintă o mult mai mare importanță pentru viața și viitorul omenirii și al civilizației decît evenimentele din timpurile trecute».

ZIUA DECISIVĂ

După treizeci de ani există încă o serie de controverse asupra datei la care a început propriu-zis Bătălia Angliei. Unii istorici o situează încă înaintea directivelor cu privire la operațiunea «Leul de mare». Alții — cu cîteva săptămîni mai tîrziu. Bătălia Angliei a cunoscut faze spectaculoase și faze de uzură; aviația hitleristă s-a concentrat rînd pe rînd asupra orașelor de provincie și a regiunilor industriale, asupra porturilor și oricărui concentrări de trupe; ea și-a adăugat șirului de crime de pînă atunci pe cea din 14 noiembrie 1940, cînd a fost distrus Coventry-ul. Dar toată lumea este de acord că furia bombardierelor cu zvonice s-a abătut în primul rînd asupra Londrei. Și este cert faptul că perioada cea mai grea pentru capitala britanică a fost între 7 septembrie și 3 noiembrie 1940. Göring, cu zelul cu care și imita Führerul, decretase raidurile împotriva Angliei «război aerian total», iar cetățenii britanici s-au putut convinge că aceste cuvinte traduceau de fapt ordinul de a semăna groaza în rîndurile populației civile, cu scopul vădit de a-i frînge capacitatea de rezistență. După cum mi-a relatat unul dintre șefii apărării civile de atunci din cartierul de nord al Londrei, în nici o altă perioadă din tot cursul războiului n-a fost supusă unui atît de feroce bombardament o asemenea aglomerare de clădiri, — multe dintre ele ultramoderne pentru acel timp — n-au fost văzute astfel de incendii și de ruine, atît de multe familii n-au avut de suportat consecințele unei asemenea încercări și n-au rezistat unei asemenea acțiuni teroriste, ca între 7 septembrie și 3 noiembrie. Londra a suportat atunci, noaptea de noapte, atacurile a cîte 200 de bombardiere germane, iar uneori a 300, 400 și chiar 500 bombardiere.

Iar momentul cheie al acestei Bătălii a Angliei³⁾ — în care cei 1 000 de piloți ai R.A.F. (dintre care un sfert fuseseră scoși din luptă încă din iulie-august, fiind înlocuiți cu electivi foarte tîneri, deși handicapați în confruntarea cu inamicul de raportul de 1 la 4, au luptat cu o vitejie fără seamăn — a fost ziua de 15 septembrie.

bătălii cîștigate) despre marile operații ale celui de-al doilea război mondial, precum și ultimei cărți dedicate comandantului aviației britanice în 1940, mareșalul aerului Hugh Dowding, intitulată: «Lord Dowding and the Battle of Britain».

3) Inițialele de la Oberkommando der Wehrmacht — Comandamentul suprem al armatei germane.

4) A cărei ecranizare am avut prilejul s-o văd pe ecran la Cannes, într-o transpunere cinema-

Descrierea acestei zile, cînd primul ministru s-a aflat la Cartierul general al grupului aviativ nr. 11, însărcinat cu apărarea Londrei, poate oferi o sugestivă imagine a acestei înclăstări pe viață și pe moarte care a fost Bătălia Angliei. Iată ce scrie Churchill:

«Priveam marea masă pe care erau întinse hărțile și în jurul căreia se aflau vreo 20 de tineri și tineri, special instruiți, asistați de telefonisti respectivi. În fața noastră, acoperind un întreg perete, în locul unde ar fi trebuit să se găsească o cortină, se afla o uriașă tablă neagră împărțită în șase coloane, cu becuri electrice corespunzînd celor șase sectoare de vînătoare, iar fiecare din escadrile care făceau parte din aceste sectoare ocupa o subdiviziune specială. Tabloul era împărțit de asemenea de linii horizontale. În felul acesta, atunci cînd erau aprinse, becurile ultimului rînd de jos al tabloului indicau escadrilele în stare de «alarmă» și care trebuiau să-și ia zborul în răstimp de două minute de la primirea semnalului de alertă, rîndul de deasupra se referea la escadrilele «gata», care dispuneau de un timp de cinci minute, după care urmau escadrilele «disponibile», ce aveau înainte un răgaz de 20 de minute și, în sfîrșit, cele care decolaseră; rîndul următor indica escadrilele care semnalaseră prezența inamicului, rîndul de deasupra — cu becuri roșii — cele care se aflau în acțiune, și ultimul rînd de sus — escadrilele care reveneau la bază. În partea stîngă a camerei, într-un fel de «lojă de avanscenă», se aflau patru sau cinci ofițeri însărcinați să aprecieze și să analizeze informațiile primite de la corpul nostru de observatori, care includea în acea epocă peste 50 de mii de bărbați, femei și tineri. Radarul se afla încă la începuturile sale și cu ajutorul său nu se semnalau raidurile care se apropiau de coasta noastră, dar acești observatori, înarmați cu binoculii și telefoane portabile, reprezentau principala sursă de informații privind raidurile deasupra teritoriului nostru. Astfel, în cursul unei acțiuni, ne parveneau mii de mesaje. Numeroși alți observatori experimentați, care se găseau în mai multe săli situate în alte părți ale cartierului general subteran, le examinau cu o mare viteză și transmiteau concluziile din minut în minut direct operatorilor instalați în jurul mesei de la parter și ofițerului care, din loja de avanscenă înconjurată de geamuri, supraveghea operațiunile.

În dreapta era o altă lojă de avanscenă, înconjurată de geamuri, în care se găseau ofițerii armatei terestre, care comunicau rezultatele acțiunilor bateriilor noastre anti-aeriene, dintre care două sute erau destinate să sprijine în acea epocă aviația de vînătoare. În timpul nopții era absolut necesar să se oprească tirul acestor baterii, în anumite sectoare în care vînătorii noștri aveau să intre în contact cu inamicul. Eram într-o destul de mare măsură la curent cu liniile generale ale acestui dispozitiv, care îmi fusese explicat cu un an înainte de război de către Dowding, în cursul uneia dintre vizitele făcute la Stanmore. Acest dispozitiv fusese pus la punct și perfecționat ca urmare a unei funcționări neîntrerupte și toate elementele sale formau acum un tot încheat, constituind un instrument de luptă unic în lume.

Nu știu — mi-a spus Park⁵⁾ în momentul în care coboram — dacă se va întîmpla ceva astăzi. Pentru moment, este liniște. Un sfert de oră mai tîrziu însă, avioanele inamice și-au făcut apariția. Un «40 plus» — indica un atac provenind de la bazele germane din sectorul Dieppe. Becurile din rîndurile inferioare ale tabloului de control s-au aprins în momentul în care mai multe escadrile au transmis semnalul că se află în stare de «alarmă», apoi, la intervale scurte, am primit semnale anunțînd «20 plus» și «40 plus» și după alte zece minute era evident că urma să se angajeze o bătălie grea. Văzduhul s-a umplut de aparatele celor două părți.

Semnalele se succedau anunțînd «40 plus», «60 plus» și chiar, într-un rînd, «80 plus». Pe masa de la parter, sub privirile noastre, se menționa înaintarea tuturor valurilor de asalt prin deplasarea în fiecare clipă a discurilor de-a lungul diferitelor căi de acces, în timp ce pe tablă neagră din fața noastră ascensiunea luminilor arăta că escadrilele noastre de vînătoare erau pe cale să decolaze; curînd nu au mai rămas decît patru sau cinci escadrile, care au fost semnalate ca fiind «gata». Aceste lupte, de care depindeau atît de multe lucruri, durau de mai bine de o oră de la prima ciocnire. Inamicul dispunea de efec-

tive importante, ceea ce îi permitea să lanseze noi valuri de asalt, și escadrilele noastre, care decolaseră toate pentru a lua înălțime, erau obligate să-și refacă plinul de combustibil după 70-80 de minute sau să aterizeze pentru a se reaproviziona cu muniții după o luptă de cinci minute. Dacă în momentul în care se efectua reaprovizionarea cu combustibil și muniții inamicul ar fi fost în stare să aducă escadrile proaspete, încă neatacate, o parte dintre avioanele noastre de vînătoare puteau fi distruse pe sol. Una dintre preocupările noastre esențiale consta, așadar, în a angaja escadrilele noastre într-un asemenea mod, încît să nu se afle pe sol, în mod simultan, un număr prea mare de avioane pe cale de a se reaproviziona cu combustibil și muniții, în timpul luptelor de zi.

Curînd, becurile roșii au indicat că majoritatea escadrilelor noastre se aflau angajate. De la parter se auzea un zumzet surd, provocat de operatorii care își deplasau discurile în lung și în lat, în funcție de rapidele fluctuații ale situației. Vicemareșalul aerului, Park, dădea directive generale formațiilor de vînătoare, indicații care erau transmise fiecărei stații de luptă, sub forma unor ordine detaliate, de către un ofițer cu o înfățișare tinerească, instalat în mijlocul fotoliilor de la balcon, exact alături de mine. Cîțiva ani mai tîrziu i-am aflat numele. Era lordul Willoughby de Borke. (L-am întîlnit ulterior, în 1947, în epoca în care Jockey-Clubul — el se număra printre comisarii clubului — m-a invitat să asist la un derby. A rămas surprins că mi-am amintit de acea întîmplare.) După primirea ultimelor informații apărute pe masa cu hărți, el transmitea diferitelor escadrile ordinul de a lua înălțime și de a patrula. În ceea ce-l privește pe vicemareșalul aerului, acesta se plimba în spatele lui, urmărind fiecare element al acestei acțiuni, supraveghindu-l pe tînărul său agent executiv și intervenind doar din cînd în cînd, pentru a da cite un ordin hotărît, în general pentru a întări un sector amenințat. Într-un scurt răstimp toate escadrilele noastre se aflau angajate, unele dintre ele întorcîndu-se chiar pentru a-și refaca plinul de combustibil. Rîndul inferior de becuri era complet stîns. Nu mai dispuneam de nici o escadrilă de rezervă. În acel moment, Park l-a chemat pe Dowding la Stanmore pentru a-i cere să-și pună la dispoziție trei escadrile din grupul 12, în cazul în care avea să se producă un nou atac de mare amploare în timp ce escadrilele sale se aprovizionau cu muniții și carburanți. Cererea i-a fost satisfăcută. Aceste escadrile erau deosebit de necesare pentru a apăra Londra și aerodromurile noastre cu aparate de vînătoare, intrucît grupul 11 se afla la capătul puterilor.

Tînărul ofițer, pentru care toate operațiunile ce le executa păreau să fie o chestiune de rutină, continua să dea ordine, conform directivelor generale ale comandantului său de grup, pe un ton monoton, calm și grav — și cele trei escadrile de întărire au fost și ele curînd prinse în angrenajul luptei. Mi-am dat seama de îngrijorarea comandantului, care stătea acum imobil în spatele scaunului subalternului său. Pînă atunci, urmărisem operațiunile fără a scoate un cuvînt. În momentul acela însă am întrebat: «De ce alte rezerve dispunem?» «Nici una» — mi-a răspuns vicemareșalul aerului, Park. Într-o relatare pe care a făcut-o ulterior asupra acestui eveniment, el a declarat că, la aceste cuvinte, «am căpătat un aer grav». Era și natural. Cit de mari ar fi fost pentru noi pierderile dacă avioanele noastre, în curs de aprovizionare, ar fi fost surprinse pe sol de noile raiduri de «40 plus» sau «50 plus»! Riscurile erau mari, șansele noastre reduse, miza incalculabilă.

Au trecut alte cinci minute și majoritatea escadrilelor noastre coboriseră acum pentru a-și refaca plinul de carburanți. În multe cazuri asemănătoare, resursele noastre nu s-au dovedit suficiente pentru a le asigura o protecție aeriană. În acel moment s-a constatat că inamicul se reitorcea la baze. Deplasarea discurilor pe masa de la parter a început să arate o mișcare continuă spre est a bombardierelor și avioanelor de vînătoare germane. Nu s-a mai produs nici un nou atac. Zece minute mai tîrziu, acțiunea luase sfîrșit. Am urcat din nou scările care duceau la suprafață și, aproape simultan, în clipa în care ieșeam s-a dat semnalul ce marca sfîrșitul alarmei.

Pentru toți istoricii militari ziua de 15 septembrie a constituit din punct de vedere stra-

tegic — indiferent de rezultatele concrete ale luptei și de faptul că apărarea britanică fusese străpunsă atunci aproape în toate sectoarele — o dată crucială în Bătălia Angliei, deși aceasta avea să se prelungească încă atîtea săptămîni, iar bombardamentele asupra Londrei au continuat ani de zile. Atunci, la 15 septembrie, Göring preluase personal conducerea războiului aerian total, iar Luftwaffe-ul organizase cea mai puternică concentrare a forțelor sale într-un atac de zi asupra capitalei. Însă atacul fusese respins cu dirigenie. În acea zi aviația nazistă a pierdut 56 de aparate, iar noaptea R.A.F.-ul a efectuat raiduri masive asupra navelor din porturile Anvers și Boulogne, soldate cu pierderi masive pentru germani. Pentru britanici constituie un motiv deosebit de mîndrie să afirme că această zi hotărîtoare pentru supraviețuirea Angliei a fost — ca și în cazul Bătăliei de la Waterloo — o duminică.

«Vom obține sau nu victoria aeriană?» — aceasta era întrebarea de care depindea destinul Angliei în toamna anului 1940.

Răspunsul a început să devină limpede atunci cînd, în noaptea de 3 noiembrie 1940, după multe săptămîni de la declanșarea Bătăliei Angliei, la Londra nu au sunat sirenele⁶⁾.

EFORTUL UNEI ȚĂRI ÎNTREGI

Pentru a face față efortului pe care îl solicita — mai bine-zis îl suprasolicita — Bătălia Angliei, poporul britanic și-a adunat toate capacitățile nu numai pentru a face față celor mai grele încercări, ci și pentru a înclina balanța victoriei de partea sa. Este un fapt de eroism popular că muncitorii, specialiștii sau nespecializații, bărbați și femei, au rămas la mașinile lor fără a le părăsi chiar și în timpul bombardamentelor. Ei se considerau în linia întîi și se situau într-a-devăr în linia întîi.

Am străbătut multe cartiere ale Londrei în care nu se mai vîd de mult urmele Bătăliei Angliei. Dar muncitorii cu care am stat de vorbă își mai amintesc și azi că în acele luni au dublat și triplat producția necesară ducerii războiului. Tot ceea ce ani de zile nu se făcuse pentru apărarea țării, se realiza acum chiar în momentele apărării propriuzise.

Dacă uzinele au fost la înălțime, dacă R.A.F.-ul a fost la înălțime — la propriu și la figurat — nu poate fi însă trecută sub tăcere nici contribuția oamenilor de știință. Atunci, în zilele dure ale Bătăliei Angliei, a fost pusă la punct și experimentată tehnologia radarului inventat de Robert Watson Watt. Cu ajutorul său apărarea britanică a fost în măsură să-și adjucece superioritatea — deși în condițiile cele mai dificile — asupra agresorilor. Se spune chiar că invenția radarului ar fi fost cea mai grea dintre loviturile primite de omul care în camarila na-

zistă își luase angajamentul că va rade Londra de pe suprafața pămîntului — piratul numărul unu al aerului, Herman Göring.

LEUL DE MARE S-A ÎNECAT

Octombrie 1940 a fost o lună cu o vreme aspră și neprietenoasă în capitala britanică. Frig, umezeală, ceață specifică (acea ceață pe care călătorii veniți în anii din urmă nu o mai întîlnesc, în cea mai mare măsură datorită modificărilor din structura combustibilului folosit în industria londoneză). Neliniștile se adăugau dificultăților și greutăților vieții de fiecare zi, neliniștile sporeau calvarul bombardamentelor. Pentru că, chiar în cercurile cele mai autorizate se considera că «nimeni nu are dreptul să spună că Londra, care a fost desigur neînvingă. era și de neînvingă». Și totuși deprimarea, defetismul, care ar fi fost fatale populației, — care la declanșarea Bătăliei Angliei, în luna august, suferise un adevărat șoc nervos — nu s-au manifestat. Dimpotrivă. S-a făcut totul în acel septembrie și octombrie pentru a se asigura victoria.

Și extrem de puțini au fost acei englezi care au știut în acel octombrie friguros, ceea ce știm noi astăzi. Încă la 15 septembrie Führerul înțeluse că «Leul de mare» nu este îndeajuns de pregătit pentru a fi transpus în fapt. Iar dubiile pe care Hitler a început să le manifeste în legătură cu această operație s-au concretizat în hotărîrea de a o amîna sine die. Pregătirile de invazie au fost contramandate în mod oficial pentru acel moment și raportate pentru primăvara viitoare. În iulie 1941 Hitler avea să decidă încă o amîinare pentru o viitoare primăvară, în speranța că la acea dată va fi încheiată campania din Rusia. «Era vorba însă — notează Churchill — de o iluzie zadarnică și greșită. Rezistența armatei sovietice a frînt coloana vertebrală a Wehrmachtului». Amiralul Raeder are cu Hitler, la 13 februarie 1942, o ultimă discuție în legătură cu Leul de mare. Se hotărîște renunțarea definitivă la această acțiune.

Dar toate acestea nu se șiau în septembrie-octombrie 1940, cînd pe străzile Londrei bombele fasciste făceau ravagii...

Atunci cînd, urmărit cu ochi sigur de un navigator britanic — fost ofițer al R.A.F. — avionul BAC-One Eleven părăsește culoarul aerian al insulelor și, traversînd Canalul, se îndreaptă spre continent, nu te poți opri să nu-ți întorci gîndurile către ceea ce a însemnat acum aproape trei decenii, pe aceleași căi ale văzduhului, Bătălia Angliei. Bătălia care și-a înscris un loc de onoare în marea epopee a luptei duse de popoarele coaliției antihitleriste. Dar numai atunci cînd forțele aliate și mai ales armatele sovietice au dat lovituri zdrobitoare fiarei fasciste, locuitorii Londrei și ai întregii insule britanice au putut răsufila cu adevărat ușurați.

Lordul Hugh Dowding, mareșal al aerului, sosind la premiera mondială a filmului «Bătălia Angliei» ce a avut loc la Londra în septembrie a.c.

5) Vice-mareșalul aerului.

6) Este drept că ele au continuat ulterior să sune, pentru că, deși naștii își dispersaseră atacurile, capitala engleză continua să rămînă obiectivul central al «războiului total aerian».

◀ AH, COPIII, AH, CIMPANZEII!

Cimpanzeul femelă Teosh, de la grădina zoologică din Brno, s-a integrat cu totul în viața oamenilor cu care vine în contact. Iată-o, de pildă, ocupându-se cu toată gingășia și atenția de Jan, fiul administratorului instituției, în timp ce pe chipul propriei progenerituri, micul Komo, se poate ușor citi gelozia.

ȘI DACĂ-I VINE SĂ STRĂNUTE?!

Hermann Walter din Rielasingen, lângă Konstanz (R.F.G.), este, presupunem, singurul sau, în orice caz, printre puținii cîntăreți din fluier din lume care scot sunetele din instrument nu cu ajutorul gurii, ci al nasului. Cu nara dreaptă el execută la fluier sopran o excelentă muzică distractivă, iar aplauzele publicului se întesc atunci cînd la sfîrșitul reprezentației artistul își aprinde o țigaretă și cu ea între buze îi mai zice una pe nas. Ne întrebăm însă ce se va întîmpla dacă, în toiu unu andante molto cantabile, virtuosului îi va veni cu strănut?... ▶

punct și de la capăt

● Doi porumbei, care au fost transportați de la Kiev la Irkutsk, au scăpat din cușcă. După o călătorie de un an și jumătate, s-au întors la porumbarul lor din Kiev. În acest timp porumbeii au parcurs peste 5 000 km.

● A fost descoperit hoțul care sustrăgea sistematic mărfuri dintr-un mare magazin din Besançon (Franța). Spre stupeoare generală, s-a constatat că acesta era chiar directorul magazinului.

● Hoți necunoscuți au furat de la domiciliul polițistului Armand Robinson din Indianapolis, S.U.A., diverse lucruri și 500 de dolari. Cîinele polițistului nici n-a lătrat măcar. S-a arătat în schimb foarte agresiv, trebuind să fie legat atunci cînd alți polițiști, colegii păgubașului, au venit să ancheteze cazul.

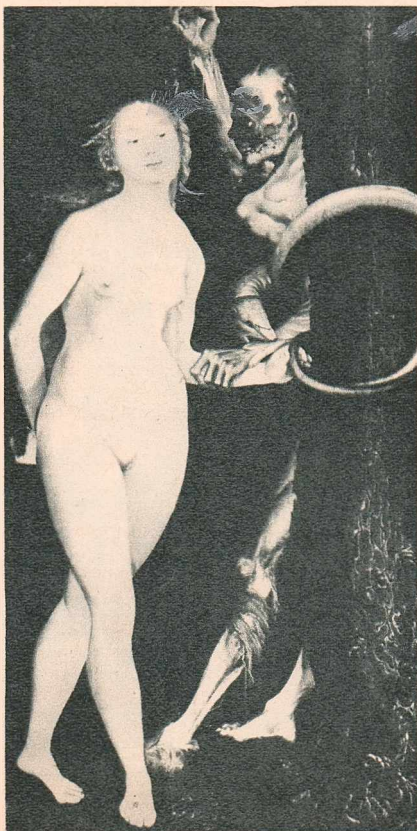
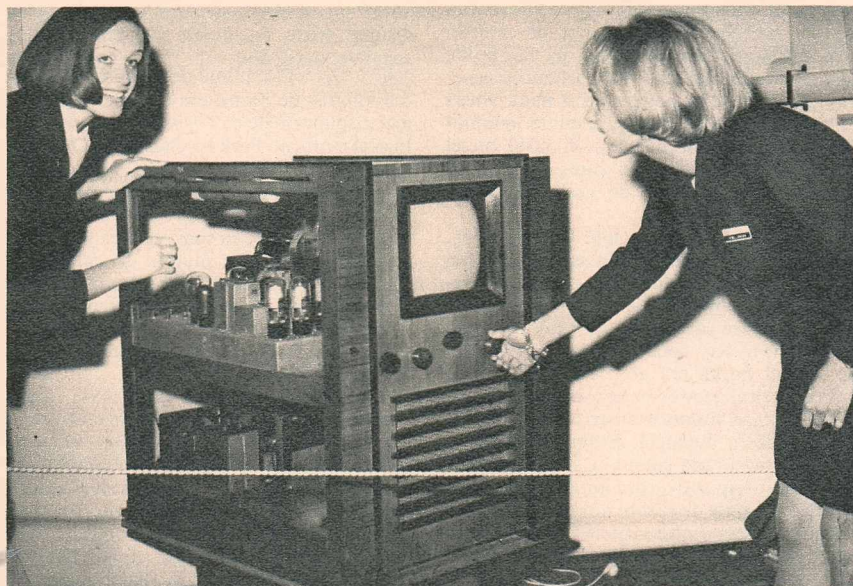
● La o licitație care a avut loc la Dinarđ (Franța) a fost vîndută proteza de lemn care aparținuse unui celebru pirat francez de acum 300 ani. Cumpărătorul, un englez, și-a manifestat dorința de a avea acest trofeu, deoarece un strămoș al său l-a urmărit pe pirat ani de-a rîndul fără să-l prindă. Măcar el să poată avea un picior — fie el și de lemn.

● Direcția locală a serviciului de gaze din d'Olwey (Anglia) i-a transmis abonatului ei, poetul William Cowper, un aviz prin care îl roagă să fie acasă la data stabilită pentru revizuirea instalației. Un locatar mucalit a înapoiat avizul cu mențiunea: «Imposibil, am murit acum 169 ani». Ceea ce este perfect adevărat.

STRĂMOȘUL!

▶ La o expoziție deschisă la Stuttgart a fost prezentată și această piesă de muzeu: unul dintre primele televizoare realizate în anul 1936.

De remarcat dimensiunile modeste ale ecranului, în comparație cu gabaritul restului ansamblului, ale cărui măruntaie au fost lăstate intenționat la vedere, prin îndepărtarea pereților laterali.

◀ CURĂȚĂ ISPITĂ...

Doamna Rosemary Cattrell, profesoară de arte plastice la Edinburg, dorea să-și cumpere o mașină nouă. În acest scop s-a gândit să vîndă un tablou pe care îl avea de multă vreme în casă și care îi era tare nesuferit. Pictura, intitulată «Ispita Evei», fusese cîndva evaluată la modesta sumă de 20 de lire. O nouă expertiză, prilejuită de scoaterea tabloului în vînzare, a dezvăluit însă lucruri senzaționale! El este opera maestrului german Hans Baldung, din veacul al XVI-lea, și este evaluat la nici mai mult, nici mai puțin de 100 000 de lire. Asta da ispită!

FILATELIE

În pregătire la Fabrica de timbre se află o nouă emisiune de mărci poștale. Noua serie, formată din patru valori (40, 55 bani; 1,50 și 2,40 lei), va ilustra cîteva dintre străvechile obiceiuri de Anul nou.

Grafica mărcilor ilustrează grupuri de copii îmbrăcați în frumoase costume populare, care vestesc cu colindele, plugușorul, buhaiul și capra, noul an.

Interesanta emisiune, prima de acest fel în filatelia românească, va fi întregită și de punerea în circulație a două plicuri prima zi a emisiunii, cu o obliterare specială. Ilustrația acestor plicuri reprezintă o sinteză a subiectelor reproduse pe mărci.

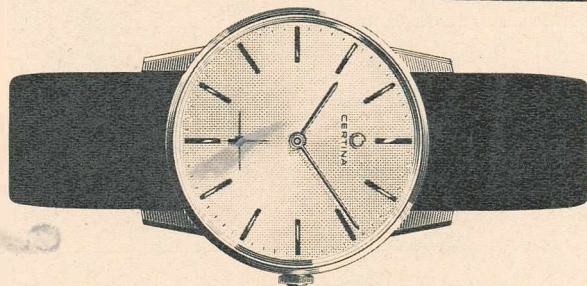
TUTTI FRUTTI CARNAVAL

Vor putea oare aceste măști cu inspirație directă din pomicultură să înlocuiască tradiționalele măști ale carnavalului de pe mahirile lacului Constanța?

un cadou care oferă certitudine, ceasul

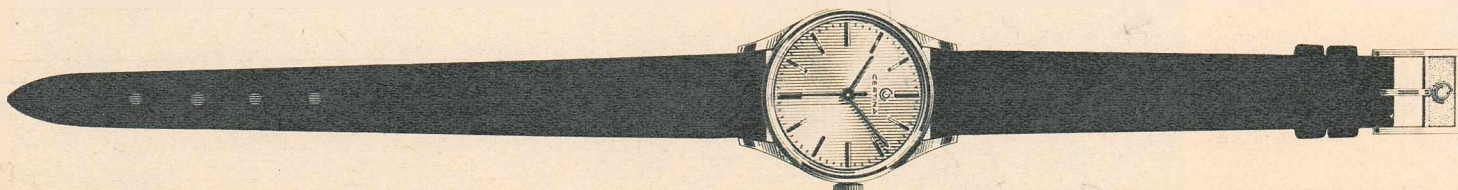
CERTINA

7002-199
DESSIN NO 30 374

Toate modelele CERTINA sînt antișoc, antimagnetice, insensibile la variațiile de temperatură și prevăzute cu resort incasabil Superflexo.

CERTINA

1706-146
DESSIN NO 30 338

*Sintem
în „Luna
Cadourilor”!*

TRAMVAI MECANIC (23 LEI)
ȘI LIMUZINĂ ELECTRICĂ (75,50 LEI)

● PĂPUȘI DOTATE
NU NUMAI CU PĂR BOGAT,
CI ȘI CU VOCE
ȘI OCHI CARE
SE ÎNCHID ȘI SE DESCHID
(DE LA 57—187 LEI)

● AERONAVĂ COSMICĂ (53,30 LEI)

● SETURI DE ILUMINAT
PENTRU POMUL DE IARNĂ
(DE LA 62,25 PÎNĂ LA 95,50 LEI)

● AVION TU-104 DE PASAGERI (58 LEI)

**NU-I UITAȚI PE CEI MICI,
JUCĂRIILE SÎNT BUCURIA LOR**

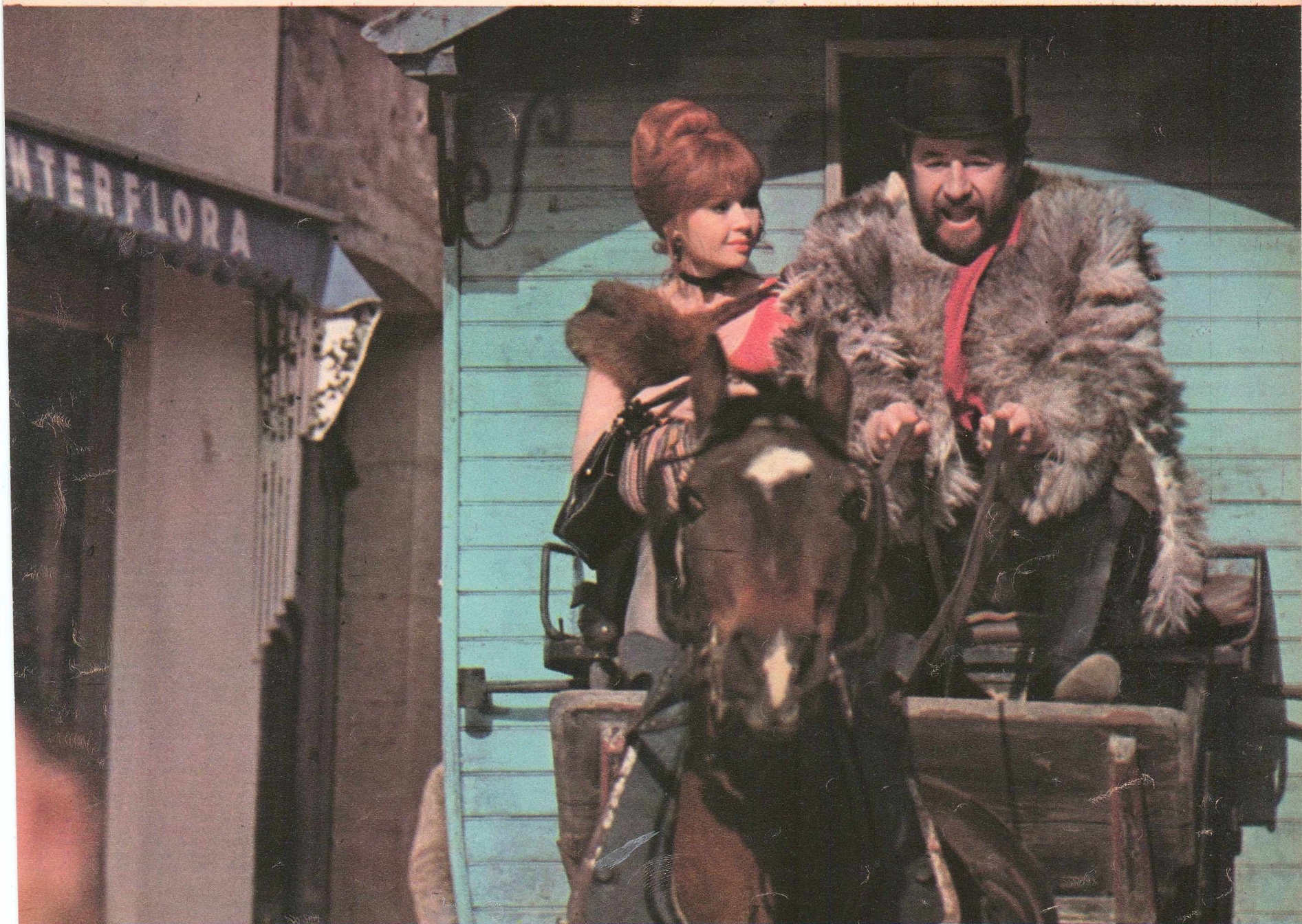
film

● pe platourile lumii

CLÉRAMBARD

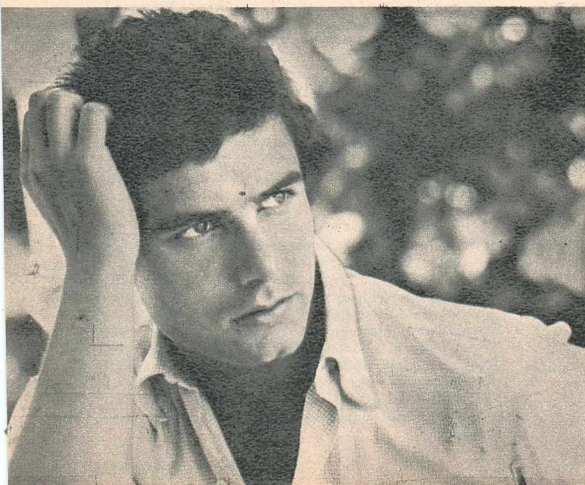
Complicatele și palpitantele aventuri ale contelei scăpătat Hector de Clérambard așternute pe hirtie de condeiu năstrușnic al scriitorului Marcel Aymée, au fost ecranizate de curind de către regizorul Yves Robert realizatorul lui «Alexandru cel fericit». În rolurile principale apar doi actori binecunoscuți publicului nostru: mucolitul Philippe Noiret și ingenua periculoasă Dany Carrel.

Foto: La Guéville Gaumont International

telegrame

1

● Nino Castelnuovo (foto 1) este interpretul comediei «Băieții tate», ce reunește în distribuție alte câteva nume sonore: Enrica Maria Salerno, Maria Grazia Buccella, Don Backy.

● Anna Karina (foto 2) și Jacques Perrin — «iată un cuplu ideal de actori». Aceasta este părerea producătorului Paul Claudon, care i-a ales drept interpreți principali ai filmului «Alianță», ce va fi realizat de regizorul Christian de Chalonge, după un scenariu de Jean-Claude Carrière.

● Jane Birkin (Blow-up) și Serge Gainsbourg au dobândit premiul Triumful cinematografului francez pe 1969 pentru mult discutatul lor film «Slogan».

● Actrița sovietică Viktoria Fedorova (Doi) face parte din distribuția ecranizării «Crimă și pedeapsă». Regizorul Lev Kulidjanov i-a încredințat rolul Avdotiei, sora lui Raskolnikov.

● O puternică senzație a stir-

nit noul proiect anunțat de Pierre Etaix: acela de a realiza un film fără actori, un fel de reportaj ciné-vérité dar comic, căci Etaix nu se poate lepăda de crezul său de pînă acum. Ceea ce își propune cineastul să surprindă pe peliculă pare a fi procesul de transformare a contemporanilor noștri în roboți ai societății.

● Regizorul american John Frankenheimer a rămas cu o bună amintire despre actorul Gregory Peck, după ce au realizat împreună «Cel mai periculos om din lume». Ca urmare, cînd a fost vorba de alegerea unui protagonist pentru următorul său film, de curind intrat în lucru, «Exilatul» (după romanul lui Madison Jones), nu a stat pe gînduri: tot Peck va fi.

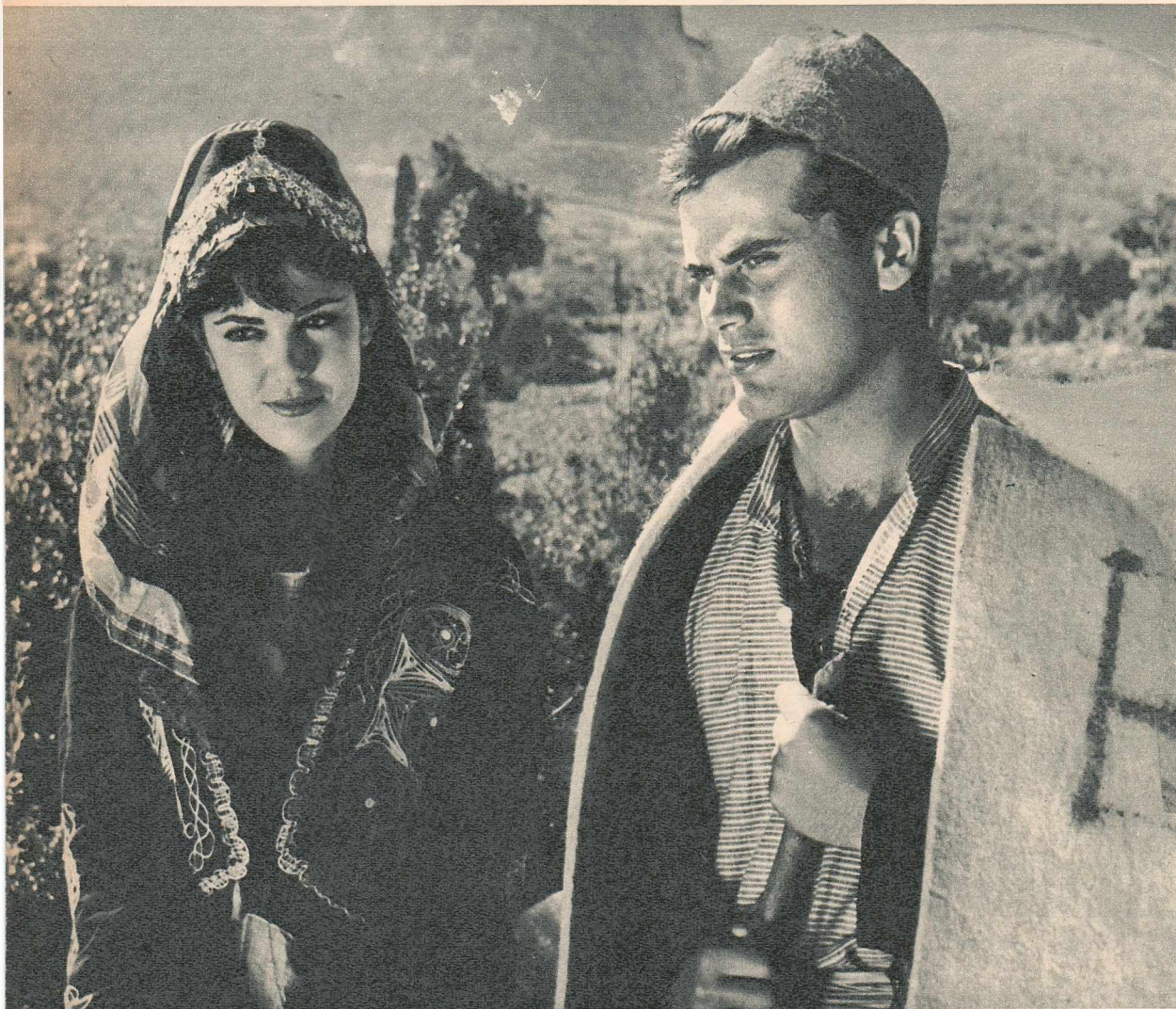
● Stanley Kramer pregătește un film închinat tineretului contemporan. Nici o informație în plus pînă acum, iar titlul, foarte eliptic, «R.P.M.», nu ne spune nici el nimic. Să mai așteptăm.

2

O NECUNOSCUTĂ: CINEMATOGRAFIA TURCĂ

de Gendan GEMIS

Nu demult, dl. Turgut Demirag, cunoscut producător de filme din Turcia, preciza că cinematograful turc este tot atât de nou ca și multe alte realități ce formează istoria contemporană a Turciei.

Principalele direcții tematice ale filmului se orientează în prezent, cu predilecție, spre ecranizări ale unor opere literare turcești ori către trecutul istoric, fără a se pierde însă din vedere nici unele aspecte ale vieții de azi.

Creațiile unor regizori ca Metin Erksan, Turgut Demirag, Türker Inanoglu, Lutfi Akad, Safa Onal fac de pe acum parte dintr-o viitoare istorie a cinematografului turc.

Filme ca «O poveste de la munte», «Răzbuarea giganților», «Sali cel fără de un deget», producții ale casei de filme Demirag, «Groapa», în regia apreciatului regizor Metin Erksan, «Ușița orfanilor», a regizorului Cetin Inanc, se bucură de aprecieri atât în țară cât și peste hotare.

«O poveste de la munte» este, dacă vrem s-o numim astfel, ecranizarea idealului lui Atatürk — lichidarea neștiinței de carte în satele Anatoliei.

Filmul «Groapa», distins cu premiul I la Festivalul filmului de la Adana, a prilejuit afirmarea regizorului Metin Erksan. Subiectul, plin de un profund umanism, a stîrnit admirația spectatorilor prin iscusința cu care a creionat chipul unei tinere femei ce-și cu-

cerește cu un greu preț demnitatea. O întâmplare tragică a făcut ca acest rol să fie încredințat unei foarte talentate actrițe tinere, Nil Gönçü, al cărei sfîrșit de pe ecran coincide cu dureroasa sa moarte, la puțin timp după terminarea filmării.

Un alt aspect al dezvoltării cinematografului turc este participarea regizorilor și producătorilor la realizarea unor coproducții, precum și solicitarea unor artiști ca Sevda Ferdag, Türkan Soray, Cüneyit Arkîn, Fikret Hakan de către case de filme din R.F.G., Anglia, S.U.A.

În prezent, regizorul Metin Erksan a fost solicitat în Suedia pentru a filma «Viața lui Carol al XII-lea», unde a și început turnările. După cite sîntem informați, stilul de lucru și concepția regizorală ale lui Erksan au cîștigat adeziunea echipei suedeze.

În sfîrșit, nu se poate vorbi de cinematografia turcă fără a aminti numele celui care este considerat adevăratul ei «părinte»: Muhsin Ertugrul. 60 de ani în slujba filmului și teatrului, iată mîndria vieții lui. În prezent, Arhiva națională de filme, în colaborare cu Academia de arte frumoase, organizează «Săptămîna filmului Muhsin Ertugrul», în cadrul căreia se vor prezenta filmele reputatului regizor: «Nastratin Hozea la nuntă», «Sfîrșitul cîmpului», «Un popor se trezește la viață».

Scenă din filmul «Groapa», distins cu premiul I la Festivalul filmului de la Adana.

ANDRESS Ursula. Actrița internațională de film, de origine germană, născută în Elveția, la 19 martie 1937. Remarcată pentru frumusețea ei, este utilizată în scop pur decorativ, mai întîi în Italia, în filmul *Casanova* (1955 — r: Flavia Sceno), cu Gabrielle Ferzetti. Urmează o serie de roluri anodine, în producții mediocre, pînă în 1962, cînd are loc veritabilul ei debut artistic, în filmul lui Terence Young, *Doctor No*, după romanul lui Ian Fleming, ca parteneră (dinamică) a superagentului 007 James Bond (alias Sean Connery). Frumusețea ei de Veneră atletică este de-abia acum remarcată de public și cineaști, de producători din lumea întreagă, care o copleșesc cu contracte. Apare mai întîi în S.U.A., în *Four for Texas* (1963 — r: Robert Aldrich), cu Frank Sinatra, Dean Martin și Anita Ekberg; în *She* (Fiacără vieții), după romanul lui Ridder-Haggard (1964 — r: Robert Day); în *Veselie la Acapulco* (1964), cu Elvis Presley; *What's New Pussy Cat?* (1965 — r: Clive Donner), cu Peter O'Toole și P. Sellers; apoi în Franța: *Les Tribulations d'un chinois en Chine* (1965 — r: Philippe de Broca), cu J. Paul Belmondo, și în Italia: *La decima vittima* (1965 — r: Elio Petri), cu Marcello Mastroianni. U.A. este acum un star internațional care figurează pe genericul unor filme costisitoare ca: *Le dolci signore* (Italia — r: Luigi Zampa); *Casino Royal* (S.U.A. — seria James Bond) sau *Steaua Sudului*, după romanul lui Jules Verne (r: Sidney Hayers) alături de Orson Welles. În ultima vreme se vorbește de o iminentă căsătorie a vedetei cu partenerul ei Jean-Paul Belmondo.

ANDREWS Julie. Actriță americană de film, născută în S.U.A., la 1 octombrie 1935. Posedînd neobișnute calități vocale și dramatice, se afirmă de timpuriu în musical-uri și cucerește Broadway-ul în spectacole ca: *Boy Friend* (1954); *My Fair Lady* (1956), cu Rex Harrison; *Camelot* (1960), cu Richard Burton, și *Mary Poppins* (1963). Debutul în film și-l face în 1964, dar ca dublură vocală a lui Audrey Hepburn, în *My Fair Lady*, în rolul care, de fapt, i se cuvenea pe drept, după triumful înregistrat pe Broadway cu ani în urmă, cînd crease personajul Elizei. În același an apare efectiv pe ecran în *Mary Poppins* și cucerește dintr-o dată mult rîvnitul premiu Oscar pe 1964 pentru interpretare. Definitiv lansată ca star, J.A. apare mai ales în filme muzicale ca: *Sound of Music* (1964 — r: Robert Wise), cu Christopher Plummer, film care a bătut ca record de încasări faimosul *Pe aripile vîntului*; *Millie* (1966 — r: George Roy Hill), *5 t a r* (1967 — r: Robert Wise) și *Darling Lil* (1969 — r: Blake Edwards), cu Rock Hudson. J.A. se dovedește însă și o sensibilă interpretă de dramă în filmele: *Americanisation of Emily* (1964 — r: Arthur Hiller); *Hawaii* (1966 — r: George Roy Hill), cu Max von Sydow, și *Torn Curtain*, cu Paul Newman (1965 — r: Alfred Hitchcock).

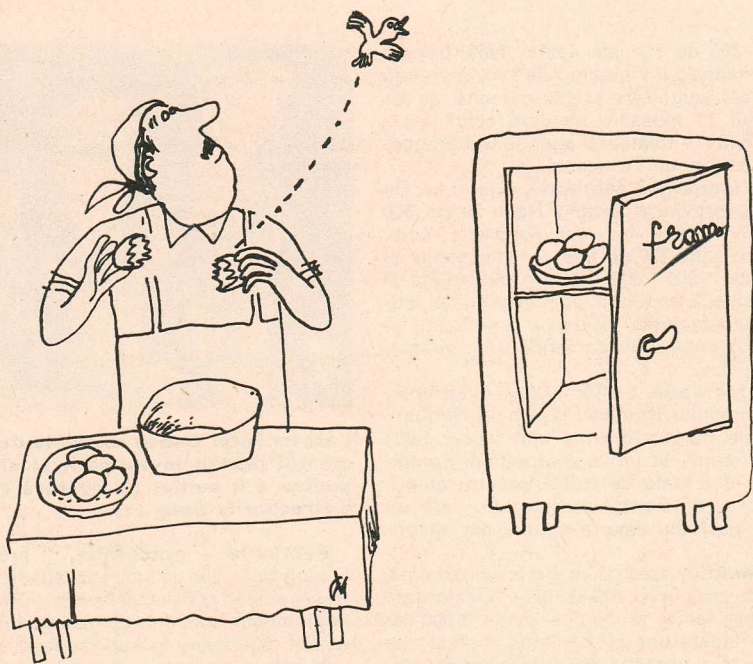
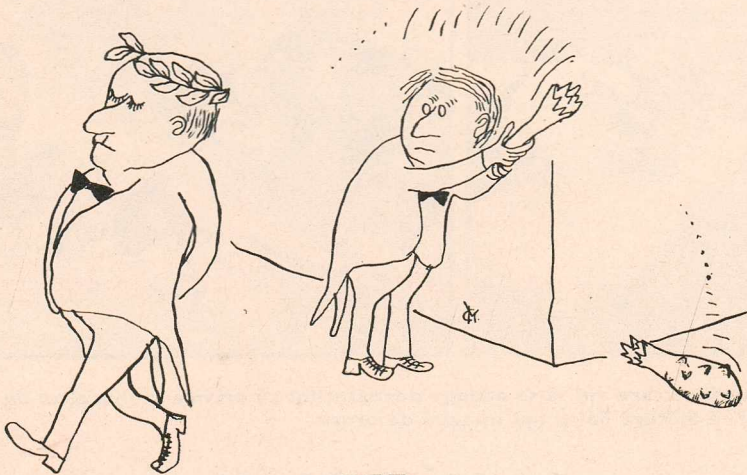
ANDREWS Dana. Actor american de film, născut la Collins (Mississippi — S.U.A.), la 1 ianuarie 1912. În timpul studiilor universitare la Sam Houston College, D.A. se ocupă de teatru, scriind piese, fiind apoi acras de film. Invitat de Samuel Goldwyn, în 1938, la Hollywood ca scenarist, D.A. este lansat doi ani mai tîrziu ca actor de către William Wyler, care-i dă un rol alături de Gary Cooper în *Texas* (1940). Chipul său de om onest, grav, aproape dur, care ascunde însă un fond generos și o mare sensibilitate, jocul său sobru, măsurat, îl impun ca un remarcabil actor de dramă, de la cea de factură polițistă: *Laura* (1944) sau *Fallen Angel* (1946), ambele de Otto Preminger, la drama socială: *Cei mai buni ani ai vieții noastre* (1946 — r: William Wyler) sau *Swamp Water* (1941 — r: Jean Renoir); de la cea sentimentală: *Daisy Kenyon* (1947 — r: Preminger), la cea de război: *Steaua Nordului* (1943); *Purple Heart* (1944) și *A Walk in the Sun* (1946), toate trei de Lewis Milestone. A fost printre puținii actori sortiți să devină favoriții unor cineaști de prestigiu ca: John Ford (*Drumul tutunului* — 1941), Fritz Lang (*While the City Sleeps* și *Beyond a Reasonable Doubt* — 1956), Elia Kazan (*Boomerang* — 1947), Mark Robson (*My Foolish Heart* — 1949; *Edge of Doom* — 1950; *I Want You* — 1951); Jean Neulescu, W. Dieterle, William Wellman, Mervyn Le Roy ș.a. Dintre ultimele sale filme notăm: *The Loved One* (1966 — r: Tony Richardson), *Afacerea Cobra* (1967 — r: Mario Sequi), cu Anita Ekberg, și *Bătălia din Ardeni* (1966 — r: Ken Annakin), cu Henry Fonda. D.A. este fratele mai mare al actorului Steve Forrest, protagonistul serialului TV *Baronul*. Urmîndu-i exemplul, D.A. a devenit la rîndu-i eroul popular al unui senzational serial TV: *Bright Promise* (1968-1969).

Constantin POPESCU

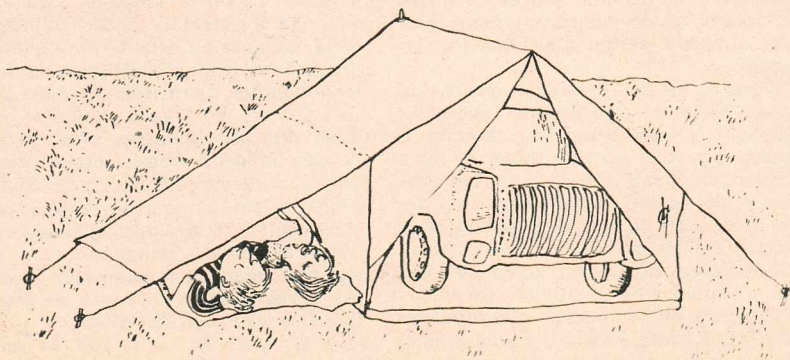
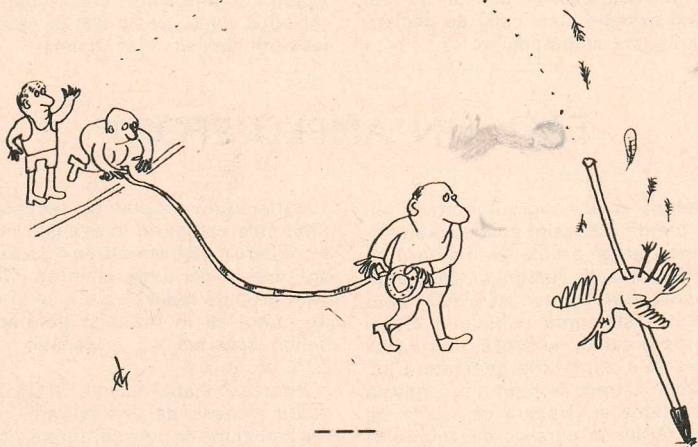

UMOR

de V. Crăiță MÎNDRĂ

— Aha! Iar s-a defectat frigiderul...

LA OGLINDĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
E	M	I	M	E	S	C	U		L	U	C	I	
M	A	T	U	R	A			N	U				
			M					A	M				
			T					A					
		E		R	A	E				U	M	O	
R	A	T	I	T				C	A				
		E						M	A	S	I	M	A
U	U							R	T				
									I	A			
		P	A		S	P	O	T					
		A	R					L	E	B	E	R	
		C	C							I	S	O	A

ORIZONTAL: 1) Unul dintre primii noștri poeți, autor al poeziei «Oglinda» — Ras în oglindă! 2) «Cînd privești oglinda mării/ Vezi în ea/ Tărîmuri verzi și cerul sărei./ Nor și stea» — A sclipi ca oglinda. 3) A oferit omului prima oglindă: cristalul apelor — Ape. 4) Autorul poeziei «Joc de oglinzi» — Ase-diatori ai Siracuzei a căror flotă a incendiat-o Arhimede cu ajutorul oglinzilor. 5) Senin la față! — Mătase foșnitoare — Nașa se oglindește! 6) Reflectorul unu și doi! — Oraș în Italia — Localitate în Virginia. 7) Tînăr văzut în oglindă! — Tremur de stele în tîrie și-n oglinda apei. 8) A scris poemul «Din lac culege luna scăpatele oglinzi» — Posedă o oglindă retrovizoare. 9) Cap de vultur! — Semnatarul picturii «Nud la oglindă» — Curte! — Cutie! 10) În goana roibului — Un anonim. 11) Imaginea produsă pe un ecran de oglindă galvanometrului lui Thomson — Capitală europeană oglin-dită în fiordul cu același nume. 12) Sărutat în fața oglinzii! (reg.) — Plutesc elegante pe luciul oglinzilor mișcătoare. 13) Plantă de decor — Autorul literar al lui Till Buhoglin-dă.

VERTICAL: 1) Zeița reprezentată cel mai des de pictori în fața oglinzii —

«Oglinda lumii» de acum trei decenii. 2) Zeița soarelui în credința șintoistă (Japonia), avînd drept simbol o oglindă metalică — Cap privit în oglindă! 3) Întrebare — Oaspete de seară — Mineral cu fațete naturale numite «oglinzi de alunecare». 4) Te pune la curent — Din inimă! — Armă. 5) Rolă (reg.) — Făuritor de frumuseți în care se oglindește viața — Tîntuit la capete! 6) Po-doabă utilă pentru git — Împărat roman care a ridicat zeiței Fortuna un templu al oglinzilor din pietre vulcanice. 7) Stră-lucesc pe margini! — Metal lucitor care ținea odinioară loc de oglindă — Plin ochi (pl.). 8) A se întrerupe — Luate din timp! — Chef. 9) Îmbiere — Cos-monaut mitologic — Exclamație. 10) Își oglindește strălucirea în toate apele lumii — Aceștia, alt fel spus — Pește! 11) «Florile» care oglinesc bucuria inimii — Căfea dietetică. 12) Lîngă mine — Pădure la margine de ape — La reve-dere! 13) Ilare! — Plutit pe oglinda apei — Ris aplecat peste oglinda lacului!

Sofia BUCURESCU

Cuvinte rare: RAE, UNO, SPOT, RER.

Dezlegarea jocului «UN CAREU BUN», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) EMINESCU — AS. 2) DEVOTAT — APT. 3) UTIL — L — PELE. 4) CARACTER — AA. 5) ALE — REA — RU. 6) TE — NEA — PAZA. 7) I — ROD — VESEL. 8) EB — TERASA — E. 9) APA — ARC — TA. 10) ONU — CURAJOS. 11) SCRITOR — CA.

ȘAPTE ZILE PE PĂMÎNT

MOSCOVA

Datorită celor aproximativ 3 miliarde tone de fier pe care le conțin zăcămintele de la est de Baikal, industria metalurgică din Extremul orient sovietic a crescut, în ultimii 10 ani, de aproape două ori, această regiune devenind un important centru metalurgic cu bază proprie de materie primă.

MADRID

Expresie a crizei regimului franchist și a creșterii sentimentului de nemulțumire al populației, numărul proceselor politice înregistrează o creștere constantă. În ultimele șase luni Tribunalul special pentru păstrarea ordinii sociale a judecat 567 persoane sub acuzația de «activitate dușmănoasă regimului».

ROMA

În legătură cu recenta hotărâre de a se stabili în Franța a cunoscutului cineast Roberto Rossellini, nemulțumit de pasivitatea guvernului în legătură cu criza cinematografului italian, un grup de artiști, scriitori și actori italieni a dat publicității o declarație atrăgând atenția că hotărârea lui Rossellini constituie pentru Italia un început periculos de «hemoragie a creierilor» în domeniul culturii.

BONN

În ultimii 20 de ani numărul gospodăriilor țărănești din R.F.G. a scăzut cu 56 000 — aproximativ 20% din totalul unităților agricole. Fenomenul, rezultat al procesului de concentrare în agricultură, se manifestă de asemeni cu pregnanță și în alte țări ale Europei Occidentale.

NEW YORK

Urmăriți discret, în cadrul unei anchete științifice, peste 10% (27 din 263) din clienții unui mare magazin newyorkez au fost surprinși furind. «Aceasta nu înseamnă că din 10 americani unul este hoț — a declarat dr. Lloyd B. Ohlin, fost director-asociat al Comisiei anticrimă, profesor de sociologie la Harvard — totuși numărul celor care fură la etalaje este mai mare decât s-ar putea crede».

BUENOS AIRES

De la începutul campaniei închinată centenarului nașterii lui V.I. Lenin și până la sfârșitul lunii noiembrie, Partidul Comunist din Argentina a primit 7 500 noi cereri de înscriere.

STOCKHOLM

După cum reiese din îndreptarul publicat de Institutul de cercetare a problemelor păcii (SIPRI) din Stockholm, din 1950 și până azi au avut loc 33 accidente ale unor avioane și nave purtătoare de încărcătură nucleară.

BERNA

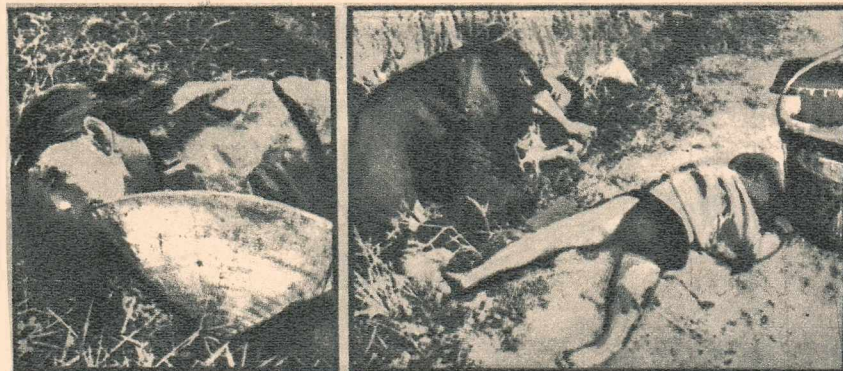
Compania Omega, care asigură de 37 de ani aparatura de cronometraj a Jocurilor Olimpice, anunță hotărârea sa de a nu-și mai oferi produsele Olimpiadei din 1972 de la München. Motivul? «Gradul redus de recunoștință de care au dat dovadă organisme competente».

LONDRA

Ca urmare a grevelor din ultimul an, industria britanică a înregistrat o pierdere de 4,7 milioane zile-muncă. «Recordul» a fost depășit numai în 1963, când grevele au totalizat 5 milioane zile-muncă.

PANAMA

Sub egida guvernelor din Panama și Columbia a fost pus la punct proiectul unui nou canal interoceanic, urmînd să asigure comunicarea dintre Atlantic și Pacific. Lungimea sa — 160 km — este de circa două ori mai mare decât canalul construit de S.U.A. în anii 1904—1917.

Mărturiilor care vin să se adauge dezbatelor cu privire la masacrul de la Song My li se alătură noi și noi imagini de orori.

O LISTĂ A ORORILOR

În 300 de zile ale anului 1969, trupele americane din Vietnamul de sud, împreună cu cele saigoneze și sud-coreene, au înfăptuit 11 masacre similare celui de la Song My — relatează agenția Gjai Phong. Iată câteva dintre acestea:

23 ianuarie-3 februarie. Districtul Ba Lang, provincia Quang Ngai: peste 300 de civili uciși, mai mult de o mie răniți, aproximativ 200 de fete și femei răpite și violate, 1 500-1 800 de case incendiate și distruse. E rezultatul unei misiuni de «curățire» efectuate de trupe americane și sud-coreene, sub comanda unui general american.

23 februarie. La Cam Agea, în apropierea orașului Kontum, provincia Kontum, 350 de persoane civile sînt ucise, 1 200 grav rănite, în urma unei acțiuni combinate, efectuate de trupe terestre americane și de unități aeropurtate, care au deschis focul asupra satului, din elicopter.

1 martie, satul Dien Binh: aproximativ 400 de civili uciși, 613 răniți, — în majoritate bătrîni, femei și copii — peste 1 000 de case făcute una cu pămîntul. A fost cea de-a 15-a operație de «percheziție», denumită «Dragonul victorios», efectuată de trupe americane și sud-coreene.

10 septembrie, satul Phan Ri, în provincia Ninh Thuan: 200 de pescari au fost uciși, cînd avioane americane au declanșat focul asupra ambarcațiilor lor.

Locotenentul Calley sosind la departamentul pentru investigații al armatei pentru a fi audiat în legătură cu cele petrecute la Song My.

Februarie - octombrie, provincia Quang Nam: 258 de sate incendiate și distruse, peste 1 000 de civili uciși — în cadrul unor misiuni de distrugere efectuate de unități americane și sud-coreene.

Martie-mai: satele Tra Xuyen, Thuan Van, Long Phu (provincia Cam Tho) au fost incendiate în cadrul unor misiuni de «curățire» efectuate de trupe americane și sud-coreene; 300 de copii și bătrîni uciși, tot atîția răniți, peste 200 de fete violate, iată principalele «rezultate».

FAO: UN AMPLU EFORT

În ce etapă se află lupta împotriva foametei în lume? Care sînt șansele soluționării acestei grave probleme în viitorul apropiat? Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO), pentru care această luptă constituie însăși rațiunea de a exista, așează, la sfârșitul celei de-a 15-a conferințe generale a sa, un optimism extrem de reținut în legătură cu posibilitatea satisfacerii cerințelor de hrană ale țărilor în curs de dezvoltare în viitoarele două decenii. Și aceasta în ciuda faptului că, în ansamblu, lumea produce suficient pentru a-și hrăni toți locuitorii.

Misiunea FAO — în esență, găsirea de soluții eficiente și orientarea energiilor naționale și internaționale în direcția lichidării foametei și malnutriției în lume — este complicată (acest aspect al problemei, deosebit de important, a fost din nou evidențiat) de creșterea demografică explozivă a țărilor lumii a treia, care în 1985 vor avea, dacă ritmul actual se menține, o populație de aproximativ 2,5 miliarde de locuitori, adică jumătate din populația lumii la acea dată. Pentru hrănirea acestei enorme mase de oameni este necesară — Planul indicativ mondial de dezvoltare

a agriculturii adoptat de recenta conferință este categoric în această privință — o creștere medie anuală de 4% a producției agricole în perioada amintită. Obiectivul pare greu de realizat, dacă se ține seama de faptul că în întreaga perioadă post-belică sporirea nu a depășit în medie 2,7% pe an.

Strategia elaborată de FAO constituie cadrul general de desfășurare, cu șanse nu îndeajuns de bine conturate, din păcate, a luptei împotriva foametei. Studiul îndelungat și sistematic al agriculturii mondiale, efectuat de experți, s-a concretizat în stabilirea, la sfârșitul dezbaterilor recente conferințe, a următoarelor cinci domenii prioritare ale acestei acțiuni de importanță crucială: utilizarea unor soiuri de cereale de înaltă productivitate, umplerea golului proteic (eliminarea deficitului de proteine din alimentația populației din țările lumii a treia), lupta generală contra risipei alimentare, folosirea intensă a resurselor umane în zonele rurale și obținerea și valorificarea rațională, pe plan național, a rezervelor de valută.

Participanții la conferință au relevat, în același timp, importanța resurselor materiale ale țărilor în curs de dezvoltare și a

CRONICA DE TREI SECADE

200...

Din nou îmi permit să comunic cititorilor că această cronică a mai împlinit o sută de însemnări a trei secunde. Sînt azi la a doua sută. La suta de anul trecut am adus un omagiu ziaristului și ziarului. Anul acesta — ce pot spune? Despre 200, despre această cifră oarecare ca orice cifră, nu s-au scris și nu s-au rostit vorbe fundamentale. «200» nu sună în sufletele oamenilor ca «o sută» sau ca «două mii». Văd un articol care se întreabă: «Omul va trăi 200 de ani? Autorul o scaldă. Îl aud doar pe Cehov: eroii lui — în «Trei surori», cred — se întrebau cum va arăta viața peste 200 de ani. Acolo, bărbații fermecau femeile în conversații descriind cum peste 200 de ani oamenii vor munci cu plăcere, vor fi demni și fericiți etc., etc. Iar Cehov a murit la 44 de ani.

Nu — 200 nu ne spune mare lucru, și azi n-am chef să farmec femeile în conversații. Dar nici s-o scald.

Să trecem deci la 201...

201

...Dar nici nu mă mai mir. Acel sunet al limbii între dinți — acel «tut!» stupid, caraghios, demn de o gospodină care vede la «Alimentara» vinzîndu-se elicoptere, acel sunet eu continui să-l emit. De ce-l mai emit — dacă nu mă mai mir?

Citesc, de pildă, că Academia curtoaziei și a binelui public (78, Avenue de Versailles, Paris) o duce greu, cu toate că de 5 ani, de la întemeiere, s-a străduit să aperse generozitatea în relațiile umane. Foarte frumos — dar asta n-o împiedică azi să caute bani și fonduri. Președintele, la strîmtoare, s-a hotărît să editeze panouri, placcarde, fluturași și un timbru publicitar prin care să mai încaseze un franc, doi și să facă reclamă firmei, ca orice fabrică de magnetofone sau mașini de cusut. Academia care apără generozitatea caută mai ales un mecen. Nu apare. Nimeni nu aruncă bani să finanțeze generozitatea, curtoazia.

Tut!

Nu mă mai mir — dar țîții a uimire de cite ori mi se confirmă ceea ce știam de mult.

Radu COSAȘU

extinderii sistemului de cooperare bilaterală, bazat pe principiile depline egalități în drepturi și avantajului reciproc. A reieșit de asemenea, cu evidență necesitatea schimburilor echivalente de produse, a practicării unor prețuri echitabile și a înlăturării barierelor și discriminărilor ce frânează dezvoltarea liberă a comerțului internațional.

În acest amplu efort, conferința FAO

a recomandat în unanimitate prelungirea Campaniei mondiale împotriva foametei pînă la sfîrșitul anului 1980, ca acțiune importantă în cadrul celui de-al doilea Deceniu al ONU pentru dezvoltare, adoptat de actuala sesiune a Adunării Generale.

Constantin ȚINTEA

SCHIMBARE DE FOND...

Analizînd sub variate unghiuri rezultatele recențelor convorbiri purtate la Washington de premierul japonez Sato cu președintele Nixon și concretizate în acordul cu privire la retrocedarea Okinawei în 1972, comentatorii se opresc nu numai asupra limitelor acestuia — menținerea bazelor militare americane și posibilitatea introducerii de către S.U.A. a armelor nucleare «în caz că situația din această regiune impune un asemenea lucru» — ci totodată și asupra elementelor care au jucat un rol în realizarea respectivului acord. Se vorbește astfel, de pildă, despre «o eră nouă» în raporturile japono-americane. Dar nu numai în perspectiva viitorului. Afirmatia ține seamă în același timp de stări de lucruri prezente. Japonia anului 1969 cunoaște un alt stadiu decît cel de acum 25 de ani, «una din datele noi ale situației fiind aceea că economia japoneză a încetat să mai apară fragilă, pîrînd să fie în curs de a căpăta o forță stabilă» (Le Monde). O schimbare de fond a structurii interlocutorului, de care Statele Unite — se afirmă — n-au putut să nu țină seamă, privind lucrurile și în perspectiva propriilor interese economice de viitor în această regiune. De asemenea, o schimbare de fond a structurii de care, în ceea ce o privește, Japonia nu numai că este conștientă, dar a și făcut și face totul pentru a o dezvolta și consolida. În acest context, al creșterii forței economice japoneze, observatorii plasează de altfel și tendințele manifestate tot mai pregnant în Japonia în ultima vreme de a se da frîu liber concentrării industriale.

Este drept, și în perioada antebelică predominau în economia japoneză cîteva grupări economice și financiare ce reprezentau interesele uneia sau mai multor familii asociate — așa-numitele «zai-batsu»-uri — între cele mai importante grupări de acest fel înscriindu-se «Mitsui», «Mitsubishi», «Sumimoto», «Yasuda». Desființate imediat după război, au început să reapară de prin anii '50. În calea reconstituirii unor mari monopoluri se afla totuși o barieră destul de greu de trecut sau

ocolit — reglementarea antimonopol și comisia menită să vegheze la respectarea acesteia. Acum se vorbește despre «o sinucidere, în mod practic, a comisiei» și, implicit, o slăbire a chingilor antimonopol. Afirmatia e determinată de aprobarea de către comisia antimonopol, după un an și jumătate de deliberări, a fuziunii celor două principale întreprinderi siderurgice ale țării — Yawata Steel și Fuji Steel — sub denumirea de Shin Nippon Seitetsu, concern care urmează să producă circa 25 milioane tone oțel anual, plasindu-se pe locul II în lumea capitalistă după concernul nord-american «Bethlehem Steel Co». Se scontează că respectiva fuziune va contribui la dezvoltarea industriei siderurgice japoneze care se află deja într-o puternică expansiune — de la o producție de 11 milioane tone în 1950 ajungîndu-se, în 1968, la 67 milioane tone iar anul acesta probabil la 84 milioane tone. Desigur, impulsul dat industriei siderurgice se va repercuta asupra întregii economii.

Ceea ce se subliniază însă în mod special este faptul că, în lumea de afaceri se consideră că, aprofînd fuziunea, comisia antimonopol a abandonat în fapt rezervele față de crearea de întreprinderi de asemenea anvergură, lăsînd ușa deschisă pentru alte operații asemănătoare. De altfel se pare că se și are în vedere o concentrare în industria de automobile, unde alături de cele două mari — «Toyota» și «Nissan» — mai există încă șase firme constructoare.

Această tendință nu e privită cu ochi buni în rîndul marilor industriași americani, în a căror viziune «partnership»-ul americano-japonez trebuie să fie dominat de cercurile de afaceri americane. Privite lucrurile sub această prismă, poate nu este tocmai întimplător că în comunicatul comun care anunță acordul cu privire la retrocedarea Okinawei se menționa totodată că problemele colaborării economice dintre cele două țări au rămas în suspensie...

I. CIOARĂ

GIGANȚII AERULUI — GENERAȚIA A DOUA

Probleme complicate, încă incomplet rezolvate, rămîn legate de construirea și exploatarea avioanelor supersonice de pasageri. Pentru «Concorde», dovada comportării sale satisfăcătoare în timpul primelor probe de zbor cu viteze supersonice n-a pus capăt incertitudinilor. «Perspectivele nu pot fi prevăzute — declara ministrul francez al apărării, Michel Debré — înainte ca explorarea domeniului de zbor al acestui avion să fie suficient de avansată pentru a permite formarea unei idei în legătură cu performanțele și în special cu valoarea sa comercială». Îndoielile sînt într-o măsură justificate de creșterea costului programului «Concorde» de la cei 2,2 miliarde franci prevăzuți inițial la 9,76 miliarde. Se apreciază că «Concorde» va obține certificatul de navigabilitate în 1973. Devansat din punct de vedere al termenului de dare în exploatare de supersonicul sovietic «Tupolev-144», «Concorde» se află într-un avans de circa cinci ani față de rivalul său de peste Ocean, SST-ul «Boeing 2707». Factorul timp nu pare însă să joace rolul hotărîtor, de vreme ce numărul de comenzi pentru «Boeing 2707» — proiect de curînd lansat — îl depășește de pe acum pe cel orînit de constructorii «Concorde»-ului.

Dar numărul mare al companiilor care și-au manifestat dorința de a cumpăra viitorul supersonic american nu poate fi considerat pe deplin liniștitor pentru firma de la Seattle. Cu toate că președintele Nixon a decis continuarea programului, afirmînd că «America trebuie să-și păs-

treze cu orice preț superioritatea în domeniul transporturilor aeriene», suma pe care a declarat că intenționează s-o aloce în acest scop — 96 milioane dolari eşalonați pe 5 ani — este apreciată ca insuficientă pentru realizarea prototipului în termenele prevăzute. Raportul întocmit de o comisie de kongresmeni desemnată de președintele S.U.A. se pronunță net împotriva programului SST, aducînd atît argumente de ordin economic și comercial, cît și elemente privind repercusiunile sale pe plan social. Referindu-se la problema zgomotului «insuportabil pe o rază de 20 km în jurul aeroporturilor», raportul arată că acesta va da naștere la numeroase procese, bangul produs de «Boeing 2707» urmînd să depășească mult norma fixată de Agenția federală pentru aeronautică. Companiile aeronautice sînt, la rîndul lor, puse în situația de a rezolva, înainte de apariția celei de-a doua generații a giganților, tot felul de probleme. Pentru a face față cheltuielilor de achiziție a aparatelor, firmele europene vor continua să recurgă la sistemul grupărilor constituit pentru cumpărarea giganților subsonici. Rămîn însă de gîsit soluțiile necesare restrucurării întregului angrenaj tehnic și comercial al transportului aerian, începînd cu formarea unor cadre calificate pentru deservirea noilor aparate și terminînd cu reconstruirea și reorganizarea radicală a aeroporturilor.

Delia ȘTEFAN

Iarna s-a așternut temeinic în Italia (în fotografie), ca și aproape în întreaga Europă, o dată cu corolarele sale — zăpada și mai puțin plăcuta gripă.

EXPLOZIA VIOLENȚEI

Nu este o simplă figură de stil a comentatorilor de presă, ci o realitate gravă care afectează și preocupă în prezent întreaga societate americană. Căci așa cum o caracteriza săptămînalul francez «Nouvel Observateur», S.U.A., «această țară a cărei putere tehnologică este extrem de mare, care este capabilă să trimită oameni pe Lună și care are cel mai ridicat nivel de trai din lume, este în același timp o țară cu un enorm număr de săraci (20 milioane — ceea ce echivalează cu o șesime din populația urbană), o țară în care criminalitatea este cea mai ridicată, securitatea cel mai puțin garantată, problemele rasiale cele mai acute, dezechilibrul moralurilor cel mai alarmant».

Cetățeanul american, subliniază presa, are un sentiment tot mai accentuat de nesiguranță atunci cînd iese în stradă. În anul 1968 au fost înregistrate 4,5 milioane acte de violență grave. Peste 70 la sută din crime sînt comise de tineri sub 21 de ani, statisticile indicînd un asasinat la 12 ore. La New York, din 10 persoane 4 se tem să iasă noaptea pe stradă. Lipite pretutîndeni, afișele lansează un avertisment general care sună cam așa: «Pe străzi mergeți numai pe unde este lumină și pe unde vedeți oameni».

Șase rapoarte publicate recent în «Financial Times» de către Comisia Națională din S.U.A. asupra cauzelor și prevenirii violenței — prezidată de Milton S. Eisenhower — se încheie cu constatarea că violența și criminalitatea politică au atins un punct culminant, în această privință S.U.A. ocupînd în prezent primul loc în lume.

În scopul reducerii criminalității, rapoartele fac unele recomandări, printre care: introducerea de restricții asupra permiselor de purtare a armelor de foc, înzestrarea poliției cu echipament tehnic necesar pentru prevenirea infracțiunilor și depistarea infracturilor, modificarea sistemului juridic pentru ca procesele să se desfășoare în timp util, iar suspjecții să nu poată fi puși în libertate pe cauțiune pînă la terminarea anchetei.

Comisia consideră că presa și televiziunea joacă un rol foarte important în propagarea criminalității prin publicitatea pe care o fac actelor de violență și recomandă eliminarea emisiunilor de televiziune cu caracter violent și a materialelor similare din presă. Ea consideră totodată că presa nu trebuie să-și concentreze atenția asupra vieții particulare a oamenilor politici de dragul senzaționalului și recomandă să se acorde atenție numai activității politice a acestora.

Lupta împotriva violenței presupune,

potrivit specialiștilor americani, atacarea cu prioritate a factorilor care au generat-o, inechitățile sociale, slumsurile, promiscuitatea materială și spirituală din numeroase cartiere ale marilor orașe, șomajul, inaccessul la învățămînt și educație, la o calificare profesională adecvată a milioane de tineri etc.

Constantin BONDOC

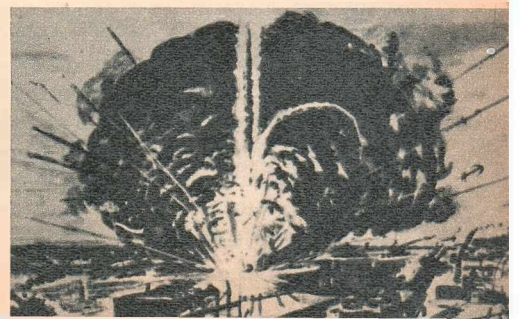
ARHIVĂ-FOTO

HALIFAX — DECEMBRIE 1917

În 1917, bomba atomică nu era cunoscută, dar o explozie apropiindu-se de puterea distrugătoare a acesteia avea să se producă totuși. Locul catastrofei — portul canadian Halifax. La 20 decembrie 1917, în rada acestui port se întîlnesc două vapoare: «Mont Blanc», care vine de la New York, încărcat cu 2 500 de tone de explozibil destinat fronturilor din Europa, și «Imo», care pleacă încărcat cu diverse mărfuri. Amîndouă navele sînt în întîrziere și nici una nu vrea să dea întîietate celeilalte. Sirenele amîndurora cer cale liberă, dar este de așteptat ca ambițiile timonierilor să fie temperate de prudență. Și totuși... vapoarele se îndreaptă unul către altul și inevitabila ciocnire se produce. Explozia care a urmat a fost îngrozitoare. Întregul oraș Halifax a fost ras de pe suprafața pămîntului, iar orașul vecin, Dartmouth, a fost distrus în proporție de 75%. Au murit atunci 2 000 de oameni și au fost răniți peste 10 000. Lumina exploziei a orbit 200 de persoane. Valurile stîrnite în apele oceanului au atins înălțimea de 10-15 metri. Bucăți din vapoarele distruse au fost aruncate la distanțe de 3-5 km.

Ulterior, Halifaxul a fost reconstruit, numărînd în prezent 200 000 de locuitori.

Ion MUNTEANU

«Dumnezeu» sau «Satan» — spuneți-i cum credeți — dar numele acestei viețuitoare este Charles Manson.

EPILOG?

Așadar, în sfârșit, poliția din Los Angeles pare să fie în măsură să înscrie epilogul «celei mai celebre afaceri criminale din istoria Californiei» (New York Herald Tribune). Nu atât datorită interogării a peste 400 persoane, în decursul celor patru luni care au trecut de la descoperirea terifiantului asasinat căruia i-au căzut victime Sharon Tate și alte patru persoane în vila cu nr. 10 050 de pe Cielo Drive, din cartierul rezidențial al vedetelor Hollywoodului, sau a indicilor furnizate de cele peste 500 de scrisori trimise de diverse persoane, în bună măsură din dorința de a pune mâna pe recompensa de 25 000 dolari oferită de actorul Peter Sellers și un grup de prieteni de-ai săi. «Punctul de cotitură» în anchetă s-a produs o dată cu revelațiile făcute — în cursul unei crize provocate de luarea de stupefiant — de către o tânără, pe nume Susan Denise Atkins, care asistase la crimele din vila de la Bel Air și care se afla în închisoare pentru un alt omor comis în California — dezlăuiri care, potrivit aprecierilor poliției, conțineau asemenea detalii «pe care numai ucigașii puteau să le cunoască»; colega ei de celulă, Shalley Nade!!, îngrozită de monstruozițiile auzite, s-a hotărât să le divulge poliției. După care au fost operate primele arestări: Charles (Tex) Watson, alias Charles Montgomery — 24 de ani — originar din McKinney, statul Texas; Patricia Krenwinkel, cunoscută și ca Mary Scott, Marnie Reeves și «Katie» — 21 ani — originară din Mobile, statul Alabama; Linda Kasabian — 19 ani. În afară de Susan Denise Atkins, care a fost de față dar nu a participat direct la comiterea crimelor, mai sînt reținute alte cinci tinere, ca martore. Dar comun tuturor acestora nu le e numai implicarea, directă sau nu, în acest monstruos măcel, — ca și în altele, între care, de pildă, uciderea soților Labianca, o zi după crima de la vila lui Sharon Tate — ci constituirea lor într-o bandă ai cărei membri, tineri declasați, proveniți din familii «de bună condiție» pe care le-au abandonat, afișînd aspectele exterioare ale hipilor, — veșminte zdrențuite, păr lung etc. — au ales calea vagabondajului, practicînd «cultul» stupefiantelor, perversiunilor, orgiilor, furtului și crimei. Pînă în momentul multiplei crime de la Bel Air, aceș-

tia viețuiau — dacă și acest termen nu e impropriu — în apropiere de Chatsworth (California), la «Swan Movie Ranch West», iar după aceea și-au mutat «tabăra» la «Barker Ranch» din preajma Văii Morții, tot în California. Impresia produsă șefului poliției din Los Angeles, Edward Davis, la descinderea făcută în această «tabără», și anume că starea grupului era mai mult decît «deplorabilă», — murdăria în care sălășluiau membrii acesteia neputînd fi descrisă — este edificatoare. Dar nu era oare mai mare mizeria spirituală a acestora? Se afirmă că practicau «mituri religioase a căror semnificație n-a putut fi încă stabilită». Dar împrejmuirea «taberei» lor cu o adevărată rețea de alarmă, — de la telescoape pînă la aparate de radioemisie-recepție — întreaga «colecție» capturată de arme de foc și arme «albe», raidurile — în prezent dovedite — pe care le efectuau noaptea cu scopul de a jefui și a ucide — ce altă «credință» exprimă decît a crimei și depravării? Expresia concentrată a acestor atribute o întruchipează însuși «șeful», Charles Manson (34 ani), căruia îi plăcea să se autodenumească cînd «Dumnezeu», cînd «Satan», cînd «Isus», cînd «Răz-bunătorul», și care a reușit să-și instauraze o asemenea influență ocultă printre membrii «familiei» încît aceștia au ajuns «să se considere ei înșiși «sclavii» lui și să i se supună fără crîcnire» (New York Herald Tribune). Acum, în urma audierilor desfășurate în fața Marelui juriu de la Los Angeles, Manson urmează să fie acuzat de instigare la asasinat, procurorul districtual Stovitz menționînd că acesta este responsabil pentru toate crimele comise din ordinul său, crime de înfăptuirea cărora vor fi acuzați cinci membri ai «familiei» conduse de el.

Dar procesul care urmează să se deschidă abia peste circa trei luni — datorită complexității acestui caz, se afirmă — nu va înscrie probabil decît ultima filă a «afacerii Tate», a asasinării soților Labianca etc. Ceea ce se întreabă în aceste zile opinia publică din S.U.A. este însă cînd va fi scris epilogul cazului «Criminalitate», «Toxicomanie», «Depravare» în rîndul societății americane.

I. C.

Ați putea oare crede că două atît de tinere reprezentante ale «sexului slab» — Linda Kasabian (sus) și Patricia Krenwinkel (jos), și încă una dintre ele însărcinată! — să participe cu sînge rece la uciderea unei femei însărcinate și a altor trei persoane?

Arma cu care a fost împușcat Steve Parent.

Susan Denise Atkins, ale cărei mărturii au avut un rol esențial în arestarea asasinilor în «cazul Sharon Tate».

FLACĂRA-ALBUM

vă prezintă de astă dată realizatorii și interpretii comediei «Puricele în ureche» de Feydeau, prezentată în seara aceasta, în premieră, pe scena Teatrului «Lucia Sturdza-Bulandra». De la stînga la dreapta: Liviu Ciulei, directorul teatrului și semnatar al scenografin, Mariella Petrescu, Paul Sava, Rodica Suciu, Dan Damian, Cornelia Turian, Octavian Cotescu, regizorul Emil Mandric, Ion Besoiu, Gina Patrichi. În rîndul din față: Lucia Mara, Aurel Cioreanu, Florian Pitis. În planul trei: Traian Petrut.

Fotografie de S. STEINER

